

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**LİMİTED ŞİRKET GENEL KURULUNUN
ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI VE
KARAR ALMASI**

Ufuk TEKİN

Diyarbakır 2013

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Ticaret Hukuku Programı

Yüksek Lisans Tezi

**LİMİTED ŞİRKET GENEL KURULUNUN
ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI VE
KARAR ALMASI**

Ufuk TEKİN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Necat AZARKAN

Diyarbakır 2013

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ufuk TEKİN

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması adlı Yüksek Lisans tezi, Dicle Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Ufuk TEKİN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Necat AZARKAN

KABUL VE ONAY

Ufuk TEKİN tarafından hazırlanan **Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması** adındaki çalışma, 05.04.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

[Yrd. Doç. Dr. Necat AZARKAN] (Başkan)

[Yrd. Doç Dr. Necat AZARKAN] (Danışman)

[Yrd. Doç Dr. Songül ATAK]

[Yrd. Doç Dr. Abdullah ERDOĞAN]

Enstitü Müdürü

..../..../20..

ÖNSÖZ

“Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması” konulu çalışmamızda, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen ve şirketin karar alma mekanizmalarına etkin katılımı sağlamanın amaçlandığı, genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması hakkında öngörülen yeni düzenlemeler açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu amaçla, Türk Ticaret Kanunu’nun 1527. maddesi ve 29.08.2012 tarihli ve 28396 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ detaylı olarak ele alınmaktadır. Tezin ilk bölümünde genel kurul kavramı, genel kurulun organ niteliği ile elektronik ortam kavramları ve genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılma usulleri incelenmektedir. İkinci bölümde genel kurulun elektronik ortamda toplanması ve üçüncü bölümde de karar alması söz konusu Kanun ve Tebliğ hükümleri dikkate alınarak açıklanmaktadır.

Hukuk fakültesinde okumamı isteyen ve fakat kendisinin bu isteğini yerine getirdiğimi göremeyen rahmetli BABAM Seyithan TEKİN’e; manevî desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, kendilerini uzunca bir süre ihmal ettiğim annem ve kardeşlerime; akademik hayatımın her safhasında benden bilgi ve tecrübelerini esirgemeyerek Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Ticaret Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı’nda öğrenci olduğum dönemde danışmanlığımı üstlenen, insanlığını ve akademisyenliğini örnek aldığım Hocam Prof. Dr. İsmail KIRCA’ya; Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eski Dekanı Prof. Dr. Selim ERDOĞAN’a; hayatın her alanında yardımlarını ve bilgilerini hissetmekte olduğum birbirinden kıymetli hocalarımdan Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Necat AZARKAN ve Yrd. Doç. Dr. Abdullah ERDOĞAN’a; Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden hocalarımdan Doç. Dr. Ali AYLİ ve Yrd. Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN’e teşekkür ederim.

Ufuk TEKİN

Diyarbakır 2013

ÖZET

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile şirketler hukuku alanında öngörülen yeniliklerden bir diğeri de genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılmasıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesinin 2. fıkrasında limited şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılmasının mümkün olduğu belirtilmiş olup çalışmamız, elektronik ortamda yapılacak bu genel kurul toplantılarının nasıl yapılacağını açıklama amacını taşımaktadır. Limited şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması hususu açıklanmaya çalışılırken öncelikle, kanun koyucunun elektronik ortam kavramına yaklaşımı açıklanmalıdır.

Kanun koyucu elektronik ortam kavramı ile internet ortamını kastettiğini Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesinin 3. fıkrasında belirtmektedir. Genel kurul toplantılarının internet ortamında yapılabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Şöyle ki, öncelikle limited şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesinin bulunması, şirket sözleşmesinde genel kurul toplantılarına internet ortamından katılımın mümkün olduğuna ilişkin hükmün bulunması, pay sahiplerinin genel kurula internet üzerinden katılımı talep etmeleri ve fiziki katılımlı genel kurul toplantısının yapılması gerekmektedir. Kanun koyucu her ne kadar pay sahiplerinin genel kurula internet ortamından katılmalarını mümkün kılmış ise de, genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapıldığı sanal genel kurul modelini benimsememiş, fiziki katılımlı genel kurul toplantılarına, arzu eden pay sahiplerinin elektronik ortamdan da katılabilecekleri çevirim içi katılımlı genel kurul modelini benimsemiştir.

Çalışmamızda çevirim içi genel kurul toplantılarının nasıl yapılacağı; toplantılara katılımın nasıl olacağı; toplantının gerçekleştirildiği Elektronik Toplantı Sisteminin işleyişi;

evirim içi katılımcıların müzakerelere katılma, öneride bulunma ve oy haklarını nasıl kullanacakları ile elektronik ortamda karar alınması açıklanmaya alışılmaktadır.

Anahtar Szckler

şirketler hukuku, limited şirket, genel kurul, elektronik ortam, sanal genel kurul, çevirim ii katılımlı genel kurul.

ABSTRACT

Turkish Commercial Code numbered 6102 brings a new regulation at Company Law. This regulation makes electronic general assembly at limited liability companies possible. According to Turkish Commercial Code clause 1527, subclause 2, general assembly can be held at electronic media. In our thesis we want to explain how general assembly can be held at electronic media. However, first of all we need indicating the meaning of electronic media.

According to Turkish Commercial Code, electronic media means internet platform. Joining the meetings by using internet must be allowed at company contract and company must establish a web site for this purpose. If any of shareholders want to join the meetings by using the internet must demand this form company. At limited liability companies only online general assembly are allowed; therefore, a physical meeting must be held.

In our thesis we want to explain, how online general assembly can be held; how shareholders join the meetings; working of Electronic Meeting System which holds the meetings in; usage of rights like joining the negotiations, making proposals and voting of online participants.

Key Words

Company law, limited liability company, general assembly, general meeting, electronic media, virtual general assembly, online general assembly.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
GENEL KURUL VE ELEKTRONİK ORTAM KAVRAMLARI.....	4
I.GENEL KURUL.....	4
A.Organ Niteliği	4
B.Üst Organ Niteliği.....	5
C.Yetkileri.....	7
II.ELEKTRONİK ORTAM.....	10
A.Genel Olarak.....	10
B.İnternet	11
C.Genel Kurulda İnternet Kullanımı.....	12
1.Avantajları	12
2.Dezavantajları	14
D.İnternetin Kullanım Şekilleri	16
1.Sanal (virtual) Genel Kurul	17
2.Çevirim İçi (online) Katılımlı Genel Kurul	19
İKİNCİ BÖLÜM	23
GENEL KURULUN İNTERNET ORTAMINDA TOPLANMASI.....	23
I.GENEL OLARAK.....	23
A.Fiziksel Katılımlı Genel Kurul Toplantısının Varlığı	24
1.Olağan Genel Kurul.....	24
2.Olağanüstü Genel Kurul	24
B.Şirket Sözleşmesinde Düzenlenmiş Olma.....	25
C.İnternet Sitesine Sahip Olma	26
D.Pay Sahibinin Talebi	26
II.ÇAĞRI	28

A.İlan Yapılması.....	28
B.E – Posta Gönderilmesi.....	29
C.Çağrının İçeriği	30
D.Çağrı Süresi	31
E.Çağrısız Genel Kurul	32
III.ÇEVİRİM İÇİ GENEL KURULA KATILMA HAKKI	33
A.Genel Olarak.....	33
B.Çevirim İçi Katılımcının Genel Kurula Katılma Hakkı.....	34
C.Çevirim İçi Genel Kurula Temsilci Aracılığıyla Katılma	35
1.Pay Sahibinin Temsili	35
2.Çevirim İçi Toplantıda Temsil.....	38
D.Diğer Katılımcılar	39
E.Yetkisiz Katılım	43
F.Hazır Bulunanlar Listesi.....	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	48
GENEL KURULUN İNTERNET ORTAMINDA KARAR ALMASI	48
I.GENEL OLARAK.....	48
II.TOPLANTI YETER SAYISI.....	49
III.MÜZAKERELERE GEÇİLMESİ	51
A.Müzakerelere Katılma Hakkı	51
B.Müzakerelere Katılma Hakkına Sahip Olanlar	52
C.Müzakere Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması	52
D.Müzakere Hakkına Getirilen Sınırlamalar	54
1.Konuşma Süresinin Sınırlandırılması.....	54
2.Gündeme Bağlılık İlkesine Tâbi Olma.....	56
3.Ahlak, Âdâp ve Dürüstlük Kurallarına Aykırı Kullanma Yasağına Tâbi Olma	56
E.Müzakere Hakkının Sınırlarının Aşılması Halinde Yaptırım	57
F.Müzakerelerin Kaydı.....	58
IV.ÖNERİDE BULUNMA HAKKI	59
V.OY HAKKI	60
A.Genel Olarak.....	60
B.Oy Hakkının Hesaplanması.....	62
C.Oy Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması	63
1.Elektronik Doğrudan Oy Kullanma.....	63

2.Elektronik Ortamda Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma.....	66
VI.KARAR ALMA	67
A.Genel Olarak.....	67
B.Olağan Karar Alma.....	68
C.Önemli Karar Alma	69
VII.SİRKÜLER TİPİ KARAR ALMA.....	70
VIII.TOPLANTI TUTANAĞI.....	72
IX.ŞİRKETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	75
X.TEKNİK AKSAKLILAR VE SORUMLULUK	76
SONUÇ.....	79
KAYNAKÇA	82
EKLER.....	92
EK-1.....	92
EK-2.....	101

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AktG	Deutsches aktiengesetz vom. September 1965.
Art	Artikel
Aşa	Aşağıda
AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Batider	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz	Bakınız
c	Cümle
C	Cilt
CISA	Certified Information Systems Auditor
dn	Dipnot
E	Esas
Ed	Editör
EOT	Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ
ETS	Elektronik Toplantı Sistemi
Extranet	Extra Network
f	Fıkra
GmbH	Gesellschaft mit beschänkter Haftung
GSÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İntranet	İntra Network
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
K	Karar
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KEP Hesabı	Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı
KEP Yön.	Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
m	Madde
MERSİS	Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
No	Numara
PIN	Personal Identification Number
RG	Resmi Gazete
s	Sayfa
S	Sayı

TAN	Transaction Number
TBK	Türk Borçlar Kanunu
Tem. Yön.	Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik
TL	Türk Lirası
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
vb	Ve benzeri
vd	Ve devamı
Vol	Volume
www	World wide web
YTK	Yeni Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Günümüz teknoloji çağı, günlük hayata dair en basit ihtiyaçların bile elektronik ortamlarda gerçekleşmesine olanak tanımaktadır. Her saniye gelişimine devam eden teknoloji, birkaç ay öncesinin üst düzey olarak tabir edilen teknolojisini yeni bir buluşla demode hale getirebilmektedir. Toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar bütünü olarak nitelendirdiğimiz hukukun, teknolojik gelişmelerden kayıtsız kalamayan toplumsal yaşama ayak uydurma ihtiyacı sebebiyle reformize edilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu sebeple 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen düzenlemeler sonucunda şirketler hukuku, bu teknolojik gelişmelere sırtını dönmeyerek teknolojinin nimetlerinden yararlanabilir hale getirilmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak da karşımıza limited şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi çıkmaktadır.

Elektronik ortam, bilgisayarların ve kullanıcılarının herhangi bir fiziksel yakınlık bulunmaksızın internet ve benzeri ağları kullanmak suretiyle iletişim kurabildikleri platformu ifade etmektedir. Her ne kadar elektronik ortam kavramı, bünyesinde bilgisayarlar ve benzeri elektronik aygıtların kullanımını ifade edecek şekilde tanımlanmakta ise de kanun koyucunun elektronik ortam kavramına yaklaşımının çok sınırlı olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Elektronik Ortam kavramı, TTK'nin limited şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılmasına ilişkin m. 1527 hükmünde, internet ortamı olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple çalışmamızın konusunu teşkil eden elektronik ortam kavramı ile kastedilenin internet ortamı olduğuna dikkat edilmelidir.

İnternet ortamında genel kurul toplantılarının yapılmasına izin veren kanun koyucu, bu toplantıların herhangi bir fiziksel toplantı olmaksızın tamamen internet üzerinden

yapılmasına izin vermemektedir. Bir başka ifadeyle limited şirket genel kurul toplantılarında internetin kullanımı ancak ve ancak fiziksel bir toplantının varlığı halinde mümkündür. Çünkü kanun koyucu TTK m. 1527’de ve bu hükmün gerekçesinde genel kurul toplantılarına “online” katılımın mümkün olduğunu belirtmiştir. Bu sebeple arzu eden pay sahipleri, olmazsa olmaz fiziksel genel kurul toplantılarına internet üzerinden katılabileceklerdir. Şirket sözleşmeleriyle tamamen elektronik ortamda katılımın söz konusu olacağına ilişkin getirilen hükümlerin, pay sahiplerini interneti bilme zorunluluğuyla karşı karşıya bırakacağından bahisle hükümsüz olacakları açıktır. Çalışmamızın ilk bölümünde elektronik ortam kavramları ile sanal genel kurul ve çevirim içi katılımlı genel kurul toplantıları detaylı şekilde ele alınacaktır.

Çevirim içi katılımcılar ile fiziki katılımcılar arasında eşit işlem ilkesine aykırı hareketlerden kaçınılmalıdır. Zira pay sahiplerinin elektronik ortamda katılımlarıyla fiziki ortamda katılımları arasındaki tek fark bunların buldukları mekâna ilişkin olup her ne sebeple olursa olsun mekânsal bu farklılık başka alanlarda farklılığa gidilmesine sebebiyet vermemeli, pay sahiplerine eşit şekilde davranılmalıdır.

Çevirim içi katılım, pay sahiplerine tanınan alternatif bir yol olduğundan, bu yolu seçen pay sahiplerinin külfetlerine de katlanmaları gerekmektedir. Yapısı itibariyle müdahalelere açık olan internet ortamının güvenliğinin şirketin tesis etmekle yükümlü olduğu bir vakıa olduğu ne kadar gerçekse, şirketin hâkimiyet alanında cereyan etmeyen teknik aksaklıklardan şirketi sorumlu tutmamak da o derece gerçek ve hakkaniyete uygundur. Bu sebeple, çevirim içi katılıma izin veren şirket, şirket sözleşmesine EOT’ye uygun surette ekleyeceği hükümlerle elektronik katılımın esaslarını belirlemelidir. Elektronik katılım amacına özgülenmiş bir internet sitesi de kurmakla yükümlü olan şirket, TTK m. 1528’e göre e-posta adreslerini şirkete bildirmekle yükümlü olan pay sahipleriyle şirketin KEP hesabı üzerinden iletişime geçerek, bu pay sahiplerinin ETS’ye etkin ve güvenilir bir şekilde katılımını sağlamalıdır.

Çevirim içi katılımcılar, ETS üzerinden müzakerelere katılabilecekleri gibi, öneride bulunabilecekler ve oy kullanabileceklerdir. Bu katılımcıların gerçekten hak sahibi olup

olmadıklarının, sistemin güvenilirliği açısından büyük önemi haiz olduğu açıktır. Zira genel kurul toplantıları aleni olmadığından bu hakların gerçekten hak sahipleri tarafından kullanıldığına dikkatlice incelenmesi gerekmektedir. Bu amaçla pay sahiplerine kişisel tanıtım numaraları yahut bireysel internet bankacılığı şifrelerinde olduğu gibi tek kullanımlık kodlar verilebileceği gibi, çeşitli biyometrik vesikaların kullanılmasıyla daha güvenilir bir yol izlenmesi de mümkündür. Çalışmamızın ikinci bölümünde pay sahiplerinin elektronik ortamda genel kurul toplantılarına katılma hakkı; üçüncü bölümünde ise müzakerelere katılma, öneride bulunma ve oy haklarını kullanmak suretiyle elektronik ortamda karar alma süreci açıklanmaya çalışılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL VE ELEKTRONİK ORTAM KAVRAMLARI

I. GENEL KURUL

A. Organ Niteliği

Genel kurul; belirli bir yerde, belirli bir zamanda müzakerelerde bulunmak ve karar almak amacıyla ortakların bir araya gelmeleriyle gerçekleştirilen toplantılardır¹. Genel kurul aynı zamanda, tüm ortakların davet edilmesinin zorunlu olduğu ve tümünün katılabildiği bir irade ve karar organıdır². Limited şirket genel kurulu; Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticaret Şirketleri" başlıklı 2. kitabının, "Limited Şirket" başlıklı 6. kısmının, "Şirketin Organları" başlıklı 4. bölümünde düzenlendiğinden ve m. 1534'e göre kenar başlıkları metne dâhil olduğundan, zorunlu organ niteliği taşımaktadır³.

Limited şirketin zorunlu organlarından biri olan genel kurul, aynı zamanda kural olarak bir kurul organdır⁴. Nitekim m. 616'nın üst başlığının "genel kurul" olarak

¹ Direnç AKBAY, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 6-7.

² Halil ASLANLI/Hayri DOMANIÇ, **Ticaret Kanunu Şerhi C. III, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması-Hisseli Komandit Şirketler**, Temel Yayınları, İstanbul 1989, s. 503; Reha POROY/Ünal TEKİNALP/Ersin ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 11. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 405, No. 664.

³ Genel kurulun limited şirketin zorunlu organı olduğu, TTK m. 616'da kendisine bahşedilen görevlerin devredilmez ve vazgeçilmez nitelik taşımasından da anlaşılmaktadır.

⁴ Kurul organ hakkında ayrıca bkz. Teoman AKÜNAL, **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1995, s. 37; Bilge ÖZTAN, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970, s. 100.

düzenlenmesi de genel kurulun bir “kurul organ” niteliğinde olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Genel kurulun bir kurul organ olduğunun kabulü, onun aynı zamanda tek kişiden ibaret bir fert organı olamayacağı anlamına gelmektedir. Ancak genel kurulun kural olarak bir “kurul organ” olduğunun kabulüyle birlikte, m. 616/3’teki düzenlemeyle bu kurala bir istisna getirildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu hükmün ilk cümlesinde “*tek ortaklı limited şirketlerde*⁵ *bu ortak genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir*” denilmek suretiyle genel kurulun istisnai olarak fert organ şeklinde faaliyet gösterebileceği belirtilmektedir⁶. Böylelikle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile tek ortaklı limited şirketin kurulmasına olanak tanınan bu hüküm sayesinde AET’nin 89/667 sayılı Yönergesi’ne uyum sağlanmaya çalışılmıştır⁷.

Genel kurulun organ niteliği hakkında belirtilmesi gereken bir diğer husus da bir karar organı olduğudur⁸. Genel kurulun bir karar organı olduğu, devredilmez yetkilerinin düzenlendiği m. 616’ya bakıldığında anlaşılmaktadır. Söz konusu hükümlerle, genel kurula devredilmez nitelikte bahsedilen yetkilerin, şirketin iç ilişkileri ile karar alma mekanizmasına ilişkin yetkiler olması ve limited şirketin genel kurulda alınan kararlarla iradesini dış dünyaya açıklaması, genel kurulun bir karar organı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

B. Üst Organ Niteliği

Eski Türk Ticaret Kanunu’ndan olduğu gibi yeni Türk Ticaret Kanunu’nda da genel kurulun üst organ olduğu açıkça belirtilmemiştir. Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu’nda (Art.

⁵ Ünal TEKİNALP, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 15, 403, (Anılış: “**Tek kişi**”); Fatih AYDOĞAN, **Tek Kişi Ortaklığı**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 37-39; Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK, “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, **Batider**, C. 24, S. 1, 2007, s. 165; ayrıca, tek kişilik limited şirket hakkında mukayeseli hukuktaki düzenlemeler için bkz. Neval OKAN, “Avrupa Birliği’nde Birleşik Krallık, İrlanda, Belçika ve İspanya Hukuklarında Tek Üyeli Özel Limited Ortaklıklar (Single-Member Private Limited Companies)”, **GSÜHFD**, Yıl. 1, S. 1, **Kemal OĞUZMAN’a Armağan**, 2002, s. 514-526; Türkiye Noterler Birliği, **Avrupa Birliği Üye Ülkelerinde Sınırlı Sorumlu Şirketler (Limited Şirket)**, Yayın No. 46, Ankara 2000.

⁶ Fert organ hakkında ayrıca bkz. AKÜNAL, s. 37; ÖZTAN, s. 99-100.

⁷ Hasan PULAŞLI, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 1. Baskı, Adalet Basım Yayım Dağıtım, Ankara 2012, s. 984.

⁸ Karar organı hakkında bkz. AKÜNAL, s. 37; ÖZTAN, s. 95.

804/1) genel kurulun açıkça şirketin en üst organı olduğu belirtilmesine rağmen buradaki üst organ kavramından anlaşılması gereken, hiyerarşik anlamda bir üst organ olmayıp kanunun bahsettiği yetkiler bakımından üst organ niteliğini haiz olduğudur⁹. Ancak TTK'nin gerekçesinde kaynak kanunun aksine organlar arasında altlık-üstlük ilişkisinin olmadığı belirtilerek, işlevler ayrımının benimsendiği belirtilmektedir¹⁰. *Pulaşlı*'ya göre gerekçedeki bu görüş sadece teorik bir anlam taşımaktadır. Çünkü altlık-üstlük ilişkisinin varlığı, bunun kanunda özel olarak yer alıp alınmadığına bakılarak değil, organların sahip oldukları yetkilere bakılarak belirlenmelidir. Bu açıdan bakıldığında genel kurul, şirketin diğer organlarını atayıp azledebileceğinden, üst organ olduğunun kanunda açıkça belirtilmesinin herhangi bir önemi kalmamaktadır. Bu sebeple genel kurulun üst organ olduğunun kabulü gerekmektedir¹¹. Ancak bu üst organ kavramının, diğer organların üstünde hiyerarşik bir yapılanma olarak değil de kanun tarafından bahsedilen yetkiler bakımından olduğu anlaşılmalıdır.

Yeni TTK'nin gerekçesinde açıkça işlevler ayrılığı ilkesinin benimsenmiş olduğunun belirtilmesi, genel kurulun bir üst organ olarak kabul edilemeyeceği sonucunu doğurmaktadır. Nitekim kanun koyucu m. 616'da genel kurulun, m. 625'te de müdürlerin devredilmez ve vazgeçilmez yetkilerini açıkça belirterek organlar arasındaki işlevler ayrılığını açıkça ortaya koymuştur¹². Genel kurula münhasıran tanınan yetkilerin nitelikleri dikkate alındığında, bu organın şirketin yapısı, devamı ve faaliyet konusu gibi temel konularda karar alan bir organ olduğu anlaşılmaktadır¹³. Bu sebeple genel kurulun bir üst organ olmadığına, her organın kanun koyucunun görüşü doğrultusunda kendi ihtisas alanına giren yetkilerle donatıldığına ve organlar arasında işlevler ayrılığı ilkesinin egemen olduğunun kabulü gerekmektedir. Ayrıca m. 625/2'de yer alan, “*Şirket sözleşmesinde, müdürün veya müdürlerin; aldıkları belirli kararları ve münferit sorunları, genel kurulun onayına sunmaları gereği öngörülebilir.*” hali de sadece belirli kararlara yahut münferit

⁹ PULAŞLI, s. 1091, No. 2.

¹⁰ Gerekçe, m. 616.

¹¹ PULAŞLI, s. 1092 vd, No. 4 vd.

¹² Soner ALTAŞ, “Yeni Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirket Yönetim Kuruluna Tanıdığı Devredilemez Görev ve Yetkiler”, **Mali Çözüm Dergisi**, Eylül-Ekim 2011, s. 130

¹³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 300, No. 517.

sorunlara münhasır olduğundan ve her halükarda müdürlerin yetkilerini bertaraf etmediğinden genel kurul hiyerarşik anlamda bir üst organ niteliğini haiz değildir¹⁴.

C. Yetkileri

Genel kurul, ortakların ortaklık haklarını kullandıkları, müdürleri seçen ve görevden alan, ücretlerini belirleyip ibralarını veren veya reddeden, finansal tablolar hakkında karar alıp, yıllık kâr-zarar üzerinde tasarrufta bulunan, limited şirket sözleşmesini değiştirebilen ve m. 616'da öngörülen devredilmez nitelikteki kararları alma yetkisine sahip, yürütme yetkisi bulunmayan, şirket sözleşmesinde öngörülen müdürlerce verilmiş kararların onay makamı olan bir iç organdır¹⁵.

Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nda genel kurulun devredilmez yetkileri, bu yetkilerin şirket sözleşmesinde belirtilip belirtilmediğine bakılmaksızın on sekiz bent halinde düzenlenmiştir¹⁶. TTK'nin sisteminde genel kurulun görev ve yetkileri, “devredilmez” ve “devredilebilir” görev ve yetkiler olmak üzere ikili bir tasnife tâbi tutulmuştur. Devredilmez yetkilerden bazıları bu niteliği kanunen haiz iken, bazı yetkiler ise ancak şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde devredilmez niteliği haiz olmaktadır. Buna göre m.616/1'in (a) ile (j) bentlerinde düzenlenen yetkiler genel kurulun kanunen devredilmez yetkileri olarak düzenlenmiş olup, aynı maddenin 2. fıkrasında ise bu niteliği şirket sözleşmesiyle alan yetkiler düzenlenmiştir¹⁷. İkinci grupta yer alan yetkiler bakımından genel kurulun şirket sözleşmesiyle yetkilendirilmiş olması yeterli olup, bunun devredilmez nitelikte olduğunun ayrıca belirtilmesine gerek yoktur¹⁸. Böylece limited şirket sözleşmesine hüküm koymak suretiyle genel kurulun kanunen devredilmez nitelikteki yetkileri dışındaki bazı yetkilerin de genel kurula verilmesi mümkün olacaktır¹⁹. Ancak bu durumda genel kurula verilen yetkilerin diğer organların

¹⁴ TEKİNALP, “Tek kişi”, s. 404.

¹⁵ TEKİNALP, “Tek kişi”, s. 405-406.

¹⁶ PULAŞLI, s. 1093, No. 6.

¹⁷ TEKİNALP, “Tek kişi”, s. 406.

¹⁸ Gerekçe, m. 616.

¹⁹ Tuğrul ANSAY, **Anonim Şirketler Hukuku Dersleri**, Ankara 1973, s. 90.

münhasır yetkilerinden olmamasına dikkat edilmelidir. Aksi halde ana sözleşmeye konulan bu yönde bir hüküm kanuna aykırılık sebebiyle geçersiz olacaktır²⁰.

Buna göre TTK m. 616/1'e göre genel kurulun devredilmez yetkileri şunlardır:

- a) *Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi.*
- b) *Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları.*
- c) *Topluluk denetçisi ile denetçilerin atanmaları ve görevden alınmaları²¹.*
- d) *Topluluk yılsonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması.*
- e) *Yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun onaylanması, kâr payı hakkında karar verilmesi, kazanç paylarının belirlenmesi.*
- f) *Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi ve ibraları.*
- g) *Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması.*
- h) *Bir ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması.*
- i) *Müdürün, şirketin kendi paylarını iktisabı konusunda yetkilendirilmesi veya böyle bir iktisabın onaylanması.*
- j) *Şirketin feshi.*
- k) *Genel kurulun kanun veya şirket sözleşmesi ile yetkilendirildiği ya da müdürlerin genel kurula sunduğu konularda karar verilmesi²².*

²⁰ Işık ÖZER, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması”, (Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006), s. 14, (Anılış: “Tez”).

²¹ 6335 Sayılı Kanunla söz konusu bentte değişiklik yapılmış ve “işlem denetçileri de dâhil olmak üzere” ibaresi çıkarılmıştır. Ancak bu düzenlemenin yerine, bu tür bir denetimden beklenen amaçları karşılayacak ve kamu menfaatlerini koruyacak bir düzenlemenin ikame edilmemiş olmasının eleştirilmesi gereken bir husus olduğu hakkında bkz. Mehmet BAHTİYAR, **6335 Sayılı Kanun İle Yeni TTK’da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler İçin TTK’ya Uyum Takvimi**, 1. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2012, s. 11.

Aynı maddenin 2. fıkrasında ise şirket sözleşmesinde öngöröldükleri takdirde devredilmez niteliği haiz olan yetkiler şunlardır:

“a) Şirket sözleşmesi uyarınca genel kurulun onayının arandığı hâller ile müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması.

b) Önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi.

c) Esas sermaye payları üzerinde rehin hakkı kurulmasına ilişkin onayın verilmesi.

d) Yan edim yükümlölükleri hakkında iç yönerge çıkarılması.

e) Şirket sözleşmesinin 613 üncü maddenin dördüncü fıkrası uyarınca ortakların onayını yeterli görmemesi hâlinde, müdürlerin ve ortakların şirkete karşı bağlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken izin verilmesi.

f) Bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörölen sebeplerden dolayı şirketten çıkarılması.”

²² Bu türden yetkilere örnek olarak m. 589/1, 591/2 ve 625/2’yi göstermek mümkündür.

II. ELEKTRONİK ORTAM

A. Genel Olarak

Limited şirket genel kurul toplantıları TTK'nin 1527. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen “*Kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerde, şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülerek elektronik ortamda ortaklar kuruluna ve genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme, fiziki katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur.*” hükmü ile elektronik ortamda yapılabilmektedir. Aynı maddenin son fıkrasında genel kurulun elektronik ortamda toplanmasına ilişkin esas ve usullerin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca çıkarılacak bir tebliğle düzenleneceği belirtilmiştir. Bu amaçla, 29.08.2012 Tarih ve 28396 Sayılı Resmi Gazete'de “*Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ*²³” yayınlanmış olup limited şirket genel kurulunun elektronik ortamda toplanması ve karar almasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Elektronik ortam (cyberspace), bilgisayarların ve onu kullanan insanların, herhangi bir fiziksel yakınlık ve temas bulunmaksızın, internet ve benzeri ağlar içerisinde iletişim kurabildikleri, bilgi alışverişinde bulunabildikleri dijital bir ortam şeklinde tanımlanabilir²⁴. Ancak limited şirket genel kurulunun elektronik ortamda toplanmasına ilişkin hükümler değerlendirildiğinde kanun koyucunun “elektronik ortam” kavramına yaklaşımının son derece dar olduğu anlaşılmaktadır. Zira TTK'nin 1527. maddesinin 2. fıkrasında limited şirketlere genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması imkânı tanınmış, aynı hükmün 3. fıkrasında ise bu imkânın kullanılabilmesi için şirkete internet sitesi kurma zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu düzenleme dikkate alındığında kanun koyucunun “elektronik ortam” kavramıyla kastettiğinin internet ortamı olduğu açıktır. Oysaki elektronik ortam, telekonferans, görüntülü telefon, sesli iletim ve sair yöntemleri de içeren

²³ Ek-1.

²⁴ Işık ÖZER, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, **Batider**, C. 25, S. 4, 2009, dn. 2, (Anılış: “**Batider**”).

daha geniş bir kavramdır²⁵. Bu sebeple tezimizde genel kurulun elektronik ortamda toplanması ve karar alması ele alınırken her ne kadar TTK'deki düzenlemeye uygun açıklamalar yapılacaksa da yer yer diğer elektronik vasıtalarla da değinilecektir.

B. İnternet

İnternet, verilerin bilgisayarlar arasında karşılıklı olarak iletilmesini sağlayan cihazlar, yazılımlar ve bunları birbirine bağlayan tüm iletişim ağlarının toplamını oluşturan küresel bir ağıdır²⁶. İnternet, 1960'ların sonlarında Amerikan Üniversitesi ve Savunma Bakanlığı içerisinde sürekli iletişimin sağlanması amacıyla orijinal adı ARPAnet olan ağı ifade etmek için kullanılmaktaydı. 1991 yılında www'nin (World wide web) geliştirilmesiyle dünya çapında birçok insan interneti kullanma olanağına kavuşmuştur²⁷. İnternet, e-mail ve dosyaları iletmek suretiyle, tartışma grupları kurarak bireyler arasında iletişimi sağlayan, ilk ağın son parçasını teşkil eden Usenet ile veri ve resim alışverişine imkân tanıyan, bir web sunucusunda saklanan verilerin internet üzerinden paylaşılması amacıyla hareketle geliştirilen bir sistem olan World wide web olmak üzere ikiye ayrılmaktadır²⁸. Bugün için en sık kullanılan World wide web olup bilgisayar veya aynı işlevi gören bir aracın ekranda tarama programları vasıtasıyla bir bütün halinde gösterilen verilerin toplamı ile web sayfası, ortak bir konu veya amaç için organize edilmiş web sayfalarının tamamı da web sitesini oluşturmaktadır²⁹.

²⁵ Abuzer KENDİGELEN, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Değişiklikler İşlenmiş ve Güncellenmiş 2. Bası, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012, s. 601, (Anılış: “**Tespitler**”).

²⁶ Nusret ÇETİN, “Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması”, (**Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006), s. 33; George Ponds KOBLER, “Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal For Increasing Shareholder Participation In Corporate Governance”, **49 Alabama Law Review**, 1997-1998, s. 689; Ali CILIZ, “Avrupa Birliği'nin Bilgi Toplumuna Girişi”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008), s. 48; Ahmed Ramazan ALTINOK, “Elektronik Ticaretin Kobi'ler Açısından Uygulanabilirliği: Ankara Örneği”, (**Doktora Tezi**, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008), s. 25; *The Internet, Changing The Way We Communicate*, <http://www.nsf.gov/about/history/nsf0050/pdf/internet.pdf>, 28.11.2012.

²⁷ http://netforbeginners.about.com/od/internet101/f/the_difference_between_internet_and_web.htm, 12.11.2012; KOBLER, s. 689; Ali Tamer BUCAKLI, “Elektronik Ticaret”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s. 17-19.

²⁸ KOBLER, s. 689-690

²⁹ ÇETİN, s. 36.

İnternet, elektronik ortam kavramının araçlarından biri olup ayrıca intranet ve extranet gibi ağlar da bulunmaktadır. IntraNetwork ifadesinin kısaltılması olan intranet, sadece tek bir şirketi kapsamakta olan bir internet ağını ifade etmektedir. Bu sistemde internetin kapsamı dışarı çıkış verilmeyerek “koruma duvarı” ile daraltıldığından intranetin “şirket içi internet” olduğunu söylemek mümkündür³⁰. Extranet ise şirket intranetlerinin, diğer şirketler, pay sahipleri, müşteriler ve bayilerin ortak kullanımına açılmasını ifade eden intranetten daha geniş bir ağı ifade etmektedir³¹. Bu sistem, mevcut bir ya da iki intranetle bağlantı kurularak oluşturulabilir ve ortak kullanıma yahut erişime açılacak verilerin belirlenmesi gerekir³². Intranetlerin birbirine bağlanması için ise internet ağı kullanılır. Ancak güvenliğin sağlanabilmesi için extranete erişim, geçerli bir kullanıcı adı ve parola (PIN) kullanılarak gerçekleşmeli ve böylece istenmeyen kişilerin ağa erişimi engellenmelidir. Her ne kadar bir intranet kullanılarak şirket içi bir ağ oluşturulup pay sahiplerinin buldukları yerlerden fiziksel bir katılım olmaksızın bu ağa erişimleri sağlanarak genel kurulun güvenli bir şekilde toplanması ve karar alması sağlanabileceksede yukarıda da belirttiğimiz gibi TTK'nin 1527. maddesinin 3. fıkrası, genel kurul toplantıları için sadece internet ağının kullanımına izin verdiğiinden, extranet veya intranetin kullanılması mümkün değildir.

C. Genel Kurulda İnternet Kullanımı

1. Avantajları

Teknolojinin her geçen saniye ilerlemesi, ticaret hayatının da bu ilerlemelere ayak uydurmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bunun bir sonucu olarak elektronik ticaret (e-commerce) imkânı ile klasik alışveriş ve pazarlama yöntemlerine alternatif olarak nitelendirebileceğimiz sanal (virtual) platformlar ortaya çıkmıştır. İnternetin, bununla da sınırlı kalınmayarak elektronik ticaret yoluyla piyasaya mal/hizmet tedarik eden kurumların iç örgütlenmeleri ve işleyişlerinde de kullanılmaya başlanmasıyla, ülkelerde mevzuatlarına

³⁰ Selçuk, Burak HAŞILOĞLU, **Enformasyon Toplumunda Elektronik Ticaret ve Stratejileri**, İstanbul 1998, s. 61.

³¹ HAŞILOĞLU, s. 68.

³² HAŞILOĞLU, s. 71.

interneti de entegre etmeye yönelik değişiklik yapma ihtiyacı hasıl olmuştur³³. Bu ihtiyacın kendini en çok gösterdiği alanlardan biri de şirket genel kurullarının internet ortamında yapılmasının mümkün olup olmadığıyla ilgilidir.

Limited şirketlerde ortak sayısı TTK m. 574 hükmüne göre en fazla elli olmalıdır. Pay sahiplerinin genel kurula fiziksel olarak katılımının aranması halinde katılım son derece az olabileceğinden, pay sahipleri şirketin karar alma mekanizmasında etkin bir rol alamayacaklar ve bunun bir sonucu olarak şirkette güç boşluğu çıkacaktır³⁴. Güç boşluğu sorunu, paylarının sermayeye oranı çok düşük seviyede kaldığı için şirketin idaresini etkileme imkânı oldukça az olan pay sahiplerinin yönetime katılmayı istememeleri, sadece yatırımdan kazanç elde etmeyi beklemeleri ve dolayısıyla şirkete yabancılaşmaları anlamına gelmektedir³⁵. Gerçekten, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmamaları, onların şirketin faaliyetleri hakkında fikir sahibi olamamalarına sebep olacağı gibi; aynı zamanda görüş açıklayamamaları, eleştiride bulunamamaları ve oy kullanamamalarına yol açabileceğinden, bu durumun şirketin işleyişini olumsuz etkileyeceği açıktır³⁶.

Toplantıların internet ortamında yapılmasıyla pay sahiplerinin toplantıya katılmak için yapacakları yol, konaklama vb. masraflar ve ayırmak zorunda kalacakları zaman yahut çağrıdan bihaber olmaları sebebiyle genel kurul toplantılarına katılmamalarının önüne geçmek ve böylelikle pay sahipleri demokrasisini tesis ederek etkin katılımı sağlamak amaçlanmaktadır³⁷.

³³ Şaban KAYIHAN, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet”, **Batider**, , C. 22, S. 1, 2003, s. 79-80.

³⁴ Mehmet Emin BİLGE, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı”, **AÜEHFD**, C. 7, S. 1-2, Haziran 2003, s. 341, (Anılış: “**Temsilci**”); ÖZER, “**Tez**”, s. 22; Mustafa İsmail KAYA, “Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması”, **AÜEHFD**, C. 52, S. 4, 2003, s. 212.

³⁵ ÖZER, “**Batider**”, s. 628, naklen.

³⁶ KOBLE, s. 675-676; ÖZER, “**Tez**”, s. 22.

³⁷ Pay sahipleri demokrasisi hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Lisa M. FAIRFAX, “The Future of Shareholder Democracy”, **Indiana Law Journal**, Vol. 84, 2009, 1260-1308; ÖZER, “**Batider**”, s. 627; BİLGE, “**Temsilci**”, s. 341; ÖZER, “**Tez**”, s. 22; Arthur R. PINTO, “The European Union’s Shareholder Voting Rights Directive From An American Perspective: Some Comparisons and Observations”, **Fordham International Law Journal**, Vol.32, 2008-2009, s. 608; KOBLE, s. 699-700; Daniel Adam BIRNHAK,

Genel kurulda internetin kullanılmasıyla, zaman kaybı asgari olduğundan ve fazla masraf gerektirmeden herkesin herkesle iletişim kurabilmesi mümkün olduğundan, pay sahiplerinin genel kurula katılmaları azami ölçüde sağlanmış olacaktır³⁸. Böylelikle pay sahipleri arasındaki iletişim artacak, yıllık faaliyet raporları ve toplantı tutanaklarını incelemek suretiyle pay sahiplerinin şirketin gidişatı hakkında bilgi sahibi olabilmesi sağlanmış olacaktır³⁹. Ayrıca daha önce belirtildiği üzere müdürleri atamak ve görevden almak genel kurulun görevi olduğundan, karar alma sürecine pay sahiplerinin etkin katılımının sağlanmasıyla, her an görevlerinden alınabilme ihtimali olan müdürler, bu endişeyle şirketi daha iyi yöneterek makro anlamda şirketin değerinin artmasında etkin rol oynayacaklardır⁴⁰.

2. Dezavantajları

Genel kurulda internet kullanımının avantajlarının yanında bazı dezavantajlarının bulunduğu de belirtilmesi gerekmektedir. Genel kurul toplantılarının internet ortamında yapılmasının doğuracağı en büyük sıkıntı pay sahiplerinin yüz yüze bir arada bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki, fiziksel olarak bir arada bulunmayan pay sahipleri, birbirlerini çeşitli jest ve mimiklerle etkileyip kendi görüşleri doğrultusunda oy kullanacak yandaş kazanmaları imkânından, genel kurula internet üzerinden katılmak suretiyle mahrum kalmaktadırlar⁴¹. Fiziksel iletişimin yerini bir mouse clicki alacak, bu da samimi ilişkilerin yerini teknolojinin almasına, bireyler arasındaki iletişimin azalmasına sebebiyet verecektir. Ayrıca genel kurul toplantısına internet üzerinden katılan pay sahipleri, her ne kadar teknik araçlardan toplantıyı naklen takip etme imkânına sahip olsalar

“Online Shareholder Meetings: Corporate Law Anomalies or The Future of Governance?” **Rutgers Computer&Technology Law Journal**, Vol. 29, 2003, s. 423.

³⁸ Caspar ROSE, “The New European Shareholder rights directive: Removing Barriers and Creating Opportunities for More Shareholder Activism and Democracy”, **Springer Science+Business Media**, 2010, s. 277; Joanna KULESZA, “International Internet Law”, **Global Change, Peace&Security**, Vol. 24, No. 3, 2012, s. 357-359.

³⁹ Ralf ISENMANN/Christian LENZ, “Customized Corporate Environmental Reporting By Internet-Based Push and Pull Technologies”, **Eco-Management and Auditing** 8, 2001, s. 101; KOBLER, s. 677.

⁴⁰ Chris MALLIN/Andrea MELIS, “Shareholder Rights, Shareholder Voting, and Corporate Performance”, **Springer Science+Business Media**, 2010, s. 173; KOBLER, s. 687, 697; Blake SMITH, “Proxy Access and The Internet Age: Using Electronic Shareholder Forums to Improve Corporate Governance”, **Columbia Business Law Review**, Vol. 2008 No.3, 2008, s. 1118; BIRNHAK, s. 424.

⁴¹ KAYA, s. 222.

da kapalı kapılar ardında kendilerinden gizli ilişkiler gerçekleştirildiği inancıyla şirkete karşı bir güven sorunu yaşayabileceklerdir.

Genel kurul toplantılarında internetin kullanılması ile arzu edilen yüksek katılım, aynı zamanda internet kullanımının bir dezavantaj halini almasına da sebep olabilecektir. Şöyle ki, pay sahiplerinin şirketin karar alma mekanizmasına görüş ve oylarını beyan etmek suretiyle etkin katılımının ölçülülük sınırlarını aşmaları halinde ortaya çıkacak yersiz tartışmalar ve fikir ayrılıkları, şirketi, karar alamama noktasına kadar götürebilecektir⁴². Bunun içindir ki, genel kurulda internet kullanımı ile amaçlanan etkin katılım ve pay sahipleri demokrasininin sağlanması bağlamında menfaatler dengesi iyi gözetilmeli, şirkete çözüm olmak yerine şirket çözümsüzlüğe itilmemelidir⁴³.

İnternetin, sağladığı hız ile pay sahiplerini gereksiz bürokratik işlemler ve kırtasiyecilikten uzak tutmayı sağlayacağı açıktır. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi internetin 20. yüzyılın sonlarına doğru kullanılmaya başlandığı ve bu kullanımın özellikle son on yılda hız kazandığı düşünüldüğünde pay sahiplerinin bu teknolojiye bihaber olmaları da muhtemeldir. Ayrıca pay sahipleri, internet kullanımı konusunda donanımlı olsalar dahi bazen gigabytelar halindeki görüntü, ses ve sair dokümanların dikkatli değerlendirilmesi mümkün olmayabilir ve bu da hatalı kararların verilmesine yol açabilir⁴⁴. Veri fazlalığının yanı sıra internet ağ bağlantısının kesilmesi gibi bazı teknik sorunların ortaya çıkması halinde veri akışı mümkün olmayacağından pay sahipleri, internet üzerinden katılımı sakıncalı görebileceklerdir.

İnternet üzerinden katılım ile ilgili bir diğer sorun, katılımın güvenilirliğine ilişkindir. Gerçekten pay sahiplerinin yatırımları üzerinde doğrudan etkisi olan genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı gibi hakların kullanılmasının bilgisayar ve teknik aksamı üzerinden internet ağı aracılığıyla kullanılması, bu haklarını kullananların kafalarında çeşitli soru işaretlerine sebebiyet vermektedir: oy kullanan kişi gerçekten pay sahibi midir,

⁴² Ölçülülük sınırları hakkında bkz. aşağı. Müzakere Hakkına Getirilen Sınırlamalar.

⁴³ Bu durum için kullanılan dijital kakofoni terimi için bkz. KOBLER, s. 696; Mehmet Emin BİLGE, “Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı”, **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal TEKİNALP’e Armağan, C. 1**, 2003, s. 223, (Anılış: “**Katılım**”).

⁴⁴ KOBLER, s. 687.

oyunu güvenli kullanabilmiş midir? Oy kullanan kişinin gerçekten pay sahibi olduğunun belirlenmesi hususunda çözüm pay sahiplerine kişiye özel PIN⁴⁵ verilmek suretiyle sağlanabilecektir. Burada PIN'in hukuka aykırı bir şekilde ele geçirilmesi suretiyle gerçek olmayan pay sahiplerinin oy kullanabileceği endişesi her zaman baki olmakla birlikte, çeşitli biyometrik emarelerle kimlik tespiti yapılmasına olanak tanınması bu endişeleri oldukça azaltacaktır. Oyun güvenli kullanılması sorunu bakımından ise konuya çözüm bulunduğu söylenmesi kanımızca ütopyik bir yaklaşım olacaktır. Şöyle ki, internet daha önce de belirttiğimiz gibi bazı açılardan son derece faydalı olsa da siber saldırılara yani hack (siber saldırı) olaylarına karşı son derece kırılgandır. Bu sebeple, ağ güvenliğinin bu işte uzman kişiler tarafından sağlanmasıyla söz konusu siber saldırılar yoluyla pay sahibinin iradesini etkileme olanağı tamamen ortadan kaldırılamasa dahi bir ölçüde azaltılabilecektir.

D. İnternetin Kullanım Şekilleri

Limited şirket genel kurul toplantılarının çeşitli açılardan tasnife tâbi tutulmaları mümkündür. Çalışmamız, toplantıların internet ortamında yapılmasına ilişkin olduğundan bu başlık altında incelenecek olan türler, genel kurulun internet ortamında yapılmasıyla alakalı bir tasnifin ürünü olup internetin ne ölçüde kullanıldığına göre farklılık göstermektedirler. Şöyle ki, genel kurul toplantılarının tamamen internet üzerinden yapılması halinde *sanal (virtual) genel kurul* toplantıları söz konusu iken, fiziki katılımlı bir genel kurul toplantısına isteyen pay sahiplerinin ek seçenek olarak internet üzerinden katılmaları halinde *çevirim içi (online) katılımlı genel kurulun* varlığından söz etmek mümkündür.

Fiziksel bir toplantının her halükarda bulunması zorunluluğu çeşitli hukuk sistemlerinde kanun koyucuların yaklaşımlarına göre değişse de ortak anlayış, çevirim içi genel kurulun benimsenmesi yönünde olmuştur. Gerçekten pay sahiplerinin genel kurul

⁴⁵ PIN'in açılımı Personal Identification Number olup Türkçe karşılığının kişisel tanımlama numarası olduğunu söylemek mümkündür.

toplantılarına internet üzerinden katılımında öncü ülkelerden olan ABD’ de⁴⁶ bile genel kurul toplantılarının fiziksel olarak bir “yer”de yapılması şart olup internetin bir yer olmadığı ancak uzaktan katılıma ilişkin hükümlerin şirket sözleşmesinde yer alması halinde bunun ek bir imkân olarak mümkün olduğu belirtilmiştir⁴⁷.

1. Sanal (virtual) Genel Kurul

Sanal genel kurul toplantılarında genel kurul tamamen internet ortamında yapılmaktadır. Sanal bir genel kurul toplantısına sadece toplantıya katılmak zorunda olan kişilerin katılımı yeterli olup, pay sahiplerinin bu kişilerin buldukları yerde bulunmaları gerekli değildir⁴⁸. Bir başka ifadeyle bu tür genel kurul toplantılarında ortakların belirli bir zamanda ve yerde fiziksel olarak bir araya gelmeleriyle gerçekleşen klasik anlamda genel kurul toplantıları terk edilerek, tamamen internet ortamında yapılmaktadırlar⁴⁹.

Sanal genel kurullar zaman ve maliyet bakımından gözle görünür derecede az masrafa yol açmaları sebebiyle tercih edilebilir görümler de pay sahiplerinin sadece bir “click” (tıklama) ile oturdukları yerden katılmalarına olanak tanıyacaktır ki bu durumun da yukarıda dezavantajlar başlığında değindiğimiz sakıncaları beraberinde getireceği açıktır. Şöyle ki, katılımın artması her zaman arzu edilebilir bir durum değildir çünkü nicelik olarak fazlalığın niteliksel fazlalık anlamına gelmeyeceği açıktır. Bir başka ifadeyle genel kurula katılımın sağlanması her ne kadar arzu edilen bir yaklaşım olsa da, katılımın artması, soru sayısını artırarak adeta her kafadan bir ses çıkmasına sebep olabilecek ve şirketin karar mekanizmasının iflasına sebep olabilecektir⁵⁰.

Günümüzde, genel kurulun tamamen internet ortamında toplanması hukuken mümkün değildir. Bunu, teknik alt yapının yetersiz olmasına bağlamak kanımızca hatalı bir sonuca varmamıza sebebiyet verecektir. İnternetin günlük yaşamda yavaş yavaş

⁴⁶ ABD’de bu doğrultuda ilk düzenlemeler Delaware eyaletinde yapılmaya başlanmış, söz konusu eyaletin ilgili mevzuatında da internetin fiziksel kullanıma ek bir imkân olduğu belirtilmiştir, bkz. BIRNHAK, s. 426.

⁴⁷ BIRNHAK, s. 427.

⁴⁸ ÖZER, “Tez”, s. 43.

⁴⁹ BİLGE, “Katılım”, s. 224.

⁵⁰ Fatih BİLGİLİ, “İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı”, Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan, 2004, s. 584, (Anılış: “Toplantı”).

vazgeçilmez hale geldiği düşünüldüğünde, gerekli teknolojik alt yapının, son derece hızlı ağların var olduğu bu teknoloji çağında, mevcut olduğu açıktır⁵¹.

Pay sahibinin sadece internete erişim imkânına sahip olması veya kendisinin karşılaması gereken bir masrafla bu imkâna kavuşabilecek olması pay sahibine, katılım hakkının tam anlamıyla tanındığı sonucunu çıkarmamaktadır. Gençlik ve Yetişkinler İçin Eğitim Kurslarını⁵² yürüten sivil toplum kuruluşlarının sunduğu kurs imkânları da göstermektedir ki, internet kullanımı kabiliyeti, tabiat tarafından verilmiş olan el kaldırma veya oy pusulasının oy sandığına atılması gibi, herkeste bulunması doğal olan bir kabiliyet değildir. Özellikle de çok görünömlü farklı tekniklerin birbiri ile entegre edildiği sanal katılımında bu durum kendisini daha iyi gösterir. Pay sahiplerine sadece oy haklarını kullanabilmek için kendilerini bu konuda geliştirmek gibi bir yükümlölük yüklenemez⁵³. Bunun içindir ki, sanal genel kurul toplantılarının hukuken mümkün olmamasının temel sebebi, bu tür bir toplantının pay sahiplerinin haklarına hanel getireceğine olan inançta yatmaktadır. Tamamen sanal ortamda yapılacak olan olası bir genel kurul toplantısında, bu teknolojik ilerlemelerden, teçhizatlardan ve hatta internetten dahi anlayamayan pay sahiplerinin dolaylı olarak devre dışı bırakılmaları söz konusu olacaktır. Zira pay sahiplerine salt pay sahibi olmaları sebebiyle tanınan en doğal haklarından biri olan genel kurula katılma ve oy hakkı gibi haklar, teknolojiden anlayabilme ve interneti kullanabilme ön şartına bağlanmış olacağından, bu araçları kullanma becerisinden mahrum olan pay sahiplerinin haklarını kullanması engellenmiş olacaktır⁵⁴.

⁵¹ İnternetin son derece önemli bir ihtiyaç olduğu ve bu ihtiyaca hanel getiren ağ sağlayıcının sorumluluğu için bkz. Alman Yargıtayı'nın BGH: III ZR 98/12, 24.01.2013 tarihli kararı, **MMR-Aktuell 2013, 342157-beck-online**, 01.02.2013.

⁵² Bu kurslara örnek olarak, İŞKUR'un meslek edindirme amacıyla açtığı bilgisayar eğitimi kurslarını göstermek mümkündür, bkz. <http://www.iskur.us/genel/iskur-meslek-edindirme-kurslari-hakkinda-genel-bilgiler.html>, 20.01.2013.

⁵³ Stefan HANLOSER, "Proxy-Voting, Remote-Voting und Online HV: § 134III 3 AktG nach dem NaStraG", **Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Beck Online**, 2001, s. 358.

⁵⁴ Bu durumun eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil edeceği hakkında bkz. ÖZER, "Tez", s. 43.BİLGE, "Katılım", s. 225; ayrıca eşit işlem ilkesinin, aynı şartlar altında, bir pay sahibinin diğer pay sahibi veya pay sahipleri gibi işleme tâbi tutulması, eşit şartlar altında pay sahipleri arasında ayırım yapılmaması olarak tanımlanabileceği hakkında, bkz. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 528, No. 888.

Genel kurula katılma hakkı, limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin TTK'nin 622. maddesindeki atıfla 447. maddesinde pay sahibinin elinden alınamayacak mutlak ve vazgeçilmez bir hak olarak açıkça düzenlenmiştir. Bunun içindir ki, genel kurul toplantılarının tamamen internet ortamında yapılması pay sahiplerinin bu vazgeçilmez haklarını dolaylı olarak sınırlandıracağından, şirket sözleşmesinde toplantıların tamamen internet üzerinden yapılmasına ilişkin olası bir hüküm butlan yaptırımıyla karşı karşıya kalacaktır⁵⁵. Şu an için pek mümkün görünmemekle birlikte, teknolojik ilerlemeler ve bilgi toplumunun hızlı gelişim içerisinde evrimi ile zamanla bilgisayarsız ev kalmayacağından, ilerleyen zamanlarda TTK'de bahsettiğimiz hükümlerde de gerekli değişikliklerin yapılmasıyla genel kurulun tamamen internet ortamında yapılabilmesi mümkün olabilecektir⁵⁶.

2. Çevirim İçi (online) Katılımlı Genel Kurul

Çevirim içi katılımlı genel kurul toplantılarında, genel kurul toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya fiziken bizzat yahut temsilcileri aracılığıyla geleneksel anlamda genel kurul toplantısı kavramına uygun surette belirli bir yerde toplanan pay sahiplerinin varlığı söz konusudur. Bunun yanında bu tür genel kurul toplantılarında ayrıca, arzu eden diğer pay sahiplerinin fiziksel genel kurul toplantısına internet aracılığıyla çevirim içi katılmaları da mümkün olduğundan bu tür toplantılara kombine model yahut internet destekli genel kurul toplantıları da denilmektedir⁵⁷.

Genel kurul toplantılarının internet ortamında yayınlanması akıllara ilk olarak genel kurul toplantılarının aleni yapılmaması gerekliliğini getirmektedir⁵⁸. Gerçekten, genel kurul toplantılarının sadece hak sahibi olduklarını giriş kartları ile ispat edebilen pay sahiplerine yahut pay sahiplerinin temsilcilerine açık tutulması gerekmektedir⁵⁹. Oysa fiziksel katılımlı bir genel kurula internet üzerinden katılımın gerçekleşmesi hali, bu toplantıları kamuya açık hale getirecektir. Bu durumun önüne geçebilmek için internet üzerinden gerçekleşen

⁵⁵ AKBAY, s. 103-104.

⁵⁶ BİLGE, “Katılım”, s. 225.

⁵⁷ BİLGE, “Katılım”, s. 225 vd. ; ÖZER, “Tez”, s. 43.

⁵⁸ BİLGE, “Katılım”, s. 226.

⁵⁹ BİLGİLİ, “Toplantı”, s. 575.

yayının şifrelenmesi ve böylece yayının sadece pay sahiplerine yönelik olması sağlanmış olacaktır. Bir başka ifade ile, internetten naklen yayını yapılan genel kurul toplantısının pay sahiplerine/temsilcilerine dağıtılacak PIN veya TAN⁶⁰ kullanılarak izlenebilmesiyle, bu sorunun önüne geçebilmek mümkün olacaktır⁶¹. Bir an için çevirim içi katılımcının şifresiyle girdiği sistemde, yayını pay sahibi olmayan bir başkasının izlemesine olanak sağlayabileceği ihtimali düşünülecek olsa dahi bu durumun temsilden herhangi bir farkı bulunmadığı gerekçesiyle hukuka aykırı olmadığı kabul edilmelidir⁶².

TTK'nin 1527. maddesinin 3. ve 4. fıkraları incelendiğinde, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişli olması gerekmektedir. Elektronik katılmanın sağlıklı gerçekleşebilmesi için gerekli araçlar şirket yönetimi tarafından ortaklara sağlanmış olmalıdır. Daha önce de belirttiğimiz gibi limited şirket genel kurul toplantısının internet üzerinden yapılabilmesi için öncelikle şirketin *bu amaca özgülenmiş* bir internet sitesinin bulunması gerekmektedir. Ayrıca şirket, ortakların yararlanabilmesi maksadıyla gerekli ses ve görüntü araçlarını⁶³ tedarik etmelidir⁶⁴. Böylelikle çevirim içi katılımcı, genel kurulu izlemenin yanı sıra konuşmalara katılarak görüş bildirme, eleştiri yapma haklarına da sahip olabilecektir. Sesin aktarılamadığı durumlarda, çevirim içi katılımcının konuşma metninin e-posta olarak toplantıya gönderilmesi, gönderilen bu e-postanın dev ekranlarda görüntülenmesi yahut toplantıda hazır bulunan biri tarafından herkesçe duyulması sağlanacak şekilde okunması gerekmektedir⁶⁵.

Kamera, görüntüyü anlık fotoğraflar olarak yakalamakta ve kullanılan bir encoder⁶⁶ vasıtasıyla bu snapshotları⁶⁷ yayın akışı haline getirmektedir⁶⁸. Encoderlar tarafından alınan

⁶⁰ Transaction Number sözcüklerinin kısaltması olan bu sözcük, internet bankacılığına giriş vb. işlemlerin gerçekleştirilmesi anında aranan tek kullanımlık şifreleri ifade etmektedir.

⁶¹ BİLGİLİ, “**Toplantı**”, s. 575; ÖZER, “**Tez**”, s. 44.

⁶² ÖZER, “**Tez**”, s. 44.

⁶³ Bilgisayar, internet, web kamera, mikrofon, ekran kartı, ses kartı vb. görüntü, ses ve veri iletimini sağlayan teçhizatlar ile tüm pay sahiplerinin olup bitenden haberdar olmalarını sağlayacak dev ekran ve ses sistemleri kastedilmektedir bkz. KAYIHAN, s. 94.

⁶⁴ ÖZER, “**Tez**”, s. 44, BİLGİLİ, “**Toplantı**”, s. 575.

⁶⁵ BİLGİLİ, “**Toplantı**”, s. 576.

⁶⁶ Alınan verileri kodlayarak istenildiğinde durdurulup başlatılabilen yayın akışı haline getiren encoder cihazı hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. <http://en.wikipedia.org/wiki/Encoder>, 21.01.2013.

anlık kesitler halindeki görüntüler, yayın yapan sunucular⁶⁹ tarafından internet üzerinden genel kurul toplantısına katılanlara sunulmakta ve böylelikle bunların fiziksel toplantıdan haberdar olmaları sağlanmaktadır. Naklen yapılacak bu yayın akışından, genel kurul toplantısına internetten katılacak pay sahiplerinin kesintisiz yararlanmasının sağlanması da şirketin yükümlülüklerinden olup bant genişliğinin, yayınlanan genel kurul toplantısını görüntülemeye elverişli genişlikte olması gerekmektedir⁷⁰. Bant genişliğinin elverişli olması ile bir yandan bilgisayarı başından toplantıyı izleyen pay sahiplerine fiziki katılımlı toplantıyı izleme imkânı, diğer yandan açacakları eş zamanlı pencerelerden incelemelerine sunulan belgeleri herhangi bir ağ kesintisi söz konusu olmaksızın inceleme imkânı sağlanmış olacaktır⁷¹. Şirketin, çevirim içi katılımı gerçekleştiren herhangi bir aksaklıktan sorumlu tutulmaması için pay sahiplerine, aksaklıklar hakkında gerekli bilgileri sağlaması ve onları uyarması gerekmektedir⁷². Bant, elektrik yahut internet bağlantısında, gerekli donanımı sağlayan şirket yönetiminin elinde olmayan sebeplerle kesintinin söz konusu olması halinde artık bu kesintiden şirketin sorumlu tutulmaması, riskin pay sahibine atfedilmesi gerekmektedir⁷³. Bu durumda alınacak olası bir genel kurul kararının iptali, ancak kesintinin yahut teknik yetersizliklerin şirkete atfedilebilecek bir nedenden kaynaklanması halinde söz konusu olacaktır⁷⁴.

⁶⁷ Anlık, hızlı fotoğraf kesitleri için kullanılan snapshot terimi için bkz. [http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_\(photography\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_(photography)), 21.01.2013.

⁶⁸ BIRNHAK, s. 429.

⁶⁹ Durdur-oyun teknolojisini haiz bu mekanizma, streaming servers denilen yayın yapan sunucu vasıtasıyla kullanılmaktadır. Yayın yapan sunucu kavramı alelade bir ağ sunucusundan farklıdır. Zira yayın yapan sunucuda görüntü yahut ses indirilirken aynı zamanda oynatılabilmekte (ya da tam tersi) ve bu durum sütü şişesinden içmeye benzetilmektedir. Oysa ağ sunucusunda görüntü yahut sesin oynatılabilmesi için önce indirilmesi daha sonra oynatılması gerekmektedir. Bu sebeple fiziken toplanan genel kurula, internet üzerinden gerçekleştirilen katılımın eş zamanlı olması gerekeceğinden yayın yapan sunucu dediğimiz streaming serverların kullanılması ve böylelikle naklen yayının sağlanması daha iyi olacaktır. Çünkü sütü şişeden bardağa doldurup içmeye benzeteceğimiz alelade ağ sunusunun kullanılması halinde, ses ve görüntülerin oynatılabilmesi için evvela indirilmeleri gerekeceğinden internetten katılımın naklen gerçekleşmesi sağlanamayacaktır, bkz. BIRNHAK, s. 430.

⁷⁰ Bir iletim ortamının ya da haberleşme kanalının kapasitesini ifade etmek için kullanılan bant genişliği kavramı için bkz. http://tr.wikipedia.org/wiki/Bant_geni%C5%9Fl%C4%9Fi, 22.01.2013.

⁷¹ BİLGİLİ, “**Toplantı**”, s. 575.

⁷² BİLGE, “**Temsilci**”, s. 363.

⁷³ ÖZER, “**Tez**”, s. 46.

⁷⁴ BİLGE, “**Temsilci**”, s. 363-364, teknik aksaklıklar ve sorumluluk başlığı, Çalışmamızın 3. Bölümünde daha detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Limited şirketlerde genel kurulun internet ortamında yapılmasına hukuken herhangi bir engel bulunmamaktadır. Kanun koyucu limited şirket genel kurulunun elektronik ortamda yapılmasını, TTK'nin 1527. maddesi ve bu madde uyarınca çıkarılan Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ'in (EOT) 7. maddelerinde düzenlemiştir. Burada asıl üzerinde durulması gereken husus, kanun koyucunun internetin kullanılmasını hangi türü benimseyerek mümkün kıldığıdır.

TTK'nin 1527. maddesinin 1. fıkrasında, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulunun tamamen internet ortamında yapılabileceği açıkça düzenlenmiş iken, genel kurula katılıma ilişkin aynı hükmün 2. fıkrasında bu toplantıların tamamen internet üzerinden yapılabilecekleri düzenlenmemiştir. Yine aynı şekilde EOT'nin 5. maddesinde, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına, üyelere hiçbirinin fiziken katılımı talep etmemesi halinde tamamen internet ortamında katılım imkanı tanınmış iken, 7. maddesinde “...limited...şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına isteyen hak sahipleri Elektronik Toplantı Sistemi aracılığıyla katılabilirler.”denilmek suretiyle genel kurul toplantılarının tamamen internet ortamında yapılabilmesine imkan tanınmamıştır. Söz konusu hükümler değerlendirildiğinde, kanımızca, kanun koyucunun çevirim içi katılımlı genel kurul toplantılarını mümkün kıldığı anlaşılacaktır. Özellikle EOT'nin 7. maddesinde, isteyenlerin, genel kurul “toplantılarına” elektronik ortamda “katılabilmesiyle” açıkça, ancak fiziksel katılımlı bir genel kurul toplantısının varlığı halinde bu fiziksel toplantıya internet üzerinden katılımın sağlanabileceği belirtilmiştir. Bir başka ifadeyle kanun koyucu, limited şirket genel kurul toplantılarının tamamen internet ortamında yapıldığı sanal genel kurul sistemine izin vermemektedir⁷⁵.

⁷⁵ Aynı doğrultuda görüş için bkz. ÖZER, “Tez”, s. 46, aynı doğrultuda Gerekçe, m. 1527'de “online” ifadesinin kullanılmış olması, kanun koyucunun sanal genel kurul toplantılarına cevaz vermediğini açıkça göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURULUN İNTERNET ORTAMINDA TOPLANMASI

I. GENEL OLARAK

TTK'nin "Elektronik İşlemler ve Bilgi Toplumu Hizmetleri" başlığı altında düzenlenen 1524. maddesine ve devamındaki hükümlere bakıldığında kanun koyucunun, şirketler hukukunda, kurumsal yönetim ilkelerinden özellikle şeffaflığı sağlama hususunda son derece kararlı olduğu anlaşılmaktadır⁷⁶. Şirket toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesinin düzenlendiği TTK'nin 1527. maddesinin 2. fıkrasına göre, limited şirketlerde pay sahiplerinin genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme haklarını elektronik ortamda kullanabilmeleri mümkündür. Daha önce de belirttiğimiz gibi kanun koyucu burada her ne kadar elektronik ortam ifadesini kullanmışsa da aynı maddenin 3. fıkrasında pay sahiplerinin bu haklarını kullanabilmeleri için şirketin bu amaca özgülmiş bir internet sitesinin varlığının aranması sebebiyle, burada elektronik ortam ifadesiyle kastedilenin "internet ortamı" olduğu unutulmamalıdır.

Genel kurulun elektronik ortamda yapılabilmesi için her şeyden önce bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlar:

⁷⁶ Şeffaflık ilkesi için bkz. Ali PASLI, **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2004, s. 53 vd.

A. Fiziksel Katılımlı Genel Kurul Toplantısının Varlığı

1. Olağan Genel Kurul

Olağan genel kurul toplantıları, şirketin normal faaliyet süresi içinde ve belirli aralıklarla yapılan toplantılardır⁷⁷. Olağan genel kurul toplantıları, m. 617/1, c.2'ye göre, “Her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır.” Ülkemizde hesap döneminin sona ermesinde takvim yılı esas alındığından, olağan genel kurulun her yıl en geç Mart ayı sonuna kadar toplantıya çağırılması gerekmektedir⁷⁸. Söz konusu hükümdeki üç aylık süre bir üst sınır olduğundan, şirket ana sözleşmesiyle bu sürenin kısaltılması mümkündür.

Kanun koyucu, bu süre içerisinde genel kurul toplantılarının yapılmaması halinde ne tür müeyyidelerin uygulanacağını öngörmediğinden, üç aydan sonra yapılan genel kurul toplantılarının da geçerli olduğunun ve iptale tâbi tutulmamalarının kabulü gerekmektedir⁷⁹. Genel kurul toplantılarının bu üç aylık süre içinde yapılmaması halinde, bu gecikmede kusuru bulunan toplantıya çağırma yükümlü organ, doğacak zararları tazminle yükümlü olacaktır⁸⁰.

2. Olağanüstü Genel Kurul

Olağan toplantıların dışında kalan toplantılar olağanüstü genel kurul toplantıları olarak nitelendirilmektedirler⁸¹. Bu toplantılar, adlarından da anlaşılacağı üzere olağanüstü durumların varlığı halinde yapılmaktadır. Olağan genel kurul toplantılarının yılda bir defa yapılması zorunluluğu söz konusu iken, olağanüstü toplantılar, bu toplantıları gerektiren olağanüstü durumların gerçekleşmesi halinde yapılacaklarından, yıl içerisinde birden fazla

⁷⁷ İsmail DOĞANAY, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.1, 4. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2004, s. 1068.

⁷⁸ Şükrü YILDIZ, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2007, s. 208.

⁷⁹ Bu durumda sadece genel kurulca bir yıl süre ile seçilmiş müdürlerin, seçim tarihlerinden itibaren bir yıllık görev sürelerinin dolması ve dolayısıyla yetkisiz duruma düşerek genel kurula karşı sorumlulukları söz konusu olabilir.

⁸⁰ Murat Fatih ÜLKÜ, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması (Daveti)”, **Hayri DOMANIÇ’e 80. Yaş Günü Armağanı**, C. 1, 2001, s. 576-577.

⁸¹ DOĞANAY, s. 1068.

yapılabilecekleri gibi bu toplantıların yapılmalarını gerektiren herhangi bir durum söz konusu olmadıkça uzun yıllar yapılmayabilir.

Olağanüstü genel kurul toplantılarının düzenlendiği m. 617/1, c. 3 hükmüne göre, “*şirket sözleşmesi uyarınca ve gereklikçe genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır.*”. Söz konusu hükümde olağanüstü toplantıya şirket sözleşmesinde yer verme hali ile olağanüstü toplantıyı gerektiren haller arasında “ve” bağlacının kullanılmış olmasından bu iki şartın birlikte aranması gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır. Başka bir ifadeyle aradaki “veya” olarak kabulü gerekmektedir⁸². Aksi halde limited şirketin olağanüstü toplanmasını gerektiren bir durumda, bu durumun şirket sözleşmesinde belirtilmemiş olması sebebiyle genel kurulun olağanüstü toplanması âdeta imkânsız hale gelecek ve olağanüstü toplantılardan beklenen amaca ulaşamayacaktır.

Belirtilen bu haller dışında ayrıca Kanun bazı hallerde genel kurulun olağanüstü toplanmasını özel olarak öngörebilir. Sermaye kaybının söz konusu olması halinde genel kurulun toplanması gerektiğine ilişkin m. 633’ün atfıyla m. 376 hükmü ile genel kurul tarafından atanan ticari mümessillerin görevden alınması ya da yetkilerinin sınırlandırılması için genel kurulun gecikmeksizin toplantıya çağrılmasını öngören m. 631/2 hükmü, genel kurulun kanun koyucu tarafından olağanüstü toplanmasını gerektiren özel haller olarak karşımıza çıkmaktadır⁸³.

B. Şirket Sözleşmesinde Düzenlenmiş Olma

Pay sahiplerinin, fiziksel katılımlı bir genel kurul toplantısına internet ortamında çevirim içi katılabilmeleri için TTK’nin 1527. maddesinin 2. fıkrasına göre bu durumun şirket sözleşmesinde öngörülmesi gerekmektedir. Bu sebeple, EOT’nin 8. maddesine göre;

“Şirketin ortaklar kurulu/genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527. maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik

⁸² Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 28.01.2003, E. 2002/8400, K. 2003/859, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸³ PULAŞLI, s. 1097, No. 20; AKBAY, s. 36.

Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.” hükmünün şirket sözleşmesinde yer alması zorunludur.

C. İnternet Sitesine Sahip Olma

Limited şirket genel kurul toplantısına internetten katılımın sağlanabilmesi için daha önce de belirtildiği üzere TTK'nin 1527. maddesinin 3. fıkrasına göre, şirketin bu amaca özgülünmüş bir internet sitesinin bulunması gerekmektedir⁸⁴. İnternet sitesi kurma yükümlülüğü, TTK'nin “*internet sitesi*” kenar başlıklı 1524. maddesinde düzenlenmiş olup, şirketlerin ticaret siciline tescillerini izleyen üç ay içerisinde yerine getirilmelidir⁸⁵.

D. Pay Sahibinin Talebi

Pay sahipleri yahut temsilcilerinin genel kurula katılma hakları, vazgeçilmez ve mutlak bir hak olduğundan, aksine şirket sözleşmesi hükümleri geçersiz olacaktır. Şirket sözleşmesine konacak bir hükümle pay sahiplerine internetten katılma olanağının sunulmuş olması, pay sahiplerinin fiziken katılım hakkını tamamen ortadan kaldırmamakta, arzu eden pay sahiplerine katılım kolaylığı sağlayan alternatif bir yol teşkil etmektedir. Bir başka ifadeyle, daha önce de belirtildiği üzere pay sahipleri her ne kadar şirket sözleşmesine buna ilişkin bir hüküm olsa da, genel kurula internet üzerinden katılmaya zorlanamazlar.

⁸⁴ Limited şirket genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılma izin veren şirketlerin yükümlülüğü sadece internet sitesi kurmaya ilişkin olmayıp, aynı zamanda pay sahiplerinin elektronik katılımlarının sağlanması için gerekli araçların sağlanmasına da ilişkindir, bu doğrultuda görüş için bkz. Didem BÜYÜKBALLI, (**Yüksek Lisans Tezi**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011), s. 90.

⁸⁵ Bu yükümlülüğe aykırılığın yaptırımı hakkında bkz. Ömer TEOMAN, “Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir?”, **Batider**, C. 27, S. 4, 2011, s. 7-12, (Anılış: “**İnternet sitesi**”).

Genel kurul toplantısına internet üzerinden katılmak isteyen pay sahiplerinin bu iradelerinin şirkete yöneltilmesi gerekmektedir. Zira kanun koyucu, TTK m. 1527/3 hükmünde “ortağın bu yolda istemde bulunması şarttır” demek suretiyle, genel kurula internet ortamından katılmak isteyen pay sahiplerinin talebini aramıştır. Bu talep, genel kurula internet üzerinden katılmayı içeren açık bir irade beyanı şeklinde yöneltilmelidir. Bir başka ifadeyle zımni irade beyanlarından hareket edilerek pay sahibinin bu yönde bir talepte bulunduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Çünkü EOT m. 9/2’ye göre şirketin internet sitesinde hazır bulundurulacak olan elektronik ortamda toplantıya katılma taleplerinin toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar, genel kurula internet ortamından katılmak isteyen pay sahipleri tarafından, güvenli elektronik imzayla⁸⁶ imzalanıp şirketin kayıtlı elektronik posta hesabına iletilmesi gerekmektedir. Aynı hükmün 3. fıkrasına göre şirket, iletilen bu talepleri aldıktan sonra talepte bulunan kişinin toplantı anında Elektronik Toplantı Sistemine erişmesi için gerekli tanımlamaları yapar ve hak sahibinin KEP hesabına bu durumu bildirir. Kayıtlı elektronik posta, 25.08.2011 tarih ve 28036 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği’nin⁸⁷ (KEPYön) 4. maddesinin (i) bendinde “*elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukukî delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini*” ifade edecek şekilde tanımlanmaktadır. Kayıtlı elektronik posta sistemi, hukuken ve teknik açıdan güvensiz olan alelade e-posta yoluyla yapılan iletişimin dezavantajlarını ortadan kaldıran, bir beyanın gönderici ve alıcı arasında teknik açıdan güvenli bir şekilde iletilmesini sağlayan ve aynı zamanda bu iletilerin hukuken delil niteliğini haiz olmalarına imkân tanıyan teknik bir sistemdir⁸⁸.

⁸⁶ Güvenli elektronik imza hakkında bkz. Mine ERTURGUT, **Medeni Usul Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.

⁸⁷ Ek-2.

⁸⁸ Bu beyanların arzu edilmesi halinde Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcıları tarafından dijital emanetçi sıfatıyla muhafaza edilmesi de mümkündür, bkz. Leyla KESER BERBER/Yasin BECENİ/Tuğrul SEVİM, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Yer Alan Bilişimle İlgili Hükümler”, Korkut ÖZKORKUT (Ed.), **Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri, Uluslararası Konferans** içinde (287-324), 2010, s. 291; Leyla KESER BERBER, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde ‘Kayıtlı E-Posta Hizmet Sağlayıcılarının Posta Kutusu ve Gönderim Hizmetleri İle Kimlik Doğrulama İşlevleri’”, **Arslanlı Bilim Arşivi**, 2011, s. 3 vd.

TTK m. 1526'ye göre güvenli elektronik imza, ıslak imzayla aynı hükmü doğuracağından ve pay sahibinin güvenli elektronik imzayla imzaladığı talepname, şirketin KEP hesabına yöneltileceğinden, yöneltilen talebin hukuki geçerliliği hakkında herhangi bir soru işareti söz konusu olmayacaktır. TTK m. 1528'e göre elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri, elektronik posta adreslerini şirkete bildirmek zorunda olduklarından, pay sahiplerinin kimlikleri de tespit edilmiş olacak ve şirketin KEP hesabına iletilen talepten kimden geldiği anlaşılacaktır.

II. ÇAĞRI

A. İlan Yapılması

Çağrıya yetkili olanlar bakımından fiziki katılımlı genel kurul toplantısı ile çevirim içi katılımlı genel kurul toplantısı arasında herhangi bir fark söz konusu olmadığından çalışmamızda bu hususlara ayrıca değinilmeyecektir⁸⁹. Çalışmamız açısından önemli olan elektronik ortamda çağrının nasıl yapılacağıdır.

Limited şirket genel kurul toplantılarına çağrı, TTK m. 617/3'e göre anonim şirketlere ilişkin m. 410 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanmasıyla yapılacaktır. TTK m. 414 hükmü uyarınca genel kurulu toplantıya çağrı öncelikle bir ilanla yapılmaktadır⁹⁰. TTK m. 576/1, (e) bendinde şirket tarafından yapılacak ilanların şeklinin şirket sözleşmesinde

⁸⁹ Çağrıya yetkili kişiler hakkında bkz. Ömer KORKUT, "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi" (**Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000), s. 23-25; azınlığın genel kurulu toplantıya daveti hakkında ayrıca bkz. Özge AYAN, **Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir 2004, s. 55-56; Erdoğan MOROĞLU, "Anonim Ortaklıkta Azınlık Paysahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanması", **Makaleler**, C. 1, 2006, s. 226 vd. , (Anılış: "Azınlık"); Hamdi YASAMAN, "Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması", **Reha POROY'a Armağan**, 1995, s. 450-454; Mehmet Emin BİLGE, "Limited Ortaklıkta Azınlığın Korunması", **Erdoğan MOROĞLU'na 65. Yaş Günü Armağanı**, 2001, s. 121-122; %10'u teşkil eden azınlık pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağrı hakkının bulunduğuyla ilişkin bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 27.01.2003, E. 2002/8399, K. 2003/671, (**Kazancı İçtihat Bilgi bankası**); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 01.03.2004, E. 2004/156, K. 2004/1953, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

⁹⁰ AKBAY, s. 68.

yazılması zorunlu kayıtlardan olduğu yer almaktadır. Bir başka ifadeyle, şirketin yapacağı ilanların şekli şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir. Şirket sözleşmesinde ilanın şekli için farklı şekillerin öngörülmesi mümkündür ancak ispatı mümkün şekillerin kullanılmasında fayda vardır⁹¹.

İlanın ne şekilde yapılacağına ilişkin şirket sözleşmesinde yer alan hüküm, TTK 414/1 hükmünü ortadan kaldırmayacaktır. TTK m. 414/1'e göre genel kurul, esas sözleşmede gösterilen şekilde şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla toplantıya çağrılmalıdır⁹². Kanun koyucu, çağrının ilan edilmesi gereken yerler bakımından, arada "ve" bağlacı kullanmak suretiyle, biri diğerinin yerine geçebilecek şekilde düzenleme yapmamış, ilanın hem internet sitesinde hem de TTSG'de yayımlanmasını zorunlu kılmıştır. Ayrıca, EOT m. 9/1'e göre çağrının şirket düzenlemeleri uyarınca yapılması gerekmektedir. Çağrıya ilişkin bilgi ve belgelerin söz konusu hükme göre şirketin internet sitesinde erişime hazır bulundurulması gerekmektedir. Pay sahiplerinden vekâlet talep edildiği hallerde, vekâletname örneğinin ve vekâletname talebine ilişkin bilgi ve belgelerin internet sitesinde bulundurulması, bu belgelerin internet sitesinde yer aldığı elektronik iletişim araçları ile pay sahiplerine bildirilmesi mümkün olacaktır⁹³.

B. E – Posta Gönderilmesi

Pay sahiplerine e-posta gönderilmek suretiyle genel kurul toplantısına çevirim içi katılım çağrısı yapılabilir. Şirket sözleşmesinde çağrının, pay sahiplerine e-posta gönderilerek yapılmasına ilişkin bir hükme yer verilebilir. TTK m. 1528'e göre, genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerinin, e-posta adreslerini şirkete bildirmeleri gerekeceğinden, çağrının pay sahiplerine e-posta göndermek suretiyle

⁹¹ AKBAY, s. 68.

⁹² Genel kurulun toplantıya çağrılmasındaki usulsüzlük başlı başına bir iptal sebebi değil ancak bir iptal edilebilirlik halidir. Alınan kararların iptal edilebilmeleri için, toplantının usulsüzlüğünden ayrı olarak kanun, şirket sözleşmesi ve afaki iyiniyet kurallarına aykırı olması gerektiği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 01.06.1998, E. 1998/2468, K. 1998/4079, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 19.03.2002, E. 2001/10204, 2002/2499, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

⁹³ ÇETİN, s. 101.

yapılmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır⁹⁴. Böylelikle şirket, KEP hesabından pay sahiplerine göndereceği e-postalarla, pay sahiplerini genel kurul toplantısına çağırabilecektir. Ancak unutulmamalıdır ki TTK m. 414/1 hükmü emredici nitelik taşıdığından, pay sahiplerine gönderilen e-posta çağrı için tek başına yeterli değildir. Her ne kadar şirket sözleşmesinde çağrının şekline ilişkin kaydın yer alması zorunlu olsa da, limited şirket sözleşmesinde çağrının e-posta yoluyla yapılmasına ilişkin olası bir hükmün yanında, şirketin internet sitesinde ve TTSG’de de gerekli ilanın yayımlanması zorunluluğu varlığını sürdürmektedir.

Toplantıya davetin bu şekilde elektronik ortamda yapılması ve toplantı öncesinde toplantı ile ilgili bilgi ve belgelerin elektronik iletişim araçları ile pay sahiplerine gönderilmesi önemli maliyet avantajları sağlamanın yanı sıra şirket ile pay sahipleri arasındaki iletişim sürecini de hızlandıracağı yadsınamaz bir gerçektir⁹⁵.

C. Çağrının İçeriği

Çağrı, öncelikle ilişkin olduğu toplantının ne zaman yapılacağını içermelidir⁹⁶. Toplantı günü ve saatinin yanı sıra toplantı yerinin de çağrıda açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Limited şirket genel kurul toplantılarının internet ortamında yapılabilmesi için şirket sözleşmesinde yer alması gereken yukarıda belirttiğimiz hükmün varlığı, genel kurul toplantılarının talep halinde internet ortamında da yapılabilmesine olanak tanıdığından fiziksel toplantının yerinin belirtilmiş olması yeterlidir. Çağrıda açıkça, talep eden pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına internet ortamından katılabilecekleri imkânına yer verilmesi, bu imkânın şirket sözleşmesinde bulunması gerekliliği sebebiyle kanımızca zorunlu olmayıp, çağrıyı yapacak olanların inisiyatifine bırakılmış bir hatırlatmadan ileri gitmeyecektir. Bir başka ifadeyle çağrıda, fiziksel genel kurul

⁹⁴ ÖZER, “Batider”, s. 648-649.

⁹⁵ ÇETİN, s. 101.

⁹⁶ Burada kastedilen “zaman” ifadesi, sadece toplantının gününe ilişkin bir belirlemeyi değil aynı zamanda saatine ilişkin bir belirlemeyi de kapsamaktadır. Genel kurul toplantılarının hafta içi yapılması zorunlu değildir. Aksine, hafta sonu yapılan toplantılarda pay sahiplerinin diğer işlerle meşgul olmayarak zamanlarını tamamen bu toplantılara ayıracakları da bir gerçektir. Toplantının yapılacağı yer ve zaman belirlenirken dürüstlük kuralına aykırı hareket edilmemeli, pay sahiplerinin katılımının en az olacağı bir zaman dilimi seçmekten kaçınılmalıdır.

toplantısının yapılacağı yerin belirtilmesi yeterli olup, çevirim içi katılım imkânına yeniden yer verilmesi gerekli değildir. Ayrıca, genel kurul toplantısına internetten katılmayı arzu eden pay sahipleri için “yer”, bilgisayar, kamera, mikrofon ve sair teçhizatın bulunduğu herhangi bir yer olacağından, bu pay sahiplerinin yerlerinin fiziksel olarak tespitinin gerekli ve mümkün olmadığı unutulmamalıdır.

TTK m. 617/3 hükmünde gündem konusunda da anonim şirket hükümlerine atıfta bulunulduğundan, anonim şirketlerde gündeme bağlılık ilkesine ilişkin TTK m. 413/2 hükmü, limited şirket genel kurul toplantılarında da uygulama alanı bulacaktır⁹⁷. Buna göre, çağrı, gündemi de içermelidir. Böylelikle pay sahipleri, önceden haberdar olmadıkları hususları müzakere etmek ve oldubittilerle karşılaşmak zorunda kalmayacaklardır⁹⁸. Ayrıca Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik’in (Tem. Yön.) m. 11/1 (d) bendine göre, çağrıda, çağrıya yetkili kimselerden hangisinin çağrıyı gerçekleştirdiğinin de belirtilmesi gerekmektedir.

D. Çağrı Süresi

TTK m. 617/3 hükmü her ne kadar anonim şirketlerde çağrıya ilişkin 410 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanmasını öngörmüş olsa da çağrının süresine ilişkin aynı hükmün 2. fıkrasında açık hüküm bulunduğundan, bu hükmün uygulanması gerekmektedir. Bu yüzden, çağrı süresi bakımından TTK m. 414’ün uygulanması gerekmemekte, TTK m. 617/2’ye göre genel kurulun, toplantı gününden en az on beş gün önce toplantıya çağrılması gerekmektedir. Bu süre, şirket sözleşmesiyle uzatılabileceği gibi, on güne kadar kısaltılabilir. Süreye ilişkin farklılaştırma, şirket sözleşmesiyle yapılacağından müdürlerin kararıyla değil, genel kurulda şirket sözleşmesinin değiştirilmesiyle gerçekleşecektir. Söz

⁹⁷ Limited şirket genel kurul toplantılarında ancak önceden belirlenmiş ve pay sahiplerine duyurulmuş bir gündemde yer alan konularda görüşme yapılabileceği ve karar alınabileceği olarak ifade edebileceğimiz gündeme bağlılık ilkesi hakkında bkz. Hikmet Sami TÜRK, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, **I. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar**, 1984, s. 179; Nermin BİLECEN, “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005), s. 34, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 28.03.1974, E. 1974/645, K. 1974/1075, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁸ AKBAY, s. 75.

konusu hüküm emredici nitelik taşıdığından sürenin on günden aşağı belirlenebilmesi, şirket sözleşmesinde gerekli değişikliklerin yapılması halinde dahi söz konusu olamayacaktır. Aksi düşüncenin varlığı halinde, pay sahiplerinin toplantılardan haberdar edilmelerini amaçlayan çağrı müessesesinin işlerliği ortadan kalkmış ve kendisinden beklenen amaç gerçekleşmemiş olacaktır. On günlük süreden daha kısa bir sürenin şirket sözleşmesiyle öngörülmesi halinde, kanunun emredici hükmüne aykırılık söz konusu olacağından sürenin en azından on gün olarak varsayılması kabul edilebilir⁹⁹. Söz konusu hükümde öngörülen sürenin, şirket sözleşmesiyle on beş günden yukarı olacak şekilde düzenlenmesi halinde ise bu düzenleme pay sahiplerinin lehine olacağından kural olarak herhangi bir üst sınır söz konusu olmayacaktır. Ancak burada genel kurulun, özellikle olağanüstü genel kurulun kendisinden beklenen amacın sağlanabilmesi için sürenin çok uzun tutulmamasında fayda vardır¹⁰⁰.

E. Çağrısız Genel Kurul

Genel kurul toplantılarının gerçekleşebilmesi için kural, çağrının yukarıda açıkladığımız merasime riayet edilerek gerekli şekillerde yapılması olup çağrısız genel kurul, bu kurala istisna teşkil etmektedir. TTK m. 617/3 hükmü, anonim şirketlere ilişkin çağrısız genel kurul hükümlerine atıfta bulunduğu için, limited şirketlerde çağrısız genel kurul toplantıları bakımından da TTK m. 416 hükmünün uygulanması gerekmektedir. Buna göre çağrısız bir genel kurul toplantısından söz edilebilmesi için bütün esas sermaye paylarının sahipleri veya temsilcilerinin toplantıda bulunması gerekmektedir¹⁰¹. Aksi halde geçerli bir genel kurul toplantısının varlığından söz etmek mümkün olmayacaktır. TTK m. 416/1 hükmünde, “...*bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler.*” denilmek suretiyle tüm ortakların toplantının devamı hususunda da anlaşmış olmaları gerektiği belirtilmiştir. Bir başka ifadeyle, pay sahipleri yahut temsilcilerinin tamamının varlığı, genel kurul toplantılarının başlaması esnasında arandığı gibi toplantının ilerleyen

⁹⁹ AKBAY, s. 78.

¹⁰⁰ AKBAY, s. 78.

¹⁰¹ ÜLKÜ, s. 594; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 17.05.2011, E. 2009/12744, K. 2011/6060, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

safhalarında da aranmaktadır. Pay sahibi yahut temsilcinin toplantıyı terki ileriye doğru etkili olup o andan önce gerçekleşen sürece etki etmeyecektir¹⁰².

Çağrısız genel kurul toplantılarının yapılmasıyla artık TTSG’de, internet sitesinde ve şirket sözleşmesinde öngörülen şekilde çağrıda bulunulmasına gerek kalmayacaktır. Ayrıca çağrısız genel kurulda gündemin ilan edilmesi ve iadeli taahhütlü mektup yoluyla pay sahiplerine bildirilmesi zorunluluğu da söz konusu olmayacaktır¹⁰³.

TTK m.416/2’ye göre, çağrısız genel kurul toplantısında gündeme oy birliği ile madde eklenmesi mümkündür. Ancak söz konusu hükmün, gündeme ilişkin TTK m. 413’te düzenlenmesinin daha isabetli olabileceğini söylemek mümkündür¹⁰⁴. Çünkü bu tür toplantılarda esasen önceden belirli bir gündem olamayacağı veya görüşülecek hususlar pay sahiplerine daha önceden bildirilmiş olsa bile teknik anlamda bir çağrıdan söz edilemeyeceği, nihayet ve hepsinden önemlisi bütün pay sahiplerinin hazır buldukları bir toplantıda her bir pay sahibinin görüşülmesi istenen hususların karara bağlanmasını açıkça karşı çıkmak veya toplantıyı terk etmek gibi bir yolla engellemek olanağı bulunduğu, oybirliği ile benimsendiği durumlarda ise, esasen her husus görüşülüp karara bağlanabileceği için, kanun koyucunun malum olan bir hususu düzenlemek istediği ileri sürülemez¹⁰⁵.

III. ÇEVİRİM İÇİ GENEL KURULA KATILMA HAKKI

A. Genel Olarak

EOT m. 4/1, (ç) bendinde Elektronik Toplantı Sistemi (ETS), “...*limited şirketlerin genel kurul toplantılarına, elektronik ortamda katılmayı, öneride bulunmayı, görüş açıklamayı ve oy vermeyi teminen 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret*

¹⁰² PULAŞLI, s. 474, No. 79.

¹⁰³ Ömer TEOMAN, “Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi (YTK 416/II)”, **Batider**, C. 27, S. 3, 2011, s. 9, (Anılış: “Çağrısız genel kurul”).

¹⁰⁴ TEOMAN, “Çağrısız genel kurul”, s. 13.

¹⁰⁵ TEOMAN, “Çağrısız genel kurul”, s. 13, naklen.

Kanunu'nun 1527. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca şirketlerin kuracakları veya bu konuda hizmet alımı yapabilecekleri bilişim sistemini” ifade edecek şekilde tanımlanmıştır. Çalışmamızın bu bölümünde ETS kapsamında öncelikle genel kurul toplantısına çevirim içi katılma hakkına değinilecek olup pay sahibinin öneri ve oy hakkına ilerleyen bölümlerde değinilecektir.

Genel kurul toplantısına katılma hakkı daha önce de belirtildiği üzere vazgeçilmez ve mutlak bir ortaklık hakkıdır. Bir başka ifadeyle genel kurula katılma hakkı sert ve dokunulmaz nitelikte bir hak olup, genel kurulda oluşacak bir oy birliği yahut pay sahibinin açık rızası hallerinde dahi bu hakkın pay sahibinin elinden alınması mümkün değildir. Dolayısıyla genel kurula katılma hakkının vazgeçilmez bir bireysel hak olduğunu söylemek mümkündür¹⁰⁶. Kural olarak pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılma hakkı, pay sahibine bahşedilen bir hak olup yükümlülük niteliği taşımamaktadır. Ancak TTK m. 613'te düzenlenen “bağlılık yükümlülüğü” gereği, pay sahiplerine tanınan bu hakkın yükümlülük haline gelebilmesi de mümkündür.

Genel kurula katılma hakkının vazgeçilmez ve mutlak bir hak oluşu, hak sahibinin bu hakkını herhangi bir sınırlama olmadan kullanabileceği anlamına gelmemektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, dürüstlük kuralı ve genel kurul toplantısına hâkim ilkeler çerçevesinde genel kurula katılma hakkına sınırlandırmalar getirilebilecektir¹⁰⁷.

Genel kurul toplantısına, TTK m. 415/1 hükmü gereği, müdürler kurulu tarafından düzenlenen hazır bulunanlar listesinde adı bulunan pay sahipleri katılabileceği gibi, TTK m. 600/3 hükmü gereğince payın intifa hakkı sahibi de katılabilecektir¹⁰⁸.

B. Çevirim İçi Katılımcının Genel Kurula Katılma Hakkı

Genel kurul toplantılarına çevirim içi katılım imkânı, TTK m. 1527 ve EOT m. 7 hükümlerinde tanındığı daha önce belirtilmişti. Çevirim içi katılım, ETS üzerinden

¹⁰⁶ AKBAY, s. 104.

¹⁰⁷ AKBAY, s. 106-107.

¹⁰⁸ Bu durumun pay sahibinin genel kurula katılma hakkını haiz olduğu sonucunu değiştirmeyeceği hakkında bkz. AKBAY, s. 111.

gerçekleşeceğinden EOT m. 11'e göre bu sistemin uygunluğunun tescili ve ilanı şirketin yükümlülükleri arasında olacaktır. ETS'nin TTK m. 1527/3 ve EOT m. 14 hükümleri gereğince gerekli kurumlarca onaylanarak sistemin güvenilir olduğunun tescil edilmesi gerekmektedir. Zira limited şirket genel kurul toplantılarına internet ortamından katılmak isteyen pay sahiplerinin yahut temsilcilerinin tam olarak belirlenmesi ve genel kurula katılma hakkı olmayanların sisteme girmelerinin önlenmesi gerekmektedir.

Pay sahipleri, kendilerine verilen çeşitli şifre yahut benzeri emareleri kullanarak sisteme girecek ve toplantıya katılacaklardır¹⁰⁹. Pay sahiplerine verilen kişisel tanıtım numarasını kullanma hakkı, pay sahipliğinin devamı süresince devam etmektedir. Pay sahipliği sıfatının sona ermesi halinde bu kişisel tanıtım numarasının bloke edilmesi ve artık yetkili olmayan eski pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına yetkisiz katılımlarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Numaranın kaybedilmesi yahut üçüncü kişilerin eline geçtiğinin anlaşılması halinde pay sahibi durumu derhal şirkete bildirmekle yükümlü olup yeni bir kişisel tanıtım numarası talep hakkını haizdir¹¹⁰.

C. Çevirim İçi Genel Kurula Temsilci Aracılığıyla Katılma

1. Pay Sahibinin Temsili

TTK m. 617/3 c. 2 hükmünde “*Her ortak kendisini genel kurulda ortak olan veya olmayan bir kişi aracılığıyla temsil ettirebilir.*” denilmek suretiyle, genel kurula katılma hakkının şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olmayıp temsilci aracılığıyla da kullanılabilceği ifade edilmiştir¹¹¹. Pay sahibinin genel kurul toplantısına temsilci aracılığıyla katılma

¹⁰⁹ Genel kurul toplantılarının kamuya açık olmaması ilkesi gereği pay sahipleri yahut temsilcilerine mutlaka erişim için PIN, TAN ve benzeri kişisel tanıtım numaraları verilmelidir. Aksi halde genel kurul toplantısına katılma hakkı bilgisayar ve internet bağlantısı olan herkese tanınmış olacağından kamuya kapalı olma ilkesi açıkça ihlal edilmiş olacaktır.

¹¹⁰ ÖZER, “**Batider**”, s. 641.

¹¹¹ Kurumsal temsil daha çok halka açık anonim şirketlerin yapısına uygun düşeceğinden bu başlıkta özellikle bireysel temsil açıklanmaya çalışılacaktır, AKBAY, s. 117; bir bildirge ile temsilci olarak atanması halinde, genel kurulda ne yönde hareket edeceğini, gündemde yer alan konularda ne yönde oy kullanacağını ilan eden ve bildirgesini kabul eden pay sahiplerinin bu bildirge bağlamında kendisine vekâlet vermelerini talep eden kişiye kurumsal temsilci denilmektedir, Ayşegül Sezgin HUYSAL, “Genel Kurul”, Sami KARAHAN (Ed.), **Şirketler Hukuku** içinde (495-532), 2012, s. 514; genel kurulda oy kullanma yetkisi verilen kişi, şirket yönetim kurulunun gösterdiği biri veya şirket yönetiminde kontrolü sağlamak isteyen bir kişi ya da hisse

hakkına ilişkin bu düzenleme, genel kurulun şirketin demokratik organı olma özelliğiyle de uyumlu olup pay sahiplerinin katılımının olabildiğince sağlanabilmesi amacı göz önünde bulundurulduğunda şirket sözleşmesiyle dahi ortadan kaldırılamayacak bir haktr¹¹². Aksine bir düşüncenin kabulü, pay sahibinin genel kurula bizzat katılması şeklinde yorumlanacağından, pay sahibinin genel kurula katılma hakkını elinden alabilecektir. TTK m. 425/1 hükmünün son cümlesinde temsilcinin pay sahibi olmasını öngören şirket sözleşmesi hükümlerinin geçersiz olduklarının belirtilmesi de temsilci aracılığıyla genel kurula katılma hakkının sınırlanamayacağını göstermektedir¹¹³. Böylelikle pay sahipliği haklarının temelini teşkil eden temsil edilebilirlik ilkesi; şirket sözleşmesi, genel kurul kararları ve diğer düzenlemelerle kaldırılamayacak kanuni bir kural haline getirilmekte ve aksinin öngörülemezliği belirtilmektedir¹¹⁴.

TTK m. 426/1'e göre, "*Senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan pay sahipliği hakları, pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince, yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır.*" denilmek suretiyle temsilciden "*yetkilendirilmiş kişi*" olarak bahsedilmektedir¹¹⁵. Söz konusu hükümden, her ne kadar pay defterine kaydın kurucu nitelikte olduğu sonucu çıksa da kanımızca burada pay defterine kayıtlı olmayan ve pay sahibi sıfatını haiz kişi, yazılı şekilde yetkilendirmek suretiyle temsilcisinin genel kurul toplantısına katılmasını sağlayabilir¹¹⁶. Burada basit yazılı şeklin, geçerlilik şekli olarak kabulü yeterlidir¹¹⁷.

senetlerinin saklanmak üzere depo edildiği bir banka veya aracı kurum ise bu durumda kurumsal temsilden söz edilir, Mustafa ÇEKER, **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, s. 262, (Anılış: "**Oy hakkı**"); ayrıca bkz. PULAŞLI, s. 492 vd., No. 125 vd. ; Fatih BİLGİLİ/Ertan DEMİRKAPI, **Şirketler Hukuku**, 9. Basım, Dora Basım Yayım Dağıtım, Bursa 2013, s. 296-297.

¹¹² ÇEKER, "**Oy hakkı**", s. 264; pay sahibinin temsilci tayin etmesi kural olarak bir hak olup kendi inisiyatifine bırakılmıştır. Ancak temsil olunanın velayet ya da vesayet altında bulunduğu hallerde artık temsilin iradi temsil olmayıp zorunluluk teşkil ettiği açıktır.

¹¹³ AKBAY, s. 113.

¹¹⁴ Gerekeçe, m. 425. ve ayrıca bkz. ÖZER, "**Batider**", s. 643-644.

¹¹⁵ AKBAY, s. 114; Türkay ÖZDEMİR/İlhan YİĞİT, "Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı", **Hüseyin ÜLGEN'e Armağan**, C. 1, 2007, s. 452.

¹¹⁶ AKBAY, s. 114.

¹¹⁷ ÖZER, "**Batider**", s. 644.

Temsil yetkisi, Tem.Yön. m. 21/1'e göre, şirketin unvanı, ait olduğu genel kurul toplantısının tarihi¹¹⁸, temsilcinin adı ve soyadı, pay sahibinin pay adedi ile adı ve soyadı veya unvanı ve imzasını içermelidir. Bu bilgilerden herhangi biri bulunmaksızın verilen temsil yetkisi geçersiz olacaktır. Aynı maddenin 2. fıkrasında yetkilendirmenin, ait olduğu genel kurul toplantısı ve yeni bir temsilci atanmadığı sürece hukuken bunun devamı sayılan toplantılar için de geçerli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, gündemin değiştirilmemesi kaydıyla, nisabın yokluğu, azlığın talebi veya genel kurulun kararıyla yahut herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayılacak ve temsil yetkisinin varlığı kabul edilecektir. Ayrıca yetkilendirme belgesinde belirli yahut belirsiz süreli yetkilendirme yapıldığına ilişkin ibare eklenmek suretiyle de temsil yetkisinin ne kadar süre geçerli olduğunun belirlenmesi mümkündür¹¹⁹.

Temsil yetkisinin, temsil olunan tarafından dilediği zaman geri alınabilmesi söz konusudur. Geri alma yetkisinin kullanılması tek taraflı bir irade beyanı olup temsilcinin bu beyanı öğrendiği andan itibaren hüküm ve sonuç doğuracaktır¹²⁰. Temsil olunan, azil yetkisini dilediği zaman kullanma hakkını haiz olup bu hakkından önceden feragat etmesine ilişkin hükümler TBK m. 42/2 gereği geçersiz sayılmaktadır¹²¹. Ancak bu yetkinin zamansız ve haksız kullanıldığını iddia eden temsilcinin, zararlarının tazminini temsil olunandan talep hakkı saklıdır¹²². Her ne kadar pay sahibi azil yetkisini dilediği zaman kullanabilmekteyse de genel kurul toplantısı başlamadan temsil yetkisinin alınması daha isabetli olacaktır. Aksi halde başlangıçta temsilci olarak bilinen kişinin ilerleyen aşamalarda bu yetkisinden mahrum kaldığının bilinip bilinmediği ve yetkisiz katılma sorunu hâsil olacaktır. Bu sorunların önüne geçebilmek için, temsil belgesinin temsilciden alınmalıdır. Çünkü yetkinin alınması tek başına yeterli olmayıp aynı zamanda, temsilcinin genel kurul toplantısına katılırken kullanacağı yazılı yetkilendirme belgesinin de alınması gerekmektedir. Böylece temsil olunan pay sahibinin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı olası bir

¹¹⁸ Zira temsilcinin temsil yetkisi sadece bu toplantı için söz konusu olacaktır.

¹¹⁹ AKBAY, s. 116.

¹²⁰ Ahmet M. KILIÇOĞLU, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012, s. 236.

¹²¹ Fikret EREN, **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 447.

¹²² KILIÇOĞLU, s. 236.

sorumluluğu önlenmiş olacaktır¹²³. Ayrıca temsilciler, toplantının başlangıcı esnasında yetki belgelerinde adı geçen şahıs olduklarına yönelik kısa bir tanıtımın ardından, TTK m. 431/1'in ilk cümlesine göre temsil edecekleri payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını içeren bilgileri ortaklığa vermelidirler. Aksi halde aynı fıkranın son cümlesine göre alınan kararların yetkisiz katılma sebebiyle iptali söz konusu olabilecektir.

Bireysel temsil olanağının yanı sıra limited şirketin yapısına uygun düşen bir diğer temsilci olanağı TTK m. 429'da düzenlenen "*tevdi eden temsilcisi*"dir. Özellikle esas sermaye payının nama yazılı senede bağlandığı hallerde senedin saklanmak maksadıyla bankalara, avukatlara yahut rehin alacaklısına tevdi edilmesi mümkündür. Bu durumda, tevdi edilenin katılma ve oy haklarını kullanabilmesi amacıyla, tevdi edenle edilen arasındaki ilişki sebebiyle temsilci olan kişi, "*tevdi eden temsilcisi*" olarak adlandırılmaktadır¹²⁴

2. Çevirim İçi Toplantıda Temsil

Genel kurul toplantısına fiziki olarak katılamayan veya temsilci gönderemeyen pay sahibi, çevirim içi genel kurula internet üzerinden de katılmak istemeyebileceği gibi katılamayacak durumda da olabilir. Bu gibi durumların varlığı halinde pay sahibi, katılma haklarını kullanabilmek için bir temsilciyi yetkilendirebilecek, bu temsilci de genel kurul toplantısına elektronik ortamda bağlanacak ve oy kullanacaktır¹²⁵.

Çevirim içi genel kurula temsilci aracılığıyla katılma ve oy kullanımı açısından bireysel temsilin söz konusu olabilmesi için, yazılı şekilde düzenlenmesi gereken temsil belgelerinin elektronik ortamda hazırlanarak limited şirkete ulaştırılması gerekmektedir¹²⁶. Zira temsilci de bilgisayar başında, interneti kullanarak çevirim içi genel kurula katılacaktır. Bunun için pay sahipleri, çevirim içi genel kurulda kendilerini temsil etmesini istedikleri kişilere güvenli elektronik imza kullanmak suretiyle geçerli bir temsil yetkisi

¹²³ KILIÇOĞLU, s. 237; AKBAY, s. 116.

¹²⁴ AKBAY, s. 118-119.

¹²⁵ ÖZER, "**Batider**", s. 645.

¹²⁶ ÖZER, "**Tez**", s. 75.

verebileceklerdir¹²⁷. Böylelikle pay sahibi, düzenlediği temsil belgesini güvenli elektronik imzasını atarak temsil yetkisi vereceği kişiye e-posta ile gönderebilecektir¹²⁸. Güvenli elektronik imza, ıslak imza ile aynı etkiyi doğuracağından burada yazılı bir yetkilendirmenin olduğu açıktır. Temsilcinin, daha önce belirttiğimiz, toplantının başlamasından önce yetki belgesini ibrazı gerekliliği, yetkinin e-posta ile verilmesinde de varlığını sürdürmektedir. Bu durumda temsilci, EOT m. 9/2'ye göre toplantıya katılma hakkını haiz kişilerden olup, dolduracağı talepnameyi, pay sahibinin güvenli elektronik imzasıyla imzalayıp gönderdiği temsil yetkisini içeren e-postayı da ekleyerek şirketin KEP hesabına iletmelidir.

D. Diğer Katılımcılar

Genel kurul toplantısına katılma hakkını haiz olanlar ve genel kurula görevli sıfatıyla katılmak zorunda olanlar dışında kalan kimseler de genel kurul toplantılarına katılmak isteyebileceklerdir. Bu katılım bilimsel amaçlı olabileceği gibi basın mensuplarının, ziyaretçilerin yahut pay sahiplerinin danışmanlarının katılımı şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Bu ve benzeri kimselerin teknik anlamda bir genel kurul toplantısına katılma haklarından söz edilemez. Genel kurula katılma hakkı olmayan ve görevleri nedeniyle genel kurul toplantılarına katılmak zorunda olanların dışında kalan kimselere “dinleyici” denilmektedir¹²⁹. Burada kullanılan dinleyici kavramı, genel anlamda kullanılmakta olup genel kurula katılan kişinin bu hakka sahip olmadığını vurgulamayı amaçlamaktadır¹³⁰. Her ne kadar dinleyiciler kavramıyla vurgulanmak istenen bu kimselerin genel kurula katılma haiz olmadıkları ise de bu kişilerin genel kurul toplantılarına katılmaları imkânsız da değildir.

Şirket sözleşmesinde dinleyicilerin genel kurul toplantılarına katılabilmelerine ilişkin hüküm öngörmek suretiyle onlara bu imkânın tanınması mümkündür. Zira, TTK m. 579/1'in ilk cümlesinde, “*Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin*

¹²⁷ ÖZER, “Tez”, s. 75-76.

¹²⁸ BİLGİLİ, “Toplantı”, s. 580-581.

¹²⁹ AKBAY, s. 124.

¹³⁰ Ömer TEOMAN, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına ‘Dinleyicilerin’ Katılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. 1, 1971-1982**, 2000, s. 225, (Anılış: “Dinleyiciler”).

hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir.” denilmek suretiyle limited şirket hükümlerinin emredici nitelikte olduğu belirtilmiştir¹³¹. Söz konusu hükümde “*sapabilir*” ifadesine dikkat edilmelidir¹³². Buna göre, kanunun açıkça öngörmesi gereken haller, limited şirket hükümlerinin *aksine* getirilen düzenlemelerdir. Bir başka ifadeyle kanundaki hükme aykırı düzenleme öngörülmesi halinde, kanunun buna açıkça izin vermesi gerekecektir. TTK’de limited şirket genel kuruluna dinleyicilerin katılmasına ilişkin, şirket sözleşmesine konulacak bir hükmün, kanuna aykırılık teşkil edeceğine ilişkin bir düzenleme mevcut değildir. Bu yüzden, TTK’de açıkça düzenlenmemiş olsa da şirket sözleşmesinde öngörülme suretiyle genel kurul toplantısına dinleyicilerin katılmasına izin verilebilecektir¹³³. Bu açıdan bakıldığında, TTK’de limited şirket genel kurul toplantılarına dinleyicilerin katılabilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığı gibi bunun aksine bir düzenleme de mevcut değildir. Bir başka ifadeyle TTK’de bu duruma ilişkin bir kural boşluğu söz konusudur. Bu kural boşluğunun şirket sözleşmesinde, dinleyicilere genel kurul toplantılarına katılma imkânının tanınmasına ilişkin tamamlayıcı bir hükme yer vermek suretiyle doldurulması ve dinleyicilere bu hakkın tanınması kanımızca mümkün olacaktır.

Şirket sözleşmesinde dinleyicilerin katılımına ilişkin hüküm öngörülmesi halinde herhangi bir tereddüt söz konusu olmayıp, asıl sorun şirket sözleşmesinde herhangi bir düzenleme bulunmaması halinde karşımıza çıkmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi

¹³¹ Doktrinde çelik korse kuralı olarak ifade edilen söz konusu hükümle, sözleşme özgürlüğü son derece sınırlandırılmaktadır. TTK madde gerekçeleri incelendiğinde, m. 579 hükmünün anonim şirketlere ilişkin m. 340 hükmünün özdeşi olduğu anlaşılmaktadır. 340. maddenin gerekçesinde söz konusu hükümle, pay sahipleriyle alacaklıların haklarını zedeleyen veya sınırlayan düzenlemelerin esas sözleşmelere girmesine engel olmak, bazı kurum ve kuruluşların şirketlere istedikleri esas sözleşme hükümlerini dayatmaları yolunu kapatmak, esas sözleşme hükümlerinin geçerliliğine ilişkin davaların sayısını azaltmak arzu edilmiştir. Söz konusu hükümler yorumlanırken, pay sahiplerinin hareket alanları daraltılmamalı, kötüye kullanımın önüne geçmeye çalışılmalıdır, bkz. Oruç Hami ŞENER, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 637; KENDİGELEN, “**Tespitler**”, s. 229; ayrıca çelik korse kuralı için bkz. Erdoğan MOROĞLU, **Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 141-142, 333, (Anılış: “**Değerlendirme**”).

¹³² Hükümdeki “kanunda açıkça izin verilmişse” ibaresi, maddenin lafzından “sapabilme” imkânının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetken bir yorumla “sapabilme”nin haklılık kazandığı varsayımları da kapsamaktadır. Kanunun somut olay hakkında sustuğu hallerde kanunî boşluğun doldurulmasına ilişkin metodoloji kuralları uygulanır, bkz. Gerekçe, m. 340.

¹³³ AKBAY, s. 125-126.

limited şirket genel kurul toplantılarında kamuya kapalılık söz konusudur. TTK m. 407/1 hükmünde de pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılabileceğine ilişkin hüküm genel kurul toplantılarının aleni yapılmaması gerekliliğine işaret etmektedir. Genel kurul toplantılarının kamuya kapalılığı sebebiyle, şirket sözleşmesinde dinleyicilerin genel kurul toplantılarına katılmalarına ilişkin herhangi bir hüküm öngörülmemiş olması halinde de genel kurul toplantılarına katılabilmelerinin mümkün olduğunu belirtmemiz gerekmektedir. Şöyle ki, TTK m. 624/2'ye göre başkan olan müdür, genel kurul toplantılarını yürütülmesi konusunda yetkili olacağından bu durumun takdiri kendisindedir. Müdürler, toplantı öncesinde dinleyici davet edebilecekleri gibi toplantı sırasında başkanın da dinleyicileri toplantıya alması mümkündür. Bu durumda da toplantıya dinleyicilerin katılmasını istemeyen pay sahiplerinin yaklaşımının ele alınması gerekliliği doğmaktadır. TTK m. 622'ye göre anonim şirket genel kurul kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin hükümler, kıyasen limited şirketlere de uygulanacağından, dinleyicilerin katılmasını istemeyen pay sahiplerinin, müdürler yahut başkanın bu kararına karşı nasıl bir hareket yolu seçeceklerinin belirlenebilmesi için anonim şirketlerde genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin hükümlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, iptal davası açabilecek kişileri düzenleyen TTK m. 446/1, (b)'ye göre; genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin toplantıya katılıp oy kullanmaları halinde, bu durumun genel kurulun karar almasında etkili olduğunu¹³⁴ ileri süren pay sahipleri, alındıkları gündün başlamak üzere üç aylık hak düşürücü süre içinde genel kurul kararının iptalini talep edebileceklerdir¹³⁵. Söz konusu hükümde bahsi geçen “katılma yetkisi bulunmayan kimseler” ifadesiyle kastedilen kişiler kanımızca dinleyiciler değildir. Çünkü dinleyiciler, genel kurulda oy kullanmayacaklar, sadece toplantıya katılacaklardır. TTK m. 446/1, (b)'deki yetkisiz katılımcı, pay sahibi

¹³⁴ Süleyman ÜNAL, “Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali”, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990), s. 108.

¹³⁵ Erdoğan MOROĞLU, “Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Makaleler**, C. 1, 2006, s. 306; Halûk N. NOMER, **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul 2008, s. 190; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 16.12.2003, E. 2003/5311, K. 2003/11953, (**Kazancı İçtihat Bilgi bankası**); genel kurul kararlarının iptali isteminde husumetin şirkete yöneltilmesi gerekirken, şirketin temsilcisine yöneltilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu hakkında ayrıca bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 25.01.1999, E. 1998/8197, K. 1999/113, (**Kazancı İçtihat Bilgi bankası**); genel kurul kararlarının iptalini isteyen pay sahiplerinin bu sıfatının, iptal davasının kesinleşmesine kadar devam etmesi gerektiği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 29.09.2011, E. 2009/12132, K. 2011/11157, (**Kazancı İçtihat Bilgi bankası**); üç aylık hak düşürücü sürenin hâkim tarafından re'sen dikkate alınması gerektiği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 23.05.1997, E. 1997/1583, K. 1997/3686, (**Kazancı İçtihat Bilgi bankası**).

olduğunu ileri sürerek genel kurula katılıp, oy kullanıp alınan kararda etkin rol oynayan kimsedir¹³⁶. Bunun içindir ki, müdürler yahut başkanın uygun görmesiyle genel kurul toplantısına katılmasına müsaade verilen dinleyicilerin genel kurul toplantılarına katılmamalarını isteyen pay sahipleri, karara olumsuz oy vermiş ve bu muhalefeti tutanağa geçirmiş olsalar dahi söz konusu kararların iptalini talep edemeyeceklerdir¹³⁷.

Dinleyicilerin toplantılara katılmamasını isteyen pay sahiplerinin, müdürler yahut başkanın kararlarına karşı tamamen savunmasız olmadığına da belirtilmesi gerekmektedir. Genel kurul toplantısına dinleyicilerin katılmasına izin verildiği hallerde toplantı başkanlığının bunu genel kurula duyurması gerektiğinden, genel kurula katılma hakkına sahip olanlar, dinleyicilerin genel kurula katılmasına itiraz edebileceklerdir¹³⁸. Olası bir itiraz halinde son söz genel kurulda olacağından, dinleyicilerin genel kurula katılmaları hususunun genel kurulda oylanıp karara bağlanması gerekmektedir¹³⁹. Bu durumda karar için olağan karar yeter sayısı aranacaktır¹⁴⁰. Söz konusu kararlar düzenleyici ve usule ilişkin kararlar olup başlı başına bu karar aleyhine iptal davası bulunmamaktadır¹⁴¹.

Çevirim içi katılımlı genel kurul toplantılarına dinleyicilerin internet ortamından katılabilmesi hakkında kesin bir kanaate sahip olmak güçtür. İnternet ortamında yapılan genel kurul toplantılarının amacı, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılımının yetersizliği sonucu oluşacak güç boşluğu sorunlarının bertaraf edilmesi olduğundan, dinleyicilerin genel kurul toplantısına internet ortamından katılmalarının mümkün olmadığı söylenebilir¹⁴². Ancak kanımızca bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira genel kurul toplantısına çağrı, daha önce de belirtildiği üzere, şirketin internet sitesinde ve TTSG’de ilan edilmek zorunda olduğundan, bu ilanları gören dinleyicilerin, genel kurula katılmak istemeleri ve fakat çeşitli sebeplerden ötürü fiziki olarak katılamamaları halinde, internet

¹³⁶ AKBAY, s. 126-127.

¹³⁷ TEOMAN, “Dinleyiciler”, s. 231, 233.

¹³⁸ TEOMAN, “Dinleyiciler”, s. 232.

¹³⁹ AKBAY, s. 127.

¹⁴⁰ TEOMAN, “Dinleyiciler”, s. 234

¹⁴¹ TEOMAN, “Dinleyiciler”, s. 234, ayrıca, “usule ilişkin kararlar” kavramı için bkz. Erdoğan MOROĞLU, **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s.9-10, s. 171-172, (Anılış: “Hükümsüzlük”).

¹⁴² ÖZER, “Tez”, s. 82.

üzerinden dinleyici sıfatıyla katılmaları, kanımızca imkân dâhilindedir. Güç boşluğunun giderilmesi, kurumsal yönetim ilkeleri açısından ne kadar önemliyse kamuyu aydınlatma ilkesi de o derece önemli olup, böylelikle basın mensupları, teknik bilgisine ihtiyaç duyulan uzmanlar ya da akademisyenlerin, fiziki toplantılara katılmak zorunda bırakılmadan genel kurul toplantılarına dinleyici sıfatıyla katılabilmeleri mümkün ve bu dinleyicilerin elde ettikleri veriler ışığında kamuyu aydınlatmaları söz konusu olmalıdır.

Dinleyicilerin internet ortamından katılabilmeleri için, genel kurul toplantısını yürütecek kimselerden gerekli izinleri almış olmaları gerekmektedir. Bu izin dinleyicilere, ETS'ye girerken kullanacakları kişisel tanıtım numaralarını da içermelidir. Aksi halde genel kurul toplantılarının, herkesin katılabildiği aleni toplantılar haline gelme tehlikesi söz konusu olacaktır. Genel kurul toplantısına dinleyicilerin katılması, çevirim içi toplantının başlamasıyla, genel kurula katılmaya yetkili olanların onayına sunulabileceği gibi başkanın takdir yetkisini kullanması da mümkündür. Ancak bu takdir yetkisinin sınırsız olmadığı hakkında fiziki katılımlı genel kurul toplantısı için yukarıda belirttiklerimiz burada da geçerlidir.

Çevirim içi genel kurul toplantısına internet ortamından katılan dinleyicilerin sisteme erişimleri de sınırlı tutulmalıdır. Bir başka ifadeyle dinleyicilere sadece yayın yapılmalı, yayına müdahale edip fikir beyan etme, müzakerelere katılma, soru sorma yahut oy kullanma hakları tanınmamalıdır.

Dinleyicilerin kural olarak genel kurula katılmaları onlar için bir hak olmayıp, şirketin kendilerine tanıdığı bir lütuf olduğu düşünüldüğünde, şirketin dinleyicilere karşı EOT m. 11 bağlamında herhangi bir yükümlülüğünün bulunmadığı, yükümlülüğün sadece genel kurula katılma hakkını haiz kişilere karşı olduğu kabul edilmelidir.

E. Yetkisiz Katılım

TTK m. 617/3'te yetkisiz katılma hallerinde anonim şirketlere ilişkin m. 433 hükmüne açıkça yapılmış bir atıf söz konusudur. Bu hükümde yetkisiz katılma oy hakkından yoksunluk hükümleriyle bağlantılı olarak ele alınmaktadır. Genel kurula yetkisiz

katılım ifadesinden, daha önce de belirttiğimiz gibi TTK m. 446/1, (b) hükmü gereğince, genel kurul toplantılarına salt katılım safhasını gerçekleştirenlerden ziyade oy kullanarak kararda etkili rol oynayan yetkisiz katılımcıların anlaşılması gerekmektedir.

Yetkisiz katılımın ileri sürüldüğü bir itirazın TTK m. 433/2'ye göre, her pay sahibi tarafından toplantıdan önce müdürlere, toplantı esnasında da toplantı başkanlığına yapılmak suretiyle tutanağa geçirilmesi mümkündür. İtirazın yönetim tarafından yapılması, onlar için bir yükümlülük iken, pay sahipleri için söz konusu hükümde “itirazda bulunabilir” denilmek suretiyle bir yükümlülük olmaktan çıkarılmıştır¹⁴³.

Genel kurula elektronik ortamda katılımın söz konusu olması halinde, katılımcıların çeşitli emarelerle kimliklerini doğrulamaları gerekmektedir. Bu doğrulatma şirketin ETS'sine ve EOT m. 13'e göre tedarik edilen destek hizmet sağlayıcısının yaklaşımlarına göre çeşitli numaralardan oluşabileceği gibi güvenliği daha da artırılmış biyometrik vesikaların kullanılması yolu da öngörülebilir. Bu durumda, genel kurula internet ortamında katılan kişinin gerçekten yetkili kimselerden olup olmadığını tespit son derece kolaylaşacaktır. Genel kurula katılma hakkı olan kimselere verilen bu kişisel tanımlama numaraları, numaraların başkasının eline geçme ihtimalinde yetkisiz katılıma sebebiyet vermektedir. Oysa bu durumun önüne geçebilmek için şirket, sadece genel kurul toplantısının yayınına gerçekleştirmemeli ayrıca pay sahibine tedarik edeceği bir web kamerası yoluyla genel kurula katılıp süreçte etkili rol oynayacak kişinin gerçekten yetkili kişi olup olmadığını tespitini sağlamalıdır. Şirketin EOT m. 11/1, (c)'deki atıf gereği, m. 15/1'e göre, yetkisiz erişimlere karşı sistemin güvenliğini sağlama yükümlülüğü bulunduğundan, gerekli teknik aksamın şirket tarafından tedarik edilmesi zorunluluk taşımaktadır. Aksi halde EOT m. 16'ya göre, ETS'den kaynaklanan sebeplerle hak sahiplerinin uğrayacakları zararlardan genel hükümlere göre sorumluk söz konusu olacaktır.

Katılım yetkisi olanlara verilen kişisel erişim numaraları ve benzeri emarelerin yetkisiz kimselerin eline geçtiğinin öğrenilmesi halinde, yetkisiz kimselerin oturumları,

¹⁴³ AKBAY, s. 129.

toplantı başkanı tarafından yahut bu durumun başkanın gözünden kaçması halinde yetkili katılımcılar tarafından gerçekleştirilen bir uyarıya binaen derhal kapatılmalı, toplantıya dair ses, görüntü yahut herhangi bir veri elde etmeleri önlenmelidir. EOT m. 12'ye göre, toplantıyı yürütecek kişi, ETS'nin EOT'ye uygun şekilde işlediğini gözetlemekle yükümlü olduğundan, bu yükümlülüğe aykırı hareket eden toplantı başkanının da yine EOT m. 16'ya göre sorumlu tutulabileceğini söylemek mümkündür.

F. Hazır Bulunanlar Listesi

TTK. m. 625/1, (g)'ye göre, genel kurul toplantılarının hazırlanması, müdürlerin vazgeçilmez görevleri arasındadır. Bu görev, genel kurul toplantılarının en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi için gerekli önlemleri alıp hazırlıkları yapmayı da içerdiğinden, her şeyden önce toplantıya katılım ve oy hakkı olanların tespiti gerekmektedir¹⁴⁴. Bu hazırlık önlemleri bağlamında TTK m. 617/3'te hazırlık önlemleri hakkında da anonim şirket hükümlerine yapılmış bir atıf söz konusu olduğundan, TTK m. 417'ye göre, müdürlerin, pay defteri kayıtlarına göre bir toplantıya katılanlar listesi hazırlaması gerekmektedir¹⁴⁵.

Hazır bulunanlar listesinde TTK m. 417/3'e göre özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarları, payların itibari değerleri, grupları, şirketin esas sözleşmesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye¹⁴⁶ toplantıya aslen ve temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilmelidir. Limited şirketin tek müdürünün olması halinde bu kişinin, birden fazla müdürü olması halinde müdürler kurulu başkanının imzalayacağı toplantıya katılabilecekler listesi, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulmalıdır. Bu katılabilecekler listesinin, girişte toplantıya katılma hakkı olanlar tarafından imzalanmasıyla liste hazır bulunanlar listesi adını almaktadır¹⁴⁷. Hazır bulunanlar listesi, bir genel kurul belgesidir ancak pay sahipliği hakkı doğuracak bir etkiye sahip olmayıp, genel kurul toplantısına katılanları ve

¹⁴⁴ Ömer TEOMAN, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazırlanma Cetveli", **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 2, 1982-2001, 2001, s. 405-406, (Anılış: "Cetvel").

¹⁴⁵ AKBAY, s. 131.

¹⁴⁶ Bu ifadeden sonra araya "ve" bağlacının eklenmesi hakkında bkz. Arslan KAYA, **Karşılaştırmalı-Notlu, Yeni Türk Ticaret Kanunu, İlgili Mevzuat, Uygulama Örnekleri**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2012, s. 191.

¹⁴⁷ AKBAY, s. 131.

paylarını gösteren açıklayıcı nitelikte bir belgedir¹⁴⁸. Bu liste pay sahipliği hakkı doğurmadığı gibi, pay sahibi olan bir kişinin salt adının listede yer almaması sebebiyle pay sahibi olmadığı anlamına da gelmemektedir. Hazır bulunanlar listesinde adı bulunmaması sebebiyle genel kurul toplantısına alınmayan hak sahibi, TTK m. 445 ve m. 446/1, (b) hükümlerine göre genel kurula katılmasına haksız şekilde izin verilmediğini ileri sürerek alınan kararın iptalini talep edebilecektir¹⁴⁹.

Hak sahibi olanlar tarafından imzalanan bu liste, tüm esas sermaye paylarını temsil eden pay sahiplerinin genel kurula katılıp katılmadığının tespitini sağlayacağından çağrısız genel kurul toplantıları için dahi önem taşımaktadır¹⁵⁰. Ayrıca yeter sayıların hesabında da yardımcı bir role sahip olan hazır bulunanlar listesi, genel kurul başkanı tarafından¹⁵¹ imzalanmalı, toplantıya giriş ve çıkışlarda güncellenmelidir¹⁵².

Hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesinde harcanan zaman son derece fazla olduğundan ve toplantıya girip çıkan pay sahiplerini yahut temsilcilerini fiilen saptamak çok güç olduğundan, genel kurul toplantısına katılmaya hakkı olanların elektronik ortamda tespiti ve bu giriş çıkışların denetimi daha kolay olacaktır¹⁵³. Limited şirket genel kurul toplantılarına internet ortamından katılmak isteyen hak sahiplerinin, EOT m. 9/2'ye göre toplantı tarihinden bir gün önceye kadar, imzaladıkları katılım talepnameini şirketin KEP hesabına iletmeleri gerektiğinden katılanların tespiti mümkün olacaktır. EOT m. 10/1'e göre, ETS, toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden hak sahiplerinin girebilmesi için toplantı çağrısında belirtilen gün ve saatten bir saat önce erişime açılacaktır. ETS'nin açılması ile birlikte toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden hak sahipleri güvenli elektronik imzalarıyla sisteme giriş yaptıklarında, artık hangi hak sahiplerinin hazır bulunduğu tespitini mümkün olduğundan, fiziki toplantıda hazır olanlara, çevirim içi olan katılımcıların da eklenmesiyle, hazır bulunanlar listesi de oluşturulabilecektir. Elektronik

¹⁴⁸ TEKİNALP, “Tek kişi”, s. 173, ŞENER, s. 463.

¹⁴⁹ ŞENER, s. 464.

¹⁵⁰ AKBAY, s. 131.

¹⁵¹ Hazır bulunanlar listesinin kim tarafından imzalanacağı hakkında bkz. TEOMAN, “Cetvel”, s. 415-417; Ersin ÇAMOĞLU, “Toplantıya Katılanlar Cetvelinin ‘Reis’ Tarafından İmzalanması Sorunu ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik”, *İktisat ve Maliye Dergisi*, C. 23, S. 2, 1976, s. 72-73.

¹⁵² TEOMAN, “Cetvel”, s. 414.

¹⁵³ ÖZER, “Batider”, s. 642.

ortamda hazırlanan bu listenin, toplantı açılmadan önce, toplantı salonunda hazır bulunan pay sahiplerinin salonda görebilecekleri ekranda ve şirketin internet sitesinde yayınlanması gerekmektedir¹⁵⁴.

Hazır bulunanlar listesinin hak sahiplerinin toplantıya giriş çıkışları ile eş zamanlı olarak güncellenmesi gerektiğinden, kişisel tanıtım numaralarını kullanarak ETS'ye girenlerin ve toplantıdan ayrılanların da listeye eklenmeleri yahut listeden çıkarılmaları gerekecektir. Böylelikle, hem çevirim içi katılımcıların hem de fiziki toplantıda hazır bulunanların, buldukları yerlerde bilgisayarlarının ekranlarından, hazır bulunanlar listesini takip ve yeter sayıların oluşup oluşmadığını tespit edebilmeleri sağlanacaktır¹⁵⁵.

Hazır bulunanlar listesi, güvenli elektronik imzayla imzalanabilir. İmzalanan listenin, daha sonra bilgisayar çıktısının alınması ve bu şekilde tutanağa eklenmesi mümkün olacaktır¹⁵⁶. Bu çıktının alınması, ileride çıkacak olası bir uyuşmazlık halinde hak sahiplerine ispat kolaylığı sağlayacaktır.

¹⁵⁴ ÖZER, “Tez”, s. 101.

¹⁵⁵ ÖZER, “Batider”, s. 642.

¹⁵⁶ ÖZER, “Tez”, s. 101.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENEL KURULUN İNTERNET ORTAMINDA KARAR ALMASI

I. GENEL OLARAK

EOT'nin tanımlara ilişkin 4. maddesinde ETS'nin tanımı yapılırken, limited şirket genel kurul toplantılarına internet ortamından katılmayı arzu eden pay sahiplerine hangi hakların tanındığı belirtilmiştir. Bu haklardan elektronik katılmayı çalışmamızın ikinci bölümünde açıklamış bulunmaktayız. EOT m. 4/1, (ç)/2'de pay sahiplerine ayrıca, elektronik ortamda öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme imkânları tanınmıştır. Çalışmamızın bu bölümünde bu haklar detaylı şekilde açıklanmaya çalışılacaktır. Ancak bir hususu tekrar belirtmekte yarar görmekteyiz. Söz konusu hakların elektronik ortamda hak sahipleri tarafından kullanımı için şirket sözleşmesinde izin verilmiş olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle hak sahiplerinin elektronik katılımı, şirketin inisiyatifine bırakılmıştır. Çünkü bu katılım, hak sahiplerinin lehine getirilmiş ve katılımlarını artırmayı amaçlayan bir ek imkân olup şirketlerin bu imkânları sağlama yükümlülükleri söz konusu değildir¹⁵⁷.

Hak sahiplerine tanınan, çevirim içi katılım dışında kalan yukarıda belirttiğimiz hakların şirket sözleşmesiyle elektronik katılıma konu olamayacakları belirtilebilir. Nitekim Almanya'da limited şirketlerde elektronik katılıma ilişkin yeterli düzenlemelerin mevcut olmadığı GmbH'de, bu boşluğun AktG'ye ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla doldurulabilmesi mümkündür¹⁵⁸. Bunun içindir ki, AktG m. 118/1, 2. cümle hükmüne bakıldığında, bazı hakların internet ortamında kullanımına izin verilmiş iken bazı haklara bu imkânın tanınmadığı ve hatta imkân tanınan bu hakların da bazı usulî ve içeriksel

¹⁵⁷ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, 3. Auflage, 2013, **Beck Online**, No. 80.

¹⁵⁸ RÖMERMANN, *Münchener Anwaltshandbuch GmbH-Recht*, 2. Auflage, 2009, **Beck Online**, No. 152.

sınırlamalara tâbi tutuldukları görülmektedir. İnternet ortamında kullanılacak haklara getirilen bu sınırlamaların, fiziki katılımı arzu eden hak sahipleriyle çevirim içi katılımı arzu eden pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil ettiği bir an için düşünülse dahi bu sınırlamalar internet ortamının bünyesinde barındırdığı kırılma ve güvenlik zafiyetinin doğal bir sonucudur¹⁵⁹. Bu sınırlama keyfiyeti, hak sahiplerinin çevirim içi kullanımına konu olabilecek hakların belirlenmesinde şirketlere tanınan sınırsız bir takdir yetkisi olarak nitelendirilmemelidir. Bazı hak sahiplerinin katılımlarını önlemeye yönelik sübjektif sınırlamaların TTK m. 447/1, (a)'ya göre batıl sayılmaları gerektiği açıktır¹⁶⁰. Kısacası şirket, hak sahiplerine internet üzerinden genel kurula katılma ve burada haklarını kullanma imkânı verebilir. Bu imkânın pay sahiplerine tanınan bir alternatif yol olduğu unutulmamalı, fiziki katılımcılarla çevirim içi katılımcılar arasında mümkün olduğunca fark yaratmamaya çalışılmalıdır. Burada hak sahipleri arasında fark yaratılmaması gerekliliği geniş yorumlanmalı, çevirim içi katılımcıların aleyhine hükümler öngörülememesinin yanı sıra fiziki katılımcıların da aleyhine hükümlerin öngörülmemesine de dikkat edilmelidir¹⁶¹.

II. TOPLANTI YETER SAYISI

Limited şirket genel kurulu bakımından yukarıda belirttiğimiz aşamaların gerçekleşmesinden sonra toplantı safhasına geçilecektir. Kanun koyucu limited şirket genel kurullarında TTK m. 620 ve 621'de herhangi bir toplantı yeter sayısı öngörmediğinden, herhangi bir toplantı yeter sayı aranmaksızın genel kurul toplantısının başlaması gerekmektedir. Zira kanun koyucu TTK m. 620'de sadece karar yeter sayısını düzenlemiş olup, anonim şirketlere ilişkin bazı hükümlere atıfta bulunan TTK m. 617/3'te toplantı yeter sayısına ilişkin anonim şirket hükümlerine de atıfta bulunmamıştır. Burada, limited

¹⁵⁹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 82, bu gibi durumlarda, şirketin, hak sahiplerinin teşhisini sağlayabilmek için öngöreceği güvenlik tedbirlerinin, onların genel kurulda haklarını kullanmalarına engel teşkil etmeyeceğini söylemek mümkündür.

¹⁶⁰ Bu duruma, bazı pay sahiplerinin genel kurul toplantısında internet üzerinden oy kullanamayacaklarına ilişkin getirilen şirket sözleşmesi hükümlerini örnek göstermek mümkündür.

¹⁶¹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 81-82.

şirketlerde toplantı yetersayısına ilişkin uygulanabilir bir hüküm bulunmadığından bahisle, limited şirket genel kurul toplantılarında, toplantı yeter sayısının öngörülüp öngörülemeyeceği sorusu akıllara gelmektedir. Kanımızca böyle bir soruya çeşitli olasılıklara göre yanıt verilmelidir. TTK m. 620’de düzenlenen olağan karar alma nisabı, kanun yahut şirket sözleşmesinde aksi öngörülmedikçe toplantılarda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur. Bu durumda, aksi öngörülmedikçe, herhangi bir toplantı yeter sayısı aranmayacağından, temsil edilen oyların miktarı son derece az olsa bile, bu oyların salt çoğunluğuyla karar alınabilmesi mümkün olacaktır. Ancak TTK m. 621’e göre olağanüstü karar alma nisabı olarak, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin “ve” oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması öngörülmüştür. Söz konusu hükümde temsil edilen oyların yanı sıra oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekliliğiyle dolaylı olarak bir toplantı yeter sayısının var olduğunu söylemek mümkündür. Bunun içindir ki genel kurul toplantısının gündeminde TTK m. 621’de düzenlenen önemli hususların görüşülmesi yer almakta ise toplantı yeter sayısının oluşup oluşmadığına dikkat edilmelidir. Bu dolaylı toplantı yeter sayısının oluşmaması toplantının yapılmasına engel değildir ancak, karar alamayacak bir genel kurulun sadece toplanmak için bir araya gelmesi kanımızca abesle iştigalden başka bir şey olmayıp, gereksiz zaman ve para kaybına sebep olacağı açıktır.

Olağan karar almaya ilişkin kural olarak kanun koyucunun toplantı nisabı öngörmedi açıktır. Ancak, TTK m. 620’deki nisabın aksinin öngörülebilirliğine açıkça cevaz verildiği dikkate alındığında, TTK m. 579’a göre, daha önce de belirtildiği üzere, TTK hükümlerinden sapılabilmesi için kanunun buna açıkça cevaz vermiş olması şartının sağlandığı görülmektedir. Bu sebeple, TTK m. 620’ye göre, şirket sözleşmesiyle m. 621/1’dekilerin dışında kalan durumlarda da olağanüstü nisapların aranacağına ilişkin bir düzenleme getirilebilir. İşte bu ihtimalde artık önemli olmayan kararların alınmasından önce de bir toplantı yeter sayısının dolaylı olarak arandığını söylemek mümkündür.

Dolaylı olarak aranan bu toplantı yetersayısına ilişkin nisabın varlığı tespit edildikten sonra genel kurul toplantısı başlayacaktır. Bu aşamada genel kurul toplantısına kimin başkanlık edeceği sorununun da çözüme kavuşturulması gerekmektedir. TTK m.

625'e göre daha önce de belirttiğimiz üzere müdürler, genel kurul toplantılarının hazırlanmasında ve alınan kararların yürütülmesinde görevli kılınmışlardır. Aynı şekilde TTK m. 624/2'ye göre, başkan olan müdür veya tek müdürün bulunması halinde bu kişi, genel kurul toplantılarını yürütmekle görevlidir. Ancak şirket sözleşmesinde bu durumun aksinin öngörülmesi mümkün olup, genel kurula kimin başkanlık edeceği ve toplantıları yürüteceği önceden belirlenebilir. Zira kanun koyucu TTK m. 624/2'de, aksine bir düzenlemenin şirket sözleşmesiyle getirilebileceğine açıkça izin verdiği için bu tarz bir sonucun TTK m. 579'a da uygun düşeceği kanaatindeyiz.

III. MÜZAKERELERE GEÇİLMESİ

A. Müzakerelere Katılma Hakkı

Hak sahiplerinin, fiziki genel kurul toplantısına internet ortamından katılmayı arzu etmeleri halinde kendilerine tanınan haklardan biri EOT m. 4/1, (ç)/2'de belirtilen ve doktrinde müzakerelere katılma hakkı olarak ifade bulan, görüş açıklama hakkıdır. Genel kurula katılma hakkı, konuşma ve görüş açıklama haklarını da birlikte getirmektedir¹⁶². Bir başka ifadeyle müzakerelere katılma hakkının, genel kurula katılma hakkıyla ayrılmaz bir bütün olduğunu söylemek mümkündür¹⁶³. Ancak gündeme bağlılık, süre kısıtlaması, dürüstlük kurallarına uymak gibi sebeplerle sınırlandırılabilmesi, müzakerelere katılma hakkının genel kurula katılma hakkına oranla daha korunmasız olduğunu göstermektedir¹⁶⁴. Müzakereler, pay sahiplerinin gündem hakkında bilgi sahibi olmalarını, tartışmalara katılmak suretiyle kendi görüşlerini açıklamalarını ve oylarını bilinçli bir şekilde

¹⁶² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 564, No. 951.

¹⁶³ AKBAY, s. 144.

¹⁶⁴ POROY/TEKİNALP ÇAMOĞLU, s. 565, No. 951, ancak eşit işlem ilkesi müzakerelere katılma hakkı bakımından da mutlak geçerliliği haizdir.

kullanmalarına olanak sağlar¹⁶⁵. Bu açıdan bakıldığında müzakerelere katılma hakkının oy hakkının kullanımıyla da ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Müzakerelere katılma hakkı, pasif anlamıyla genel kurulda yapılan konuşmaları dinleyebilmek olarak açıklanabilirken; aktif anlamıyla müzakerelerde gündemle ilgili söz alıp görüş açıklamayı da ifade etmektedir¹⁶⁶.

B. Müzakerelere Katılma Hakkına Sahip Olanlar

Müzakerelere katılma hakkının genel kurula katılma hakkından ayrılamaması sebebiyle genel kurula katılma hakkını haiz olanların aynı zamanda müzakerelere katılma hakkını da haiz olduklarını söylemek mümkündür¹⁶⁷. Bu hakkın genel kurula katılma hakkında olduğu gibi pay sahipleri tarafından bizzat yahut temsilci tayin etmek suretiyle kullanılması mümkündür.

Müzakerelere katılma hakkı, genel kurula katılma hakkından keskin hatlarla ayrılamaz ancak oy hakkında durum böyle değildir. Örneğin, oydan yoksunluk hallerinde, genel kurula ve müzakerelere katılma hakkı olan pay sahibinin, oy kullanma hakkı söz konusu değildir¹⁶⁸.

C. Müzakere Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması

Fiziki katılımcılar gibi çevirim içi katılımcılar da EOT'ye göre müzakerelere katılma hakkına sahiptirler. Bu hak, daha önce de belirtildiği gibi EOT m. 4/1, (ç)/2'de "görüş açıklama hakkı" şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca toplantının idaresine ilişkin EOT m. 10/2'de, "*Hak sahibi, elektronik ortamda katıldığı toplantıda ilgili gündeme ilişkin görüşlerini Elektronik Toplantı Sistemi üzerinden yazılı veya sesli olarak iletir.*" denilmek suretiyle müzakerelere katılma hakkının nasıl kullanılacağı belirtilmiştir. Söz konusu hükümde görüşlerin yazılı iletilmesi imkânı, hak sahiplerinin toplantı başkanlığına e-posta

¹⁶⁵ İlhan YİĞİT, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 153.

¹⁶⁶ AKBAY, s. 145.

¹⁶⁷ YİĞİT, s. 155.

¹⁶⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 565, No. 953.

göndermesi yahut mesaj grupları/odalarına (chat room) yazması ile kullanılabilir. Bu durumda, fiziki katılımın gerçekleştiği yerde kurulacak dev ekranlardan fiziki katılımcıların bu görüşleri naklen görmeleri sağlanabilir. Ancak, Yahoo!'nın 2000'li yılların başında uyguladığı mesaj odaları yoluyla pay sahiplerinin etkin katılımını sağlama çabası, katılımın beklenenden fazla olması ve bunun sonucu olarak da şirketin karar alamama noktasına gelmesi sebebiyle tercih edilebilir bir model olmaktan çok uzaktır.

Sesli iletim için ise öncelikle çevirim içi katılımcının katılım esnasında kullandığı bilgisayarında ses kartının bulunması gerekmektedir. Elektronik katılım, şirketin sağlamakla yükümlü olmadığı bir alternatif olduğundan, bu türden katılımı arzu eden pay sahipleri, şahsi kullanımları için gerekli teçhizatları bizzat kendileri sağlamalıdır. Bu sebeple ses kartının tedarikçisi şirket olmamalıdır¹⁶⁹. Zira şirketin yükümlülüğü, ETS'nin güvenli ve eksiksiz bir şekilde işlemlerini sağlamaya ilişkindir.

Hak sahibinin sesinin iletilmesi için ses kartının yanı sıra mikrofonunun da bulunması gerekmektedir. Fiziki katılımda söz hakkının verilmesi, hak sahibinin kürsüye gelmesi yahut önünde mikrofon varsa mikrofonun açılması şeklinde iken, çevirim içi katılımında, toplantı başkanının, sırası gelen yahut konuşmak isteyen hak sahibinin sayfası üzerindeki mikrofon işaretini tıklayarak kendisine konuşma imkânı vermektedir¹⁷⁰.

EOT m. 10/2'de görüşlerin açıklanmasının ses veya yazıyla mümkün olduğu belirtilse de şirket sözleşmesine elektronik katılıma ilişkin EOT m. 8 gereği eklenecek hükümde, müzakerelere katılma usulü bakımından farklı bir yöntem belirlenebilir¹⁷¹. Böyle bir hükümle, çevirim içi katılımcıların, tedarik edecekleri web kameraların kullanılması suretiyle, fiziki katılımın gerçekleştiği yerde görünmeleri sağlanarak adeta bizzat ordaymış gibi görüşlerini açıklamaları imkânı tanınması da mümkündür. Böylelikle gerçek hak sahipleri dışındaki kişilerin genel kurula katılımı engellenmiş olacağı gibi çevirim içi katılımcıların da haklarını daha etkin kullanmaları sağlanmış olacaktır. Zira web kameralarının kullanılmasıyla, görüşlerini sadece yazı veya ses ile ifade etmek zorunda

¹⁶⁹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 88.

¹⁷⁰ ÖZER, “**Batider**”, s. 650.

¹⁷¹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 88.

kalan çevirim içi katılımcıya jest ve mimiklerini kullanarak, vurgu ve tonlamalarla kendini daha iyi ifade etme imkânı tanınmış olacaktır.

D. Müzakere Hakkına Getirilen Sınırlamalar

Müzakerelere katılma hakkı her ne kadar genel kurula katılma hakkıyla paralellik gösterse de bu hakkın vazgeçilmez oluşu, kullanımının bazı sınırlamalara tâbi tutulmasına engel değildir¹⁷². Müzakerelere katılma hakkı, hem gündeme bağlı kalmak, dürüstlük kuralına ve eşit işlem ilkesine uygun hareket etmek gibi kanuna dayanan hem de başkasına saygı ve nezaketle hareket etme gibi ilkelerden kaynaklanan sınırlamalara tâbi tutulabilir¹⁷³.

1. Konuşma Süresinin Sınırlandırılması

Hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılımlarının sağlanması halinde, çalışmamızın birinci bölümünde belirttiğimiz dezavantajlardan biri de genel kurula etkin katılım sağlama amacının bir süre sonra, dijital kakofoninin oluşma ihtimali düşünüldüğünde ters tepmesiydi. Bu dezavantajın önüne geçebilmek ve her kafadan bir ses çıkması sebebiyle genel kurul toplantılarının içinden çıkılmaz bir hale gelmesini önlemek maksadıyla pay sahiplerinin konuşmalarına süre sınırlaması getirilmesi kaçınılmazdır¹⁷⁴.

Pay sahiplerinin konuşma süreleri şirket sözleşmesinde belirlendiğinde, toplantı başkanının bu sürelere uygun olarak pay sahiplerine konuşma hakkı vermesi gerekecektir¹⁷⁵. Şirket sözleşmesinde pay sahiplerinin konuşma süresine ilişkin hüküm

¹⁷² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 565, No. 951; YİĞİT, s. 150; AKBAY, s. 147; ÖZER, “**Tez**”, s. 119.

¹⁷³ YİĞİT, s. 160.

¹⁷⁴ Konrad von NUSSBAUM, “Neuge Wege zur Online-Hauptversammlung durch das ARUG”, **Gesellschafts und Wirtschaftsrecht**, 2009, **Beck Online**, 215; ÇETİN, s. 117.

¹⁷⁵ Ömer TEOMAN, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, C. 1, 1971-1982**, 2000, s. 463, (Anılış: “**Süre**”).

bulunmaması halinde genel kurul, konuşma sürelerini sınırlandıracaktır¹⁷⁶. Bu sınırlamaya genel kurulun karar vermesi, pay sahibini daha etkili bir şekilde koruyacaktır¹⁷⁷.

Genel kurulun alacağı sınırlandırma kararı, toplantının başlangıcı esnasında alınabileceği gibi toplantının ilerleyen safhalarında da alınabilecektir¹⁷⁸. Gerçekten, başlangıçta hak sahiplerinin müzakerelere katılımlarının beklenenden az olması sebebiyle arzu eden pay sahiplerinin konuşmalarına, makul ölçüleri aşmamaları halinde, süre sınırı öngörülmesinin herhangi bir pratik yararı bulunmadığı açıktır. Ancak toplantının ilerlemesiyle hararetli tartışmaların yaşanmaya başlaması, pay sahiplerinin konuşmalarına süre sınırı getirilmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Konuşma sürelerinin sınırlandırılması hali, içinden çıkılması mümkün olmayan tartışmalara son verebilmek için şirket menfaatlerinin korunması amacına yönelik olduğundan bu sınırlamaların eşit işlem ilkesine aykırı olmadığı daha önce de belirtilmişti. Her ne kadar bu sınırlamalar eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmese de pay sahipleri, kötüye kullanım olarak nitelendirilebilecek subjektif sınırlamalarla genel kurulun insafına bırakılmamalıdır. Bunun için konuşma sürelerine getirilen sınırlandırmaların objektif kriterlere uygun yapılması gerekmektedir. Bu ilkeleri *Teoman* şu şekilde sıralamaktadır¹⁷⁹:

- Genel kurulda karar alınmadan önce pay sahipleri ilgili gündem maddesi hakkında görüşlerini açıklayabilmeli, karardan önce bir tartışma imkânı tanınmalıdır.
- Pay sahiplerinin konuşma süreleri, genel kurulun alacağı bir kararla sınırlanabilir.
- Bu sınırlama, pay sahibinin gündem maddesi hakkındaki görüşlerini açıklama imkânını tamamen ortadan kaldıracak derecede kısa olmamalıdır.
- Somut olayda kısıtlamanın haksızlığı kabul edildiğinde, iptal davası için, pay sahibinin kendisine ayrılan süre içerisinde görüşlerini açıklamaya çalışmış olması, ön koşul niteliği taşımamaktadır.

¹⁷⁶ TEOMAN, “Süre”, s. 469-470.

¹⁷⁷ YİĞİT, s. 162.

¹⁷⁸ YİĞİT, s. 162.

¹⁷⁹ TEOMAN, “Süre”, s. 465.

2. Gündeme Bağlılık İlkesine Tâbi Olma

TTK m. 617/3'te gündeme ilişkin konularda da anonim şirkete ilişkin hükümlerin atıf yoluyla uygulanması gerektiği ve limited şirketlerde de TTK m. 413/2'de düzenlenen gündeme bağlılık ilkesinin uygulama alanı bulacağı daha önce belirtildi. Kural olarak gündemde yer almayan bir hususun görüşülüp karara bağlanması mümkün değildir. Bir başka ifadeyle genel kurulun gündeminde yer almayan bir husus hakkında müzakere açılması söz konusu olamayacak, müzakereler gündem maddeleriyle sınırlı olacaktır¹⁸⁰. Gündem dışı hususlarda, ancak gündemde yer alan maddelerin tamamının görüşülüp karara bağlanmasından sonra ve başkanın buna izin vermesiyle konuşma yapılabilir ve bu konularda karar alınmaz¹⁸¹.

EOT m. 10/2'de, hak sahiplerinin elektronik ortamda katıldıkları toplantıda yazılı veya sesli olarak ileteceklerini görüşlerinin gündeme ilişkin olması gerektiğini açıkça belirttiğinden, çevirim içi katılımcıların müzakerelere katılma hakları, gündemde yer alan hususlarla sınırlıdır.

3. Ahlak, Âdâp ve Dürüstlük Kurallarına Aykırı Kullanma Yasağına Tâbi Olma

Hak sahiplerinin, TTK ve EOT kapsamında kendilerine tanınan müzakerelere katılma haklarını, kendilerine tanınan kapsamda kullanmaları gerekmektedir. Bir başka ifadeyle haklarının sınırlarını bilmeleri ve görüşlerini buna göre açıklamaları gerekmektedir¹⁸². Zira müzakerelere katılma hakkı her şeyden önce, salt bir hak olması dolayısıyla TMK m. 2/2'de belirtilen hakkın kötüye kullanılması yasağına tâbi olacaktır. Bunun içindir ki, makul ölçüyü aşan, hakkın kullanımından çok engelleme amacına yönelik olan, güvenliği ortadan kaldıran, genel kurulun çalışmasını güçleştiren pay sahiplerini ve yöneticileri tehdide yönelen konuşmalara müsaade edilmemeli, böyle hareket eden pay

¹⁸⁰ YİĞİT, s. 164.

¹⁸¹ AKBAY, s. 147-148.

¹⁸² YİĞİT, s. 172.

sahiplerinin genel kuruldan çıkarılması sağlanmalıdır¹⁸³. Bu kapsamda, çevirim içi katılımcıların görüşlerinin fiziki katılımcılara aksettirildiği ekranların yahut ses sisteminin çalışmasını engelleyen fiziki katılımcıların davranışlarının dürüstlük kurallarına aykırı olacağı açıktır. Yine aynı şekilde, bazı görüşmelerin kayda alınmamasını talep eden yahut çevirim içi katılımcıların durumdan haberdar olmalarını engelleyen, fiziki katılımcıların da haklarını açıkça kötüye kullandıklarını söylemek mümkündür.

E. Müzakere Hakkının Sınırlarının Aşılması Halinde Yaptırım

Müzakere hakkının sınırlarının aşılması halinde uygulanması gereken ilk yaptırım dürüstlük kuralına ilişkin TMK m. 2/2 olacak ve bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını kanun korumayacaktır. Bu hakkını, sınırların ötesinde kullanarak, açıkça kötüye kullanıma sebebiyet veren diğer hak sahiplerinin, hakkına hanel gelen hak sahiplerine karşı sorumlulukları söz konusu olacaktır.

Müzakerelere katılma hakkının sınırları aşıldığında TMK m. 2/2 dışında başka hareket tarzlarının geliştirilebilmesi de mümkündür. Böyle bir durumda, sınırı aşan pay sahiplerinin genel kuruldan çıkarılması, toplantıya ara verilmesi, müzakerelerin kapatılması, karar almaktan vazgeçilmesi mümkündür¹⁸⁴. Özellikle çevirim içi katılımcılara karşı bu türden yaptırımların uygulanabilmesi son derece çabuk ve etkili sonuçlar verecektir¹⁸⁵. Zira başkan, müzakerelere katılma hakkının sınırlarını aşan hak sahiplerinin sesli katılmaları halinde, bu katılımcıların pencereleri üzerindeki mikrofon işaretini tıklayarak seslerinin iletilmesini önleyebilir. Katılımın yazılı olması halinde bu katılımcılar engellenerek (block/banning) mail atmaları ve katılımın görüntülü olması halinde ise görüntülerini ekrandan almak suretiyle müzakerelere katılma haklarını kullanmaları engellenebilir¹⁸⁶. Kendilerine söz hakkı verildiğinde yeniden bu hareketlerine devam etmek suretiyle müzakere hakkının kullanılmasında sınırı aşmakta ısrarcı davranan hak

¹⁸³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 565, No. 951.

¹⁸⁴ Ömer TEOMAN, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, s. 65, (Anılış: “Çıkarılma”).

¹⁸⁵ ÖZER, “**Batider**”, s. 652.

¹⁸⁶ ÖZER, “**Batider**”, s. 652.

sahiplerinin ağ bağlantıları tamamen kesilebileceği gibi¹⁸⁷, kendilerine verilen kişisel tanıtım numaralarının deaktive edilmesi suretiyle hesaplarının o genel kurul toplantısına mahsus olmak üzere bloke edilmesi de sağlanabilir.

F. Müzakerelerin Kaydı

Pay sahiplerinin konuşmalarının tamamının tutanağa geçirilmesindeki sıkıntıların önüne geçebilmek maksadıyla konuşmaların ses alma cihazıyla kaydı her ne kadar kanun koyucu tarafından düzenlenmemişse de, doktrinde kabul görmüş bir uygulamadır¹⁸⁸. Bu durum fiziki katılımlı genel kurul toplantıları bakımından ihtimal dâhilinde olmakla birlikte çevirim içi katılımın sadece sesli olduğu hallerde kaçınılmaz bir hal alacaktır. Gerçekten fiziki olarak konuşmasını ibraz etme olanağı bulunmayan çevirim içi katılımcının sesli olarak görüşlerini açıklamasına EOT m. 10/2’de açıkça cevaz verildiğinden, ses aygıtlarının kullanılmasına da izin verildiğinin kabulü gerekmektedir.

Ses kayıt cihazları kullanmak suretiyle toplantıdaki her anın kaydı tutulmuş olacağından, bu kayıtların açıkça tutanağa geçirilmesine ihtiyaç kalmayacağı için bu durum genel kurul toplantılarının kaydı bakımından şirkete son derece kolaylık sağlayacaktır. Ses kayıt cihazlarının kullanılmış olması, konuşmaların açıkça kaydedilmesine engel teşkil etmez, dinlenen kayıtların yazıya dökülüp imzalanmasıyla tutanağa bağlanmaları da mümkün olacaktır. Ancak bu durumun, gereksiz kırtasiyeciliğe sebebiyet vereceğinden bahisle pratik herhangi bir yararının bulunmadığını söylemek mümkündür.

Ses kaydı yapılabilmesi için ses kartı bulunan bir bilgisayar gereklidir. Genel kurul toplantı salonundaki bilgisayarlara yüklenecek bir program vasıtasıyla hem çevirim içi hem de fiziki katılımcıların seslerinin kaydedilmesi mümkündür¹⁸⁹. Bu durumda tüm

¹⁸⁷ ÖZER, “**Batider**”, s. 652.

¹⁸⁸ Ömer TEOMAN, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, s. 286-287, (Anılış: “**Ses aygıtları**”).

¹⁸⁹ ÖZER, “**Batider**”, s. 651.

katılımcılara, kendilerinin veya diğer katılımcıların konuşmalarını dinleme veya bunların yazılı metinlerini talep edebilme imkânı tanınmalıdır¹⁹⁰.

IV. ÖNERİDE BULUNMA HAKKI

TTK m. 617/3'te anonim şirketlere ilişkin hükümlere atıf yapılan hususlardan biri de öneriler olup daha önce de belirtildiği üzere EOT bağlamında hak sahiplerine öneride bulunma hakkı tanınmıştır. Öneride bulunma hakkı, müzakerelere katılma hakkının doğal bir sonucudur¹⁹¹. Çünkü müzakereler, mevcut bir öneri üzerine gerçekleşmekte ve genel kurulun herhangi bir öneri olmadan karar alması mümkün olmamaktadır¹⁹². Bu hak, vazgeçilmez nitelikte bir hak olup sınırlandırılabilmesi de mümkündür¹⁹³. Ancak öneride bulunma hakkı, müzakerelere katılma hakkına nazaran daha güçlü bir yapıya haizdir. Çünkü sınırlandırılabilmesi için haklı bir sebep gösterilemez¹⁹⁴.

Önerilerin farklı türleri söz konusu olabilir. Şöyle ki, bir öneri, belirli bir hususun genel kurulda sadece tartışılması amacına yönelik olabileceği gibi, müzakere edilmekte yahut edilecek olan bir husus hakkında belirli bir yönde karar alınması amacına yönelik de olabilir¹⁹⁵. İlk durumda bir tartışma önerisinin varlığı söz konusu iken, ikinci durumda bir oylama önerisi söz konusudur¹⁹⁶.

Öneride bulunma hakkı kural olarak fiziki ve çevirim içi toplantıda hazır bulunan pay sahipleri yahut temsilcileri ve intifa hakkı sahiplerine tanınmıştır¹⁹⁷. Rehin alacaklılarının ya da tahvil sahiplerinin öneride bulunma hakları söz konusu değildir¹⁹⁸.

¹⁹⁰ Burada da çevirim içi katılımcı ile fiziki katılımcı arasında eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil edecek şekilde farklılık yaratacak davranışlarda bulunmaktan kaçınılmalıdır, ÖZER, “Tez”, s. 127.

¹⁹¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 567, No. 956.

¹⁹² MOROĞLU, “Hükümsüzlük”, s. 99.

¹⁹³ YİĞİT, s. 194.

¹⁹⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 567, No. 956.

¹⁹⁵ AKBAY, s. 152.

¹⁹⁶ AKBAY, s. 152.

¹⁹⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 567, No. 956.

Müzakere hakkının kullanılması hakkında daha önce belirttiğimiz hususlar, çevirim içi katılımcının öneride bulunma hakkının kullanımı için de söz konusu olacaktır. Yani öneride bulunmak isteyen pay sahibi, gündeme ilişkin önerilerini yazılı yahut sesli şekilde ETS üzerinden fiziki genel kurula iletcek ve söz konusu hususlar müzakere edilerek kararın verilmesi sağlanacaktır.

V. OY HAKKI

A. Genel Olarak

Oy hakkı, hak sahiplerine oy kullanarak genel kurulun iradesinin oluşumuna katılmayı ve limited şirkete isnat edilecek iradenin beraberce meydana getirilmesini sağlayan ortaksal bir yetkiyi ifade etmektedir¹⁹⁹. Bu tanımdan hareketle, pay sahibi olmayanların oy hakkını haiz olmadıklarını söylemek mümkündür²⁰⁰. Oy hakkı, sadece genel kurul toplantılarında kullanılan, vazgeçilmez nitelikte bir haktır²⁰¹. Oy hakkının kullanılmasıyla, pay sahiplerinin karar alma mekanizmasına doğrudan müdahalede bulunma imkânının varlığı, bu hakkı, genel kurulda kullanılan diğer haklardan daha önemli kılmaktadır²⁰².

Limited şirket genel kurul toplantılarında oy hakkını düzenleyen TTK m. 618 hükmü değerlendirildiğinde, söz konusu hükmün 1. fıkrasının 4. cümlesinde her ortağın “en az bir” oy hakkını haiz olduğunun öngörülmüş olması, oy kullanma hakkının vazgeçilmez

¹⁹⁸ ÖZER, “Tez”, s. 134; bu kişilere şirket sözleşmesiyle öneride bulunma hakkının tanınabileceğine ilişkin bkz. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 567, No. 956; aksi görüş için bkz. YİĞİT, s. 194-195; genel kurul başkanına da öneride bulunma hakkının tanınabileceğine ilişkin ayrıca bkz. MOROĞLU, “Hükümsüzlük”, s. 99.

¹⁹⁹ AKBAY, s. 155.

²⁰⁰ Ömer TEOMAN, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, **Batider**, C. 25, S. 3, 2009, s. 8, (Anılış: “Oy hakkı”).

²⁰¹ ÇEKER, “Oy hakkı”, s. 7, 10-11; bu vazgeçilmezlik sebebiyle pay sahibi rızası olsa bile oy hakkından mahrum bırakılamaz, bkz. PULAŞLI, s. 1067, No. 171; Üner DAĞ, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1996, s. 10-15.

²⁰² ŞENER, s. 693.

nitelikte olduğunun ispatı niteliğini taşımaktadır²⁰³. Oy hakkının bu vazgeçilmez niteliği, kullanılmasını zorunlu kılacak şekilde anlaşılmalıdır. Şöyle ki, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmaları nasıl kendi inisiyatiflerine bırakılmış ise, oy kullanma haklarını kullanıp kullanmamaları da kendi inisiyatiflerine bırakılmıştır. Ancak TTK m. 613'e göre pay sahiplerinin bazı durumlarda, sadakat yükümlülükleri gereği genel kurul toplantılarına katılmaya yükümlü olduklarını söylemek de mümkündür²⁰⁴.

Oy hakkı vazgeçilmez niteliği sebebiyle genel kurula ve müzakerelere katılma hakları ile benzerlik gösterse de bu haklardan farklılık taşımaktadır. Zira genel kurula katılma hakkını haiz olan bir kişinin oy kullanma hakkını haiz olmaması mümkündür. Bir başka ifadeyle, genel kurula ve müzakerelere katılma haklarının varlığı, oy hakkının varlığı sonucunu doğurmayabilecektir. Bu duruma en iyi örnek, oydan yoksunluk halleridir. Oydan yoksunluk hallerinde kişi, genel kurula katılma hakkını haiz iken oy kullanma hakkını haiz değildir. Oydan yoksunluk halleri TTK m. 619'da;

“(1) Herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar.

(2) Şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz.

(3) Ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz.” denilmek suretiyle sınırlı sayıda düzenlenmiş olup, bu hüküm emredici nitelik taşımaktadır. Bunun içindir ki, şirket sözleşmesi yahut şirketin organlarının bir kararı ile oy hakkından yoksunluğa ilişkin yeni bir hal oluşturulamayacağı gibi, bu hallerin oy hakkından yoksunluk teşkil etmediği de öngörülemez²⁰⁵.

²⁰³ TEOMAN, “**Oy Hakkı**”, s. 14-15.

²⁰⁴ AKBAY, s. 156.

²⁰⁵ Ömer TEOMAN, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1983, s. 17, (Anılış: “**Yoksunluk**”).

B. Oy Hakkının Hesaplanması

Oy hakkı, TTK m. 618 ve EOT m. 10/3'te düzenlenmiştir. TTK m. 618/1'e göre, oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanacaktır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse, her yirmi beş TL bir oy hakkı verir. Ancak şirket sözleşmesiyle birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Her ortak en az bir oy hakkını haizdir. Kanunda, şirket sözleşmesiyle oy hakkı sınırlandırılmasına ve dolayısıyla oy hakkında imtiyaza²⁰⁶ imkân tanınmıştır²⁰⁷. Söz konusu hükümle oy hakkında imtiyaz, anonim şirketlerin aksine²⁰⁸, payların itibarî değerlerini farklılaştırarak oluşturulabilir²⁰⁹. Ancak, TTK m. 618/2'ye göre, en küçük sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz. TTK m. 583/1'e göre esas sermaye paylarının itibarî değerleri en az yirmi beş TL olarak öngörülebileceğinden, diğer payların itibari değerleri en fazla iki yüz elli TL olabilir. Bu durumda, oyda imtiyaz, hem yirmi beş TL itibarî değerli pay grubuna bir oy hem de iki yüz elli TL itibarî değerli pay grubuna bir oy öngörülmek suretiyle oluşturulabilir²¹⁰.

Oyda imtiyazın söz konusu olabilmesi için her ortağın en az bir oyunun olması ve her esas sermaye payının bir oy vermesi gerekmektedir. Ayrıca şirket sözleşmesiyle TTK m. 583/1'deki yirmi beş TL emredici nitelikte olmayıp, şirketin durumunun iyileştirilebilmesi maksadıyla bu değer altına inilebilir.

²⁰⁶ Oy hakkında imtiyaz kavramı hakkında bkz. Abuzer KENDİGELEN, **Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1999, s. 52 vd.

²⁰⁷ Mustafa ÇEKER, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, Yenilenmiş 5. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2012, s. 416, (Anılış: "**Ticaret hukuku**").

²⁰⁸ TTK m. 479/1'e göre oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Örneğin, her payın itibarî değeri bir TL olarak tespit edilir; A grubu paylara bir TL karşılığında beş oy hakkı; B grubu paylara ise bir oy hakkı verilebilir, PULAŞLI, s. 1068, dn. 199.

²⁰⁹ PULAŞLI, s. 1068, No. 171; ÇEKER, "**Ticaret hukuku**", s. 416.

²¹⁰ Limited şirketlerde on misli olan bu oran anonim şirketler bakımından TTK m. 479/2'de, on beş misli olarak öngörülmüştür

C. Oy Hakkının Elektronik Ortamda Kullanılması

Oy hakkının kullanılması hukuki işlem niteliğinde olup bir irade beyanı teşkil etmektedir²¹¹. Bu irade beyanı, toplantı başkanı yahut onun görevlendirdiği oy toplama memuruna ulaşmakla hüküm ifade edecektir²¹².

Bu başlık altında, oy kullanma hakkı bakımından fiziki katılımlı toplantılara ilişkin hususlara değinilmeyecek, bizatihi çalışmamızın konusunu oluşturan elektronik ortam kavramı esas alınarak elektronik ortamda oy hakkının kullanılması ele alınacaktır.

1. Elektronik Doğrudan Oy Kullanma

Elektronik oylama sistemleri, fiziki anlamda kâğıda dayalı oylama sistemlerinin tüm fonksiyonlarını elektronik araçların kullanılması yoluyla gerçekleştirmeyi amaçlayan sistemlerdir²¹³. Bu sistemlerde oy verme işlemleri elektronik ortamda gerçekleştiği gibi, oyların sayımı ve tespiti de elektronik ortamda yapılmaktadır²¹⁴. Çevirim içi katılımcıların elektronik ortamda oy kullanabilmeleri için elektronik oylama sistemlerinin öngörülmesi zorunluluk arz etmektedir.

Pay sahiplerine uzaktan erişim ile katılma olanağı sağlayan sanal veya canlı yayınlanan genel kurul toplantısında, pay sahiplerinin temsilci tayin etmesine gerek kalmaksızın oy kullanmaları elektronik doğrudan oy kullanma olarak tanımlanabilir²¹⁵. Elektronik ortamda katılımın söz konusu olması halinde pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katıldıkları ve geçerli şekilde oy kullandıkları kabul edildiğinden, karar yeter sayılarının oluşup oluşmadığı bahsinde çevirim içi katılımcıların oyları ile fiziki katılımcıların oyları arasında herhangi bir fark söz konusu değildir. Bu sebeple gerçekten genel kurul toplantısına katılma hakkını haiz kişilerin katılıp katılmadığının, mükerrer oy

²¹¹ ÇEKER, “Oy hakkı”, s. 11-12.

²¹² AKBAY, s. 157.

²¹³ ÖZER, “Tez”, s. 176.

²¹⁴ ÖZER, “Batider”, s. 655.

²¹⁵ ÇETİN, s. 120; BİLGE, “Katılım”, s. 227.

kullanılmadığının²¹⁶ ve oyların kullanımında herhangi bir şaibeye yer verilmediğinin iyice tespit edilmesi gerekir. Tüm bunlar da güvenlik aşamalarından taviz verilmemesi ve gerekli tedbirlerin alınmasıyla mümkün olacaktır²¹⁷. Aksi halde bu hakkı haiz olmayan kişilerin oy kullanması söz konusu olacağından, TTK m. 446/1, (b)'ye göre, alınan kararların iptali ileri sürülebilecektir.

EOT m. 10/3 hükmünde elektronik ortamda oy kullanma hakkı düzenlenmesine rağmen bu oylamanın nasıl ve ne şekilde yapılması gerektiği belirtilmemiştir. Genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi için şirket sözleşmesinde buna ilişkin hükmün varlığı gerektiğinden, elektronik katılımı düzenleyen şirket sözleşmesinde, oy hakkının nasıl kullanılacağına da belirtilmesi mümkündür. Şirket sözleşmesinde oy hakkının elektronik ortamda nasıl kullanılacağına ilişkin herhangi bir usul benimsenebilir, ancak bu usul belirlenirken, eşit işlem ilkesine aykırılık taşımamasına, pay sahiplerinin pay sahipliği sıfatından dolayı kazandıkları hakların ortadan kaldırılmamasına ve sınırlandırılmamasına dikkat edilmelidir. Bir başka ifadeyle, benimsenen elektronik oy verme sistemi ile fiziki katılımcılar ile çevirim içi katılımcılar arasında farklılık yaratılmaktan kaçınılmalı ve ayrıca hak sahiplerinin oy haklarını kullanmalarını engellenmemelidir.

Şirket tarafından benimsenen elektronik oy verme usulü, e-posta yoluyla, oyların şirketin KEP hesabına iletilmesi şeklinde olabilir. Bu usul, iletilen e-postaların güvenli elektronik imzayla imzalanmaları, şirketin KEP hesabına iletilmeleri ve kişisel tanıtım numaraları kullanılarak ETS'ye girilip oy kullanılması aşamalarından oluştuğu için gerekli güvenlik aşamalarını sağladığı konusunda herhangi bir soru işareti söz konusu değildir. Ancak bu usul, oyların ulaşması, sayımı ve açıklanması aşamaları için fiziki katılım ve oy vermeye eşdeğer derece uzun sürecek bir süreci kapsadığından, elektronik katılımın kendisinden beklenen hız ve pratiklik amacına hizmet etmediğini söylemek kanımızca mümkündür.

²¹⁶ Oy hakkından yoksun kişilerin genel kurul katılma hakları varlığını sürdürdüğünden, oy verme işleminin başlamasıyla bu kişilerin oy kullanmaları engellenmelidir. Böyle bir şaibe halinde toplantı başkanının yetkisiz katılma yükümlülüğünün bulunduğu hakkında bkz. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 88.

²¹⁷ ÇETİN, s. 121, ÖZER, “Batider”, s. 655.

E-posta yoluyla oy verme sisteminin bünyesinde barındırdığı hantallık, elektronik katılım hususunda yeni alternatiflerin düşünülmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu alternatiflerden biri de şirketlerin kendi oy verme sistemlerini kurmuş olmalarıdır²¹⁸. Bu sistemde pay sahibi, istediği herhangi bir bilgisayar üzerinden, dijital ortamda mevcut olan bir oy pusulasını, mouse (fare) kullanmak suretiyle, internet üzerinden şirketin oylama sonuçlarını değerlendirecek ve oyları kayıt altına alacak olan ağ sunucusuna gönderir. Genel kurulda olup bitenler, özellikle de yapılan konuşmalar, pay sahibi tarafından, senkronize edilmiş ses ve görüntü aktarımı ile bilgisayar ekranından takip edilebilir ve böylece aynı zamanda hazır bulunan diğer pay sahipleri ile beraber oy kullanılabilir²¹⁹. Bu sistemde oylar doğrudan şirketin oy verme sistemine gönderildiğinden, oyların sayımı ve değerlendirilmesi aşamaları son derece hızlı gerçekleşecektir.

Bu sistemlerde çevirim içi katılımcı, PIN ve/veya TAN kullanmak suretiyle giriş yaptığı ETS'de oyunu kullanır. Kullanılan oylar, aynı anda sistem üzerinden sayılır ve açıklanır. Bu yöntem için şirketin kendi sistemini kendisi kurabileceği gibi EOT m. 13 uyarınca destek hizmeti alması da mümkündür²²⁰.

Şirketler, hangi elektronik oy verme sistemini seçecekleri konusunda serbestiye sahip olmakla birlikte seçilen sistemin gereklerini de yerine getirmelidirler. Bu gerekler güvenliğin sağlanması yönünde olabileceği gibi teknik aksamın sağlanması yönünde de cereyan edebilir. Pay sahiplerinin elektronik katılımını sağlama konusunda da serbestiye sahip olan şirketlerin bu serbestilerinin bir sonucu olarak pay sahiplerine elektronik katılımı öngörmeleri ve bu katılımın nasıl olacağını belirlemeleri olasıdır. Ancak tekrar belirtmek gerekir ki şirketler, asla elektronik katılımı tedarik etmek zorunda değildirler. Elektronik katılım, ancak şirket buna müsaade eder ve bunu şirket sözleşmesinde hükme bağlarsa mümkündür. Bunun içindir ki şirket, elektronik oy verme sistemlerinden dilediğini seçmekte serbesttir ancak pay sahiplerinin kendilerine sağlanan bu alternatif yoldan haberdar olabilmeleri için seçilen sistemin şirket sözleşmesinde yazılması gereklidir.

²¹⁸ ÖZER, “Tez”, s. 177.

²¹⁹ HANLOSER, s. 357.

²²⁰ Bu türden destek hizmetlerine, www.shareholder.com sitesinin örnek olarak gösterilebilmesi mümkündür.

Kanımızca EOT m. 8 uyarınca şirket sözleşmelerine yazılacak hükümde oy verme sisteminin nasıl olacağına ilişkin belirleme olmalıdır. Limited şirketin, sözleşmede öngördüğü sistemin son teknoloji ürünü olmasını sağlama yükümlülüğü olmayıp²²¹, EOT m. 14 ve 15 te yer alan teknik özellikleri ve kriterleri taşıması yeterlidir.

2. Elektronik Ortamda Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma

Pay sahiplerine elektronik ortamda genel kurula katılma imkanı tanındığında, fiziki katılımcılara sağlanan olanakların çevirim içi katılımcılara da sağlanması zorunluluk arz etmektedir. Bu amaçla, çevirim içi katılımcıların da temsilci aracılığıyla oy kullanabilmeleri için gerekli teknik alt yapının oluşturulmuş olması gerekmektedir²²².

Pay sahiplerinin, genel kurul toplantılarında hazır bulunan bir temsilciye internet üzerinden ulaşım, bu kişiye temsil yetkisi ve talimatlar verebilmesine temsilci aracılığıyla oy kullanma (proxy voting) denilmektedir²²³. Genel kurul toplantılarında temsilci aracılığıyla oy kullanma hususunda ABD’de ortaya çıkan ve zaman içerisinde Kıta Avrupası hukukunu da etkileyen proxy sistemi, klasik anlamda temsilci aracılığıyla oy kullanmadan farklılık arz etmektedir²²⁴. İkisi arasındaki en belirgin farklılık, pay sahiplerinin iradesinin “*genel kurulda*” ortaya çıkmasıdır²²⁵. Pay sahipleri, tayin ettikleri temsilcilerin yetkilerinin kapsam ve sınırlarını serbestçe belirleme hakkını haiz bulunmaktadır. Ancak temsilcinin bu sınırları aşmak suretiyle talimatlara aykırı oy kullandığı durumlarda, bu talimatlar temsilci ile temsil olunan arasındaki içi ilişkinin konusunu teşkil edeceğinden, genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemeyecek ve şirkete karşı ileri sürülemeyecektir²²⁶.

Proxy sisteminin özünde pay sahiplerinin iradelerini tam anlamıyla genel kurula yansıtma amacı yatmakta olup, bu amacın gerçekleştirilebilmesi maksadıyla genel kuruldaki tüm gündem maddelerine ilişkin olarak hangi yönde oy kullanılacağına dair

²²¹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 89.

²²² BİLGE, “**Temsilci**”, s. 361.

²²³ BİLGE, “**Katılım**”, s. 227.

²²⁴ ÇETİN, s. 124.

²²⁵ ÇETİN, s. 124-125.

²²⁶ BİLGE, “**Temsilci**”, s. 359.

açıklamaların yer aldığı proxy formlarının pay sahipleri tarafından doldurulmasıyla birlikte, proxy talep eden kimselerin formda yer alan tercihlere aykırı oy kullanmaları söz konusu olamayacaktır²²⁷.

Proxy sisteminde şirket yahut pay sahipleri, pay sahiplerinden proxy talep etmektedirler. Talep üzerine, proxy vermek isteyen pay sahipleri, kendilerine gönderilen proxy formlarını²²⁸ doldurmak suretiyle proxy talep eden geri göndermekte ve bu şekilde proxy talep eden topladığı oyları genel kurula iletmektedir²²⁹. Proxy sisteminin bu şekilde işleyişi, elektronik iletişim araçlarının sistemin tüm safhalarında kullanılmasını olanaklı kılmaktadır²³⁰.

Pay sahipleri, temsil yetkisinin internet üzerinden süresi içinde verilmiş olması şartıyla, toplantının yapılması sırasında dahi oy ve talimatlarını temsilcilere ulaştırabilirler²³¹. Pay sahipleri, genel kurul toplantısını internet üzerinden canlı olarak takip etme imkânına sahip olduklarından, verdikleri talimatları genel kurulda görüşmelerin tamamlanmasına kadar geri alıp değiştirebilmelidirler²³². Ayrıca pay sahibi, temsilci aracılığıyla oy kullanmak zorunda olmadığından, görüşmelerin tamamlanmasından evvel, genel kurula bizzat katılmak suretiyle temsilciyi bu sürecin dışında tutabileceği gibi, temsilciyi azlederek temsil yetkisini geri alması da mümkündür.

VI. KARAR ALMA

A. Genel Olarak

Limited şirket genel kurulunda oyların sayılmasıyla kararların alınması safhasına geçilecektir. Çalışmamız limited şirket genel kurul toplantılarında elektronik ortam

²²⁷ ÇEKER, “Oy hakkı”, s. 275.

²²⁸ Mustafa ÇEKER, “Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması”, **Batider**, C. 17, S. 1-2, 1995, s. 181.

²²⁹ ÇETİN, s. 125.

²³⁰ ÇETİN, s. 125.

²³¹ BİLGE, “Temsilci”, s. 362.

²³² BİLGE, “Temsilci”, s. 362.

mekanizmalarının ele alınmasına yönelik olduğundan burada fiziki katılımlı genel kurulun karar almasına ayrıntılı olarak değinilmeyecektir. Çünkü karar alınırken aranacak karar yeter sayıları bakımından daha önce de ifade ettiğimiz şekilde fiziki katılımcılar ve çevirim içi katılımcılar aynı etkiye sahip olduklarından ve karar yeter sayılarının elektronik ortam bakımından bir özellik göstermediği açıktır.

B. Olağan Karar Alma

TTK m. 620'ye göre, “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır*”. Söz konusu hükümden de anlaşılacağı üzere daha önce de belirttiğimiz gibi, olağan kararlar bakımından, kanun yahut şirket sözleşmesinde aksi öngörülmedikçe herhangi bir toplantı nisabı aranmamaktadır. Bir başka ifadeyle kanun koyucu, olağan kararlar bakımından sadece karar TTK m. 620'deki karar nisabını öngörmüş, kural olarak bu kararlar için herhangi bir toplantı yeter sayısı aramamıştır.

Olağan karar alma nisabı olarak “*toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu*” öngörülmüştür. Toplantıda temsil edilen oylar, toplantıda sahibi, temsilcisi ya da intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilen her esas sermaye payından doğan oyları ifade etmektedir²³³. Toplantıda kullanılan boş, geçersiz yahut çekimser oylar ve hatta toplantıda bulunup da oy kullanmayanların oy sayıları da karar yeter sayılarının hesabında dikkate alınacaktır ancak oydan yoksun paylar dikkate alınmaz²³⁴. Salt çoğunluk kavramı ile ifade edilmek istenen ise, oylamaya esas alınan birimin yarısından fazlasıdır²³⁵.

Olağan bir kararın alınması için esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu aranmamaktadır²³⁶. Örneğin, yirmi beş bin TL sermayesi olan bir limited şirkette her bir esas sermaye payının itibarî değeri yirmi beş TL ise, toplam oy sayısı bin olacaktır. Toplantıda temsil edilen oyların sayısı dört yüz ise, olağan karar alma nisabı iki yüz bir

²³³ AKBAY, s. 212.

²³⁴ PULAŞLI, s. 1101, No. 33.

²³⁵ AKBAY, s. 211.

²³⁶ PULAŞLI, s. 1100, No. 31.

olup beş yüz bir değildir²³⁷. Nitekim salt çoğunluk, TTK m. 618/1'e göre pay sahibi sayısına göre değil, esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanmaktadır²³⁸.

C. Önemli Karar Alma

TTK m. 621/1'e göre, önemli kararların alınabilmesi için temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla, önemli kararlar için kanun koyucu çifte nisap aramış ve temsil edilen oyların en az üçte ikisinin bulunmasını yeterli görmeyerek, daha önce de belirttiğimiz gibi adeta dolaylı bir toplantı yeter sayısı öngörmek suretiyle, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun da bir arada bulunmasını aramıştır.

Ağırlaştırılmış nisabın arandığı haller, TTK m. 621/1'de dokuz bent halinde belirtilmiştir. Bu haller şunlardır;

- a) *Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.*
- b) *Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.*
- c) *Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.*
- d) *Esas sermayenin artırılması.*
- e) *Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.*
- f) *Şirket merkezinin değiştirilmesi.*
- g) *Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.*

²³⁷ PULAŞLI, s. 1100, No. 31.

²³⁸ PULAŞLI, s. 1100, No. 31.

h) Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.

ı) Şirketin feshi.

Kanun koyucu, TTK m. 621/1'teki hususlara ilişkin karar nisabını, bu hususların önemli nitelikleri sebebiyle çifte nisap aramak suretiyle ağırlaştırmıştır. Burada, şirket sözleşmesiyle bu nisapların daha da ağırlaştırılabileceğini söylemek mümkündür. Zira TTK m. 621/2'ye göre bu nisapların daha da ağırlaştırılmasına ilişkin şirket sözleşmesi hükümlerinin, ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilmeleri gerekmektedir. Hükümün 2. fıkrasında, şirket sözleşmesiyle bu nisapların daha da ağırlaştırılabilmesine cevaz verildiği görüldüğünden, önemli kararların alınmasında aranan nisapların şirket sözleşmesiyle aşağı çekilmesine cevaz verilmediği anlaşılmaktadır. TTK m. 579 burada da gündeme gelecek ve nisbî emredici TTK m. 621/1 hükmündeki nisaplardan daha hafif nisapların, şirket sözleşmesiyle öngörülmesi “Kanun açıkça cevaz vermediğinden” mümkün olmayacaktır. Ancak TTK m. 620'de kanun koyucu, öngörülen nisapların şirket sözleşmesiyle aksinin öngörülebileceğine açıkça cevaz verdiği ve bu cevazı verirken de nisapların daha da ağırlaştırılması ile hafifletilmesi arasında ayırım yapmadığından, olağan kararlar bakımından şirket sözleşmesiyle TTK m. 620'deki nisaptan daha hafifi nisapların öngörülmesi kanımızca mümkündür.

VII. SİRKÜLER TİPİ KARAR ALMA

TTK m. 617/4'e göre, herhangi bir pay sahibi sözlü görüşme talebinde bulunmadıkça, pay sahiplerinden birinin bir gündem maddesiyle ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onaylarının alınması suretiyle genel kurul kararı alınması mümkündür. Bir başka ifadeyle, sirküler tipi karar almada genel kurul toplantısının yerine kaim olmak üzere, yazılı bir oylama yapmak suretiyle karar alınmaktadır. Bunun içindir ki sirküler tipi karar

almada fiilen genel kurul toplanmaksızın ve toplanmaya ilişkin kurallar uygulanmaksızın karar alınması mümkündür²³⁹.

Sirküler tipi karar almada her ne kadar kural olarak gerekli davet merasimlerine riayet edilmesine gerek olmasa da bazı asgari merasimlere riayet edilmesi bu türden kararların alınabilmesi için zorunluluk arz etmektedir. Şöyle ki, TTK m. 617/4 hükmü incelendiğinde pay sahiplerine gündem maddesinin ve bu çerçevede bir karar önerisinin gönderilmiş olması gerekmektedir. Bu iletim herhangi bir şekil şartına bağlı olmamakla birlikte ispat kolaylığı sağlaması açısından ispata elverişli mekanizmaların kullanılması hak sahiplerinin lehine olacaktır. Ancak burada herhangi bir şekil şartı aranmamış olsa dahi kanımızca çıkabilecek olası uyuşmazlıklarda ispat kolaylığının sağlanması bakımından önerinin en azından çağrı merasiminde öngörülen şekil kurallarına uygun surette yapılmasında fayda vardır²⁴⁰.

Elektronik ortamı kullanmak istemeyen pay sahiplerine yukarıda açıklandığı şekilde gönderilen karar önerisinin, aynı zamanda, TTK m. 1528'e göre elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri e-posta adreslerini şirkete bildireceklerinden, bu pay sahiplerine de şirketin KEP hesabı üzerinden gönderilmesi ve bunların da onayına sunulması gerekmektedir.

Sirküler tipi karar alma, genel kurul toplantısına kaim olacak şekilde gerçekleştiğinden, hak sahiplerinin genel kurula ve müzakerelere katılma hakkı ile oy haklarının ellerinden alınmamasına dikkat edilmelidir. Bir başka ifadeyle bu karar alma tipinde, ortada fiziki yahut çevirim içi herhangi bir genel kurul toplantısı olmadığından, sadece birkaç hak sahibinin bir araya gelerek bir öneriyi karara bağlamaları söz konusu olamaz. Bunun içindir ki, hak sahiplerinin tamamının bu oylama önerisinden haberdar olmaları gerekecektir. Çünkü durumdan haberdar olan pay sahiplerinin sözlü görüşme talebinde bulunmaları söz konusu olabilir. Bu durumda, sirküler tipi karar alınması mümkün değildir. Bir pay sahibinin sözlü görüşme talebine rağmen bu tip bir kararın

²³⁹ AKBAY, s. 244.

²⁴⁰ AKBAY, s. 247.

alınmak istenmesi halinde, pay sahiplerinin oy kullanmalarına haksız olarak izin verilmemiş olur ki bu durumun da TTK m. 446/1, (b)'ye göre alınan kararların iptale tâbi tutulmalarına sebebiyet vereceği açıktır²⁴¹.

Pay sahiplerinin onayına sunulan karar önerisine oylarını göndermeyen pay sahipleri, bu öneriye olumsuz oy vermiş sayılmalıdırlar. Oy gönderilmemesi, sözlü toplantı talebi olarak nitelendirilmemeli, sözlü toplantı talebinin açıkça ortaya konulması gerekmektedir²⁴².

Kararın geçerliliği için aynı önerinin tüm pay sahiplerinin onayına sunulması şart olup bu şartın oy birliği ile karar alınması anlamı çıkacak şekilde anlaşılması gerekmektedir. Zira burada önerinin tüm pay sahiplerinin onayına sunulması yeterli olup, tüm pay sahiplerinin bu öneriye olumlu oy vermeleri, sirküler tipi karar alma bakımından zorunluluk arz etmemektedir²⁴³. Sirküler tipi karar alma bakımından da TTK m. 620 ve 621'de öngörülen karar yeter sayılarına ulaşılması, kararın alınması için gerekli ve yeterlidir. Pay sahipleri, onaylarına sunulan öneriyi, güvenli elektronik imzalarıyla imzalamak suretiyle, bu öneriye yaklaşım tarzlarını ortaya koyabilirler.

VIII. TOPLANTI TUTANAĞI

Genel kurul toplantılarında bir toplantı tutanağının tutulması gerekmektedir. Söz konusu tutanağın TTK m. 617/3'teki atıf gereği, anonim şirketlere ilişkin TTK m. 422 hükmüne uygun surette tutulması gerekmektedir.

²⁴¹ Pay sahibinin vazgeçilmez haklarını düzenleyen Kanun hükümlerini kaldırmayı veya değiştirmeyi amaçlayan genel kurul kararlarının butlan yaptırımına tâbi tutulmaları gerekirken, bu hakların somut bir olayda ihlal edilmesi butlan yaptırımına tâbi tutulamaz. Böyle bir durumda, iptal edilebilir bir karardan söz etmek gerekir, bkz. Rauf KARASU, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı", **Fırat ÖZTAN'a Armağan**, C. 1, 2010, s. 1240; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 01.02.1993, E. 1991/6466, K. 1993/563, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

²⁴² Fatih BİLGİLİ/Ertan DEMİRKAPI, **Şirketler Hukuku Dersleri**, 1. Baskı, Dora Basım Yayım Dağıtım, Bursa 2013, s. 380.

²⁴³ AKBAY, s. 249.

Kanun koyucu, genel kurul kararları ve bu kararların içerikleri hakkında çıkabilecek olası şaibeleri önlemek, genel kurul kararlarını ve tutanakta belirtilmesi gereken diğer hususların belgelenmesini sağlamak maksadıyla, toplantı tutanağının düzenlenmesini şart koşmaktadır²⁴⁴. Toplantı tutanağının, alınan kararlar ve seçim sonuçlarını belgeleme ile organların birbirleriyle uyumlu çalışmasını sağlayacak bilgilendirme fonksiyonları bulunmaktadır²⁴⁵.

TTK m. 422/1'e göre, "*Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir.*" denilmek suretiyle tutanağın içeriğinde hangi bilgilerin yer alması gerektiği belirtilmiştir.

Tutanak, genel kurul başkanı ya da belirlenmişse genel kurul başkanının nezareti altında TTK m. 419/1'e göre, tutanak yazmanı tarafından kaleme alınmaktadır²⁴⁶. TTK m. 617/3'te anonim şirkete ilişkin hangi hükümlerin atıf yoluyla limited şirketlere uygulanabileceği belirtildiğinde, "*Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç*" ifadesi öngörülmüştür. Bu sebeple, limited şirketlerde tutanağın genel kurul başkanı tarafından imzalanması gerekli ve yeterlidir²⁴⁷.

TTK ve EOT hükümleri çerçevesinde, fiziki katılımcılar ile elektronik katılımcılar arasında eşitliğin söz konusu olduğu açıktır. Bu sebeple, tutanakta çevirim içi katılımcılar ile bunların sahip oldukları paylar da yer alacaktır. Aynı şekilde çevirim içi katılımcıların görüşleri ve oylarının sayısı gibi hususlar bakımından da fiziki katılımcılar ile çevirim içi katılımcılar arasında fark olmadığından, bu hususların da tutanakta belirtilmesi gerekmektedir.

²⁴⁴ MOROĞLU, "**Hükümsüzlük**", s. 107.

²⁴⁵ AKBAY, s. 250-251.

²⁴⁶ YİĞİT, s. 140.

²⁴⁷ Tutanakların pay sahipleri tarafından imzalanmasının güçlük arz edeceğinden bahisle toplantı başkanının imzasının yeterli olabileceği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 02.06.2003, E. 2003/68, K. 2003/5809, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

TTK m. 422/2'ye göre, yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhal ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tâbi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür²⁴⁸. TTK ve EOT hükümleri incelendiğinde tutanağın elektronik ortamda tutulabileceğine ilişkin açık bir hükmün bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ancak TTK m. 422/2'de tutanağın hemen şirketin internet sitesine de konulması gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu hükümde “ayrıca” internet sitesine konulacağı belirtilmek suretiyle, internet sitesinde yer alan tutanağın, noterce onaylanmış bir sureti ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tâbi hususları tescil ve ilan ettirmek yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı ifade edilmektedir.

Limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanması gerekliliğinin belirtildiği TTK m. 622'nin atfıyla uygulanan TTK m. 446/1, (a)'ya göre, genel kurul toplantılarında hazır bulunan pay sahiplerinin iptal davası açabilmeleri için karara karşı olumsuz oy kullanmış ve muhalefetlerini tutanağa geçirmiş olmaları gerekmektedir²⁴⁹. Muhalefet şerhi²⁵⁰, karara muhalif olan pay sahibinin talebi üzerine genel kurul başkanlığı tarafından tutanak metnine yazdırılabileceği gibi, yazılı olarak verilen şerhin tutanağa eklenmesi suretiyle de tutanağa eklenebilir²⁵¹. Çevirim içi katılımcılar da, muhalefet şerhlerini, güvenli elektronik imzayla

²⁴⁸Ayhan Selçuk ÖZGENÇ, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005), s. 60; ayrıca şirket sözleşmesiyle de tutanakların geçerlilik şartına ilişkin hükümler konulabileceği hakkında bkz. Ali BOZER, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması”, **Batider**, C. 2, S. 2, 1963, s. 269.

²⁴⁹ Pay sahibinin, genel kurul toplantısında alınan karar aleyhine iptal davası açabilmesi için, toplantıya katılmışsa, alınan karara muhalif olduğuna ilişkin muhalefet şerhini tutanağa geçirtmesi gerektiği hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 20.09.2010, E. 2009/2622, K. 2010/8883, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 23.01.2006, E. 2005/419, K. 2006/396, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

²⁵⁰ Muhalefet şerhi ile pay sahibi, alınan karara karşı olduğunu beyan etmektedir. Bu sebeple, muhalefet şerhinin kararın alınmasından sonra ve fakat tutanağın yetkililerce imzalanmasından önce verilmesi gerekmektedir. Genel kurulda birden çok husus karar bağlandığı için, muhalefet şeklinin ilgili olduğu karar açıkça belirtilmelidir. Bu durumda muhalefet şerhi her karar için ayrı ayrı verilebileceği gibi, bütün kararların alınmasından sonra topluca da verilebilir. Ancak her halükarda muhalefet şerhinin oylama sonucunun altına yazılması gerekmektedir, MOROĞLU, “**Hükümsüzlük**”, s. 204; YİĞİT, s. 149-151; muhalefet şerhinin kararın alınmasından sonra yazdırılması hakkında ayrıca bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 22.11.1999, E. 1999/8242, K. 1999/9422, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 25.04.1995, E. 1995/2702, K. 1995/3783, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**); karar hakkında red oyu kullanılıp bu durumun tutanak ile belirtilmesinin muhalefetin zapta geçirilmesi niteliğinde değildir Zira bu red oyundan sonra ayrıca karara muhalif olduğu belirtilerek, bu muhalefetin zapta geçirilmesi gerektiği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 08.12.1988, E. 1988/3761, K. 1988/7548, (**Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

²⁵¹ ÖZER, “**Batider**”, s. 653.

imzaladıkları bir e-posta aracılığıyla şirketin KEP hesabı üzerinden genel kurul başkanlığına ulaştırabilirler. Genel kurul başkanlığına iletilen bu e-posta, tutanakta gerekli açıklamaların yapılmasının ardından bilgisayar çıktısı alınmak suretiyle toplantı başkanlığı tarafından imzalanıp tutanağa eklenir²⁵².

Fiziki ya da çevirim içi katılımcıların, toplantının devamı sırasında tutanağı inceleme talebinde bulunmalarında bir engel bulunmamaktadır²⁵³. Çevirim içi katılımcılar sözlü olarak yahut e-posta yoluyla, öğrenmek istedikleri bilgileri toplantı başkanlığından teyit ettirebileceklerdir. Bu bilgiler, TTK m. 422/2 gereği internet sitesine konacak olan tutanağa, çevirim içi katılımcıların güvenli elektronik imza ile imzaladıkları muhalefet şerhlerinin eklenmesiyle sağlanabileceği gibi, alınan bilgisayar çıktılarının toplantı başkanlığı tarafından onaylanması suretiyle de sağlanabilecektir.

IX. ŞİRKETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

TTK m. 1527 ve EOT hükümleri doğrultusunda, şirket sözleşmesiyle pay sahiplerine elektronik ortamları kullanma imkânı sunan şirketlerin yükümlülüklerini şu şekilde belirtmek mümkündür:

- Her şeyden önce şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesinin bulunması zorunluluk arz etmektedir.

-TTK m. 1527/3'e göre, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişli olduğunun teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Bu hükme göre, şirketlerin kuracakları ETS'nin TTK ve EOT hükümlerine uygun olduğunun, EOT m. 14/3'e göre, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu yahut bünyesinde asgari bilgi sistemleri denetçi sertifikası

²⁵² ÖZER, “Tez”, s. 114.

²⁵³ ÖZER, “Batider”, s. 653.

(CISA) bulunan personele sahip ve bu alanda yetkilendirilmiş şirketlerden alınabilen raporla tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir.

- TTK m. 1527/3 ve EOT m. 11/1, (d)'ye göre oy kullananların kimliklerinin on yıl süreyle saklanması gerekmektedir. Bu saklama, bizzat şirket tarafından yapılabileceği gibi, EOT m. 13/1'e göre dijital emanetçilik hizmeti satın alabileceklerdir.

- TTK m. 1527/4'e göre şirket yönetimi, elektronik katılımın bütün şartlarını gerçekleştirip pay sahiplerine gerekli araçları sağlamalıdır.

- EOT m. 11/1, (c) ve m. 15'e göre, ETS'nin, EOT'de belirtilen tüm işlemlerin yapılabilmesini sağlayan tasarım ve kapasiteye, yedekleme ve felaketten kurtarma planlarına, yetkisiz erişimlere ve saldırılara karşı gerekli ağ ve sistem güvenliğine sahip olması sağlanmalıdır.

- EOT m. 11/1, (ç)'ye göre, tescili gerekli kararların, Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'ne (MERSİS) aktarılması gerekmektedir.

X. TEKNİK AKSAKLIKLAR VE SORUMLULUK

Genel kurul toplantılarına bizzat yahut temsilci aracılığıyla çevirim içi katılımı hem çevirim içi katılımcı hem de oy hakkı temsilcisi nezdinde aksaklıkların çıkması kuvvetle muhtemel olmasına rağmen ne TTK'de ne de EOT'de bu duruma ilişkin hüküm mevcuttur. TTK m. 1527 ve EOT hükümleri değerlendirildiğinde kanun koyucunun elektronik ortamda katılıma ilişkin çoğu hususu düzenlediğini söylemek mümkündür. Ancak teknik aksaklıklardan kimin sorumlu tutulması gerektiğine ilişkin gerekli düzenlemelerin bulunmayışı, kanımızca söz konusu hükümlerin en büyük eksikliğidir²⁵⁴.

²⁵⁴ Hasan PULAŞLI, "Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum", **Arslanlı Bilim Arşivi**, 2011, s. 74.

Elektronik katılımın söz konusu olması halinde ortaya çıkması muhtemel ilk aksaklık, fiziki katılımcıların konuşmalarının, çevirim içi katılımcıya hatalı şekilde nakledilmesidir. Bunun bir sonucu olarak da çevirim içi katılımcı hiç arzu etmediği bir yönde oy kullanabileceği gibi temsilcisine hatalı talimat verebilir. Bu durumda çevirim içi katılımcının alınan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkı kural olarak söz konusu değildir²⁵⁵. Zira çevirim içi katılımcı, çevirim içi katılımı kendisi istediğinden, avantajlarından yararlandığı sistemin yükümlülüklerine de katlanacaktır²⁵⁶. Ancak, pay sahiplerinin, ortaklığın etki alanı içerisine gerçekleşen bu aksaklıklar sebebiyle tazminat talep haklarının saklı olduğunu söylemek mümkündür²⁵⁷.

Çevirim içi katılımcıların temsilcileriyle yahut fiziki genel kurul toplantısıyla, ortaya çıkan birtakım teknik aksaklıklar sebebiyle koordinasyon ve iletişim problemleri yaşamaları hali, hacker olarak tabir edilen bilgisayar korsanlarının siber saldırılarından kaynaklanmış olabilir. Bilgisayar korsanlarının bu faaliyetleri, pay sahiplerinin genel kurula katılma haklarını kullanmalarını engelleyebilecek, alınan kararlar pay sahiplerinin gerçek iradelerini yansıtmayabilecektir. Şirketin elektronik ortamın güvenliğini sağlama yükümlülüğü bulunduğundan bu tür saldırılarda şirketin sorumlu tutulup tutulamayacağı sorunu gündeme gelecektir.

Şirketin gerçekleştirecek teknik aksaklıklardan sorumluluğu, ancak kusurun şirkete atfedilebildiği hallerde söz konusu olacaktır. Bu da aksaklığın, şirketin hâkimiyet alanında bulunan bir husustan kaynaklandığı hallerde mümkündür²⁵⁸. Bu doğrultuda, EOT m. 16'da teknik aksaklıklardan şirketin sorumlu tutulabilmesi için, aksaklıkların ETS'den kaynaklanması gerektiği belirtilmektedir. Şirketin, meydana gelecek teknik aksaklıklardan sorumlu olabilmesi için bu aksaklıkların şirketin hâkimiyet alanına giren hususlardan kaynaklanmış olması tek başına yeterli olmayıp, şirketin aynı zamanda bu teknik aksaklığın meydana gelmesinde kastının yahut ağır ihmalinin bulunması da gerekmektedir²⁵⁹. Bu

²⁵⁵ BİLGİLİ, “**Toplantı**”, s. 581.

²⁵⁶ KAYIHAN, s. 101.

²⁵⁷ BİLGE, “**Temsilci**”, s. 363.

²⁵⁸ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 93.

²⁵⁹ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 93.

durumda ispat yükü, şirketin hâkimiyet alanında gerçekleşen bu aksaklıkta kusurunun bulunduğunu iddia edip, alınan kararların iptalini talep eden çevirim içi katılımcılardadır²⁶⁰.

Elektronik katılım imkânı, şirket tarafından pay sahiplerine sağlanma yükümlülüğü bulunmayan bir “avantaj” olması sebebiyle, elektronik katılımı arzu eden pay sahiplerinin gerekli teçhizatı sağlamaları gerekmektedir. Bu sebeple, internet bağlantısının kesintiye uğradığı durumlarda şayet bu kesinti şirketin hâkimiyet alanına girmiyorsa, kesintiden şirketin yahut destek hizmet sağlayıcısının herhangi bir sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.

Limited şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması için şirket bizzat kendisi ETS kurabileceği gibi EOT m. 13/1’e göre destek hizmeti alabilmesi de mümkündür. EOT m. 13/2’ye göre her iki ihtimalde de hak sahiplerinin zarara uğraması halinde bu zararlara sebebiyet verenlerin kusurları oranında sorumlu tutulması gerekmektedir. Söz konusu hükümden de anlaşılacağı gibi, toplantıyı yapan şirket ve destek hizmeti alınan şirketin ETS’den kaynaklanan nedenlerle sorumluluğu bir kusur sorumluluğudur. Böyle bir sorun karşısında şirketin sorumluluğu, EOT m. 15/1’e göre gerekli ağ ve sistem güvenliğinin sağlanıp sağlanmamasına göre değişmektedir. EOT m. 14/2’ye göre, ETS’nin güvenliğinin sağlandığının EOT m. 14/3’e uygun surette tanzim edilecek bir raporla belirlenmesi halinde, şirketin yahut destek hizmet sağlayıcısının bu saldırılardan herhangi bir sorumluluğu söz konusu olamayacaktır. Bunun için de meydana gelecek teknik aksaklıkların kayıtları tutulmalı ve çıkabilecek uyuşmazlıklara karşı EOT m. 11/1, (d)’ye göre saklanması şirketin lehine olacaktır²⁶¹.

²⁶⁰ *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, No. 93.

²⁶¹ Fiziki katılımlı toplantının çevirim içi katılımcılara sunulamaması, şirketin internet bağlantısının kesilmesinden kaynaklanıyorsa, bağlantının kesildiği anın kaydının tutulması bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

SONUÇ

1. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre limited şirketlerde genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması mümkündür. Ancak elektronik ortam kavramı ile kastedilen sadece internet ortamı olduğundan, telekonferans, telefon vb. yollarla gerçekleştirilen katılımlar, TTK kapsamında elektronik ortam olarak nitelendirilemezler.

2. TTK m. 1527/3'e göre şirketin elektronik katılım amacına özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması gerektiğinden İtranet ve Extranetin kullanılması mümkün değildir.

3. İnternet ortamında katılım, şirketin sağlamakla yükümlü olduğu bir imkân olmadığı gibi pay sahipleri genel kurul toplantılarına internet ortamından katılıma zorlanamazlar. Şirket sözleşmesinde elektronik katılıma izin verilmiş olması halinde pay sahiplerinin elektronik katılım talebinde bulunması, elektronik katılımın gerçekleşebilmesi için zorunluluk arz etmektedir.

4. Limited şirket genel kurul toplantıları, tamamen elektronik ortamda yapılamazlar. Sanal (virtual) genel kurul toplantıları modeline göre genel kurul toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılmaktadır. Kombine, karma yahut çevirim içi katılımlı (online) genel kurul toplantıları modelinde ise fiziki katılımlı bir genel kurul toplantısının varlığı zorunlu olup, arzu eden pay sahiplerinin bu fiziki toplantıya internet üzerinden katılmaları söz konusudur. Kanun koyucu, TTK m. 1527'nin gerekçesinde açıkça online genel kurul ifadesini kullanmak suretiyle genel kurul toplantılarının sanal yapılamayacağını, bu toplantılara elektronik katılımın sadece çevirim içi katılım suretiyle mümkün olduğunu belirtmektedir.

5. Çevirim içi genel kurula katılmak isteyen pay sahipleri e-posta adreslerini şirkete bildirmekle yükümlüdürler. Şirketin KEP hesabına gönderilecek irade beyanlarıyla

şirketin ETS'si üzerinden pay sahiplerinin elektronik katılımları gerçekleşmektedir. Şirketin ETS'sine erişimin gerçekleşebilmesi amacıyla şirket, pay sahiplerine PIN, TAN yahut belirleyeceği başka emarelerin kullanması ile genel kurul toplantılarına gerçekten katılmaya yetkili kişilerin katıldığını tespit etmeli, yetkisiz katılımlara müsaade etmemelidir.

6. Genel kurul toplantısına çağrı, TTSG ve şirketin internet sitesinde yayımlanacak bir ilanla yapılabileceği gibi e-posta ile de yapılabilecektir. Çağrının içeriğinde toplantının yapılacağı zaman, gündem ve çağrıyı yapan kişi belirtilmelidir.

7. Çevirim içi katılımcı genel kurula bizzat katılabileceği gibi temsilci aracılığıyla da katılabilecektir. Temsilcinin usulüne uygun yetkilendirilmesi gerekmektedir. Aksi halde yetkisiz katılım söz konusu olduğundan alınan kararların iptali söz konusu olabilecektir.

8. Limited şirketlerde genel kurul toplantıları bakımından aranacak toplantı ve karar yeter sayılarında fiziki katılımcılar ile çevirim içi katılımcılar arasında herhangi bir fark söz konusu değildir. Olağan genel kurul toplantıları bakımından TTK m. 620 gereği herhangi bir toplantı yeter sayısı aranmamaktadır. Bu tür kararlarda karar yeter sayısı, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur. Önemli kararlar bakımından ise TTK m. 621 gereği temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekmektedir.

9. Çevirim içi katılımcı, genel kurula elektronik ortamdan katılma hakkının yanı sıra müzakerelere katılma hakkını da haizdir. Müzakerelere katılma hakkı da genel kurula katılma hakkı gibi pay sahibine tanınan vazgeçilmez bir hak olup bu hakkın vazgeçilmez niteliği, sahibine sınırsız bir kullanım hakkı bahsetmemektedir. Zira müzakerelere katılma hakkı, gerektirici sebeplerin varlığı halinde sınırlandırılabilir.

10. Pay sahibi, çevirim içi katıldığı genel kurul toplantısında öneride bulunma hakkını haizdir. Pay sahibinin önerileri, şirketin KEP hesabına gönderilen e-postaların fiziki katılımlı toplantıda kurulan dev ekranlarda gösterilmesiyle fiziki katılımcılara iletilebilir.

Web kamerasının kullanılması halinde fiziki katılımcılar, çevirim içi katılımcıyı naklen görebilip işitebildiklerinden önerilerin ayrıca şirketin KEP hesabına e-posta yoluyla iletilmesine gerek yoktur.

11. Oy hakkı, doğrudan elektronik ortamda kullanılabilir. Pay sahiplerinin, genel kurul toplantılarında hazır bulunan bir temsilciye internet üzerinden ulaşım, bu kişiye temsil yetkisi ve talimatlar verebilmesi (proxy voting) suretiyle temsilci aracılığıyla elektronik ortamda oy kullanılabilmesi de mümkündür.

12. Genel kurul olağan karar alabileceği gibi önemli kararlar da alabilir. TTK m. 617/4'e göre, herhangi bir pay sahibi sözlü görüşme talebinde bulunmadıkça, pay sahiplerinden birinin bir gündem maddesiyle ilgili önerisine diğer pay sahiplerinin yazılı onaylarının alınması suretiyle yani sirküler karar alınması da mümkündür. Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri, güvenli elektronik imzalarını kullanmak suretiyle sunulan öneriyi imzalayarak şirketin KEP hesabına iletebilir ve böylece sirküler karar alınmasını sağlayabilirler.

13. Şirket, pay sahiplerinin güvenli ve etkin şekilde elektronik ortamı kullanmalarını sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla kendi sistemini kendisi kurabileceği gibi destek hizmeti de alabilir. Ancak kullanılan ETS'nin, her hâlükârda güvenilirliği raporla tescil edilmiş bir sistem olması gerekmektedir. Elektronik katılım, şirketin sağlamakla yükümlü olduğu bir yöntem olmadığından, şirketin son teknoloji ürünü sistemleri kurma yükümlülüğünden söz etmek mümkün değildir.

14. Elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahipleri, kendilerine tanınan bu ek imkânın külfetlerine de katlanmalıdırlar. Şirketin hâkimiyet alanına giren teknik aksaklıklardan şirketin sorumluluğu söz konusu iken şirketin hâkimiyet alanına girmeyen aksaklıklarda sorumluluk şirkete isnat edilemeyecektir. Sorumluluğun şirkete isnat edilemeyeceği bu gibi durumlarda, elektronik katılımı tercih eden pay sahipleri, bu tercihlerinin külfetine katlanmalı ve alınan kararların iptalini talep edememelidirler.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKBAY, Direnç, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

AKÜNAL, Teoman, **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1995.

ALTINOK, Ahmed Ramazan, “Elektronik Ticaretin Kobi’ler Açısından Uygulanabilirliği: Ankara Örneği”, (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Doktora Tezi), 2008.

ANSAY, Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku Dersleri**, Ankara 1973.

ASLANLI, Halil/ DOMANIÇ, Hayri, **Ticaret Kanunu Şerhi C. III, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması-Hisseli Komandit Şirketler**, Temel Yayınları, İstanbul 1989.

AYAN, Özge, **Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir 2004.

AYDOĞAN, Fatih, **Tek Kişi Ortaklığı**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

BAHTİYAR, Mehmet, **6335 Sayılı Kanun İle Yeni TTK’da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler İçin TTK’ya Uyum Takvimi**, 1. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2012.

- BİLECEN, Nermin “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2005.
- BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, **Şirketler Hukuku**, 9. Basım, Dora Basım Yayım Dağıtım, Bursa 2013.
- BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, **Şirketler Hukuku Dersleri**, 1. Baskı, Dora Basım Yayım Dağıtım, Bursa 2013.
- BUCAKLI, Ali Tamer, “Elektronik Ticaret”, (Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2007.
- BÜYÜKBALLI, Didem, (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2011.
- CILIZ, Ali, “Avrupa Birliği’nin Bilgi Toplumuna Girişi”, (Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2008.
- ÇEKER, Mustafa, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, Yenilenmiş 5. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2012, (Anılış: “**Ticaret hukuku**”).
- ÇEKER, Mustafa, **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, (Anılış: “**Oy hakkı**”).
- ÇETİN, Nusret, “Ortaklık Haklarının Elektronik Ortamda Kullanılması”, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Doktora Tezi), 2006.
- DAĞ, Üner, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1996.
- DOĞANAY, İsmail, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.1, 4. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2004.
- EREN, Fikret, **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

- ERTURGUT, Mine, **Medeni Usul Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Olarak Değerlendirilmesi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.
- HAŞILOĞLU, Selçuk Burak, **Enformasyon Toplumunda Elektronik Ticaret ve Stratejileri**, İstanbul 1998.
- HUYSAL, Ayşegül Sezgin, “Genel Kurul”, Sami KARAHAN (Ed.), **Şirketler Hukuku**, 2012, 495-532.
- KAYA, Arslan, **Karşılaştırmalı-Notlu, Yeni Türk Ticaret Kanunu, İlgili Mevzuat, Uygulama Örnekleri**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2012.
- KENDİGELEN, Abuzer, **Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1999.
- KENDİGELEN, Abuzer, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Değişiklikler İşlenmiş ve Güncellenmiş 2. Bası, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012, (Anılış: “Tespitler”).
- KESER BERBER, Leyla/BECENİ, Yasin/SEVİM, Tuğrul, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Yer Alan Bilişimle İlgili Hükümler”, Korkut ÖZKORKUT (Ed.), **Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri**, Uluslararası Konferans, 2010, 285-328.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012.
- KORKUT, Ömer, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi” (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2000.

- MOROĞLU, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Azınlık Paysahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanması”, **Makaleler**, C. 1, 2006, (Anılış: “**Azınlık**”).
- MOROĞLU, Erdoğan, “Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Makaleler**, C. 1, 2006.
- MOROĞLU, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, (Anılış: “**Hükümsüzlük**”).
- MOROĞLU, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, (Anılış: “**Değerlendirme**”).
- Münchener Kommentar zum Aktiengesetz**, 3. Auflage, 2013, **Beck Online**, 80-93.
- NOMER, Halûk N., **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**”, İstanbul 2008.
- ÖZER, Işık, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması”, (Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2006, (Anılış: “**Tez**”).
- ÖZGENÇ, Ayhan Selçuk, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 2005.
- ÖZTAN, Bilge, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.
- PASLI, Ali, **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2004.

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 11. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

PULAŞLI, Hasan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 1. Baskı, Adalet Basım Yayım Dağıtım, Ankara 2012.

ŞENER, Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.

TEKİNALP, Ünal, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, (Anılış: “Tek kişi”).

TEOMAN, Ömer, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1983, (Anılış: “Yoksunluk”).

Türkiye Noterler Birliği, **Avrupa Birliği Üye Ülkelerinde Sınırlı Sorumlu Şirketler (Limited Şirket)**, Yayın No. 46, Ankara 2000.

ÜNAL, Süleyman, “Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali”, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Yüksek Lisans Tezi), 1990.

YILDIZ, Şükrü, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2007.

YİĞİT, İlhan, **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.

Makaleler

ALTAŞ, Soner, “Yeni Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirket Yönetim Kuruluna Tanıdığı Devredilemez Görev ve Yetkiler”, Mali Çözüm Dergisi, Eylül-Ekim 2011, 129-136.

- BIRNHAK, Daniel Adam, "Online Shareholder Meetings: Corporate Law Anomalies or The Future of Governance?" **Rutgers Computer&Technology Law Journal**, Vol. 29, 2003, 423-446.
- BİLGE, Mehmet Emin, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı", **AÜEHFD**, C. 7, S. 1-2, Haziran 2003, 341-367 (Anılış: "Temsilci").
- BİLGE, Mehmet Emin, "Limited Ortaklıkta Azınlığın Korunması", **Erdoğan MOROĞLU'na 65. Yaş Günü Armağanı**, 2001, 111-138.
- BİLGE, Mehmet Emin, "Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı", **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal TEKİNALP'e Armağan**, C. 1, 2003, 219-236 (Anılış: "Katılım").
- BİLGİLİ, Fatih, "İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı", **Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU İçin Armağan**, 2004, 565-588 (Anılış: "Toplantı").
- BOZER, Ali, "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması", **Batider**, C. 2, S. 2, 1963, 265-269.
- ÇAMOĞLU, Ersin, "Toplantıya Katılanlar Cetvelinin 'Reis' Tarafından İmzalanması Sorunu ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik", **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 23, S. 2, 1976, 72-75.
- ÇEKER, Mustafa, "Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekâlet Toplanması", **Batider**, C. 17, S. 1-2, 1995, 173-197.
- FAIRFAX, Lisa M., "The Future of Shareholder Democracy", **Indiana Law Journal**, Vol. 84, 2009, 1259-1308.

- HANLOSER, Stefan, "Proxy-Voting, Remote-Voting und Online HV: § 134III 3 AktG nach dem NaStraG", **Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Beck Online**, 2001, 355-258.
- ISENMANN, Ralf/LENZ, Christian, "Customized Corporate Environmental Reporting By Internet-Based Push and Pull Technologies", **Eco-Management and Auditing 8**, 2001, 100-110.
- KARASU, Rauf, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı", **Fırat ÖZTAN'a Armağan**, C. 1, 2010, 1239-1262.
- KAYA, Mustafa İsmail, "Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması", **AÜHFD**, C. 52, S. 4, 2003, 211-228.
- KAYIHAN, Şaban, "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet", **Batider**, , C. 22, S. 1, 2003, 79-109.
- KESER BERBER, Leyla, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde 'Kayıtlı E-Posta Hizmet Sağlayıcılarının Posta Kutusu ve Gönderim Hizmetleri İle Kimlik Doğrulama İşlevleri'", **Arslanlı Bilim Arşivi**, 2011.
- KOBLER, George Ponds, "Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal For Increasing Shareholder Participation In Corporate Governance", **49 Alabama Law Review**, 1997-1998, 673-700.
- KULESZA, Joanna, "International İnternet Law", **Global Change, Peace&Security, Vol. 24, No. 3**, 2012, 351-364.
- MALLIN, Chris/MELIS, Andrea, "Shareholder Rights, Sahreholder Voting, and Corporate Performance", **Springer Science+Business Media**, 2010, 171-176.
- NUSSBAUM, Konrad von, "Neuge Wege zur Online-Hauptversammlung durch das ARUG", **Gesellschafts und Wirtschaftsrecht**, 2009, **Beck Online**.

- OKAN, Neval, “Avrupa Birliği’nde Birleşik Krallık, İrlanda, Belçika ve İspanya Hukuklarında Tek Üyeli Özel Limited Ortaklıklar (Single-Member Private Limited Companies)”, **GSÜHFD**, Yıl. 1, S. 1, **Kemal OĞUZMAN’a Armağan**, 2002, 514-526.
- ÖZDEMİR, Türkay/YİĞİT, İlhan, “Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”, **Hüseyin ÜLGEN’e Armağan**, C. 1, 2007.
- ÖZER, Işık, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, **Batider**, C. 25, S. 4, 2009, 623-662 (Anılış: “**Batider**”).
- PINTO, Arthur R., “The European Union’s Shareholder Voting Rights Directive From An American Perspective: Some Comparisons and Observations”, **Fordham International Law Journal**, Vol.32, 2008-2009, 587-623.
- PULAŞLI, Hasan, “Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum”, **Arslanlı Bilim Arşivi**, 2011.
- ROSE, Caspar, “The New European Shareholder rights directive: Removing Barriers and Creating Opportunities for More Shareholder Activism and Democracy”, **Springer Science+Business Media**, 2010, 269-284.
- RÖMERMANN, *Münchener Anwaltshandbuch GmbH-Recht*, 2. Auflage, 2009, **Beck Online**, 152.
- SMITH, Blake, “Proxy Access and The Internet Age: Using Electronic Shareholder Forums to Improve Corporate Governance”, **Columbia Business Law Review**, Vol. 2008 No.3, 2008, 1111-1142.

- ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal, “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, **Batider**, C. 24, S. 1, 2007, 163-216.
- TEOMAN, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına ‘Dinleyicilerin’ Katılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, 224-240 (Anılış: “**Dinleyiciler**”).
- TEOMAN, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, 462-472 (Anılış: “**Süre**”).
- TEOMAN, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, 282-289 (Anılış: “**Ses aygıtları**”).
- TEOMAN, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 2, 1982-2001, 2001, 403-420 (Anılış: “**Cetvel**”).
- TEOMAN, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, **Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim**, C. 1, 1971-1982, 2000, 60-72 (Anılış: “**Çıkarılma**”).
- TEOMAN, Ömer, “Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi (YTK 416/II)”, **Batider**, C. 27, S. 3, 2011, 5-13 (Anılış: “**Çağrısız genel kurul**”).
- TEOMAN, Ömer, “Sermaye Ortaklıklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir?”, **Batider**, C. 27, S. 4, 2011, 5-12 (Anılış: “**İnternet sitesi**”).
- TEOMAN, Ömer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, **Batider**, C. 25, S. 3, 2009, 5-24 (Anılış: “**Oy hakkı**”).

TÜRK, Hikmet Sami, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, **I. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar**, 1984, 175-205.

ÜLKÜ, Murat Fatih, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması (Daveti)”, **Hayri DOMANIÇ’e 80. Yaş Günü Armağanı**, C. I, 2001, 575-598.

YASAMAN, Hamdi, “Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması”, **Reha POROY’a Armağan**, 1995, 450-454.

İnternet Siteleri

<http://en.wikipedia.org/wiki/Encoder>, (21.01.2013).

[http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_\(photography\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_(photography)), (21.01.2013).

http://tr.wikipedia.org/wiki/Bant_geni%C5%9Fl%C4%9Fi, (22.01.2013).

http://netforbeginners.about.com/od/internet101/f/the_difference_between_internet_and_web.htm (12.11.2012).

<http://www.iskur.us/genel/iskur-meslek-edindirme-kurslari-hakkinda-genel-bilgiler.html>, (20.01.2013).

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm>, (02.03.2013).

www.shareholder.com, (01.02.2013).

The Internet, Changing The Way We Communicate,
<http://www.nsf.gov/about/history/nsf0050/pdf/internet.pdf>, (28.11.2012).

Beck Online

Kazancı İçtihat Bilgi Bankası

EKLER

EK-1

RESMÎ GAZETE

29 Ağustos 2012 ÇARŞAMBA

Sayı : 28396

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

TİCARET ŞİRKETLERİNDE ANONİM ŞİRKET GENEL KURULLARI DIŞINDA ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILACAK KURULLAR HAKKINDA TEBLİĞ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu, müdürler kurulu, ortaklar kurulu ve genel kurul toplantılarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ; sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına, kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına, elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama, oy kullanma ve Elektronik Toplantı Sisteminin işleyişine, denetimine ilişkin usul ve esaslar ile şirket sözleşmesi hükmünün örneğini içerir.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1527 nci maddesinin altıncı fıkrasına dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,
- b) CISA (Certified Information Systems Auditor): Bilgi sistemleri denetçi sertifikasını,
- c) Elektronik ortamda katılma: Bu Tebliğ kapsamındaki toplantılara elektronik ortamdan katılmayı, görüş vermeyi, öneride bulunmayı ve oy kullanmayı,
- ç) Elektronik Toplantı Sistemi:
 - 1) Sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına,
 - 2) Kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına, elektronik ortamda katılmayı, öneride bulunmayı, görüş açıklamayı ve oy vermeyi teminen 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1527 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca şirketlerin kuracakları veya bu konuda hizmet alımı yapabilecekleri bilişim sistemini,
- d) Güvenli Elektronik İmza: 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde tanımlanan elektronik imzayı,
- e) Hak sahibi: Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerini, limited şirketlerde ortakları ve müdürleri, kollektif, komandit ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerde ortakları ve yöneticileri,
- f) Kanun: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununu,

g) Kayıtlı Elektronik Posta (KEP): 25/08/2011 tarih ve 28036 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin (i) bendinde tanımlanan kayıtlı elektronik postayı,

ğ) KEP hesabı: 25/08/2011 tarih ve 28036 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin (I) bendinde tanımlanan kayıtlı elektronik posta hesabını,

h) Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS): Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu merkezi ortak veri tabanını da içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen uygulamayı,

ı) Sermaye şirketi: Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketi,

i) Şirket sözleşmesi: Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde esas sözleşmeyi; kolektif, komandit ve limited şirketlerde şirket sözleşmesini, ifade eder.

Sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılım

MADDE 5 – (1) Sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına isteyen hak sahipleri Elektronik Toplantı Sistemi aracılığıyla elektronik ortamda katılabilirler. Üyelerden herhangi birinin toplantıya fiziken katılacağını beyan etmemesi halinde toplantı tamamen elektronik ortamda da yapılabilir.

Yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına ilişkin şirket sözleşmesi örneği

MADDE 6 – (1) Kanunun 1527 nci maddesi uyarınca yönetim kurulu veya müdürler kurulu toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini

uygulayacak sermaye şirketlerinin şirket sözleşmesinde aşağıda belirtilen hükmün yer alması zorunludur:

Şirket sözleşmesi hükmü:

“Şirketin yönetim kurulu/müdürler kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527 nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.”

Kollektif, komandit ve limited şirketlerde elektronik ortamda ortaklar kurulu veya genel kurul toplantıları

MADDE 7 – (1) Kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına isteyen hak sahipleri Elektronik Toplantı Sistemi aracılığıyla katılabilirler.

Ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına ilişkin şirket sözleşmesi örneği

MADDE 8 – (1) Kanunun 1527 nci maddesi uyarınca ortaklar kurulu veya genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini uygulayacak şirketlerin şirket sözleşmesinde aşağıda belirtilen hükmün yer alması zorunludur:

Şirket sözleşmesi hükmü:

“Şirketin ortaklar kurulu/genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527 nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.”

Elektronik ortamda katılım isteğinin bildirimi

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki toplantılara elektronik ortamda katılmaya imkân tanıyan şirketlerdeki toplantı çağrıları ilgili düzenlemeleri uyarınca yapılır. Çağrı ile birlikte elektronik ortamda toplantıya katılma ve oy kullanmaya ilişkin bilgi ve belgeler şirketin internet sitesinde erişime hazır bulundurulur.

(2) Toplantıya katılma hakkı bulunanlar, şirketin internet sitesinde birinci fıkra uyarınca hazır bulundurulacak elektronik ortamda toplantıya katılma talepnamesini, toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar güvenli elektronik imza ile imzalayarak şirketin KEP hesabına iletirler.

(3) Şirket, iletilen bu talepleri aldıktan sonra talepte bulunan kişinin toplantı anında Elektronik Toplantı Sistemine erişmesi için gerekli tanımlamaları yapar ve hak sahibinin KEP hesabına bu durumu bildirir.

(4) Şirketler, yönetim kurulu veya müdürler kurulu toplantılarına ilişkin olarak bu maddenin diğer fıkralarında belirtilen usuli işlemlerden farklı esaslar da belirleyebilirler. Bunun için şirket yönetim kurulu veya müdürler kurulunun bu yönde karar alması zorunludur.

Toplantının idaresi

MADDE 10 – (1) Elektronik Toplantı Sistemi, toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden hak sahiplerinin girebilmesi için toplantı çağrısında belirtilen gün ve saatten bir saat önce erişime açılır. Elektronik Toplantı Sisteminin açılması ile birlikte toplantıya elektronik ortamda katılmayı beyan eden hak sahipleri güvenli elektronik imzalarıyla sisteme giriş yaparlar.

(2) Hak sahibi, elektronik ortamda katıldığı toplantıda ilgili gündeme ilişkin görüşlerini Elektronik Toplantı Sistemi üzerinden yazılı veya sesli olarak iletir.

(3) Toplantıya elektronik ortamda katılan kişiler, toplantı başkanının ilgili gündem maddesine ilişkin oylamaya geçildiğini bildirmesinden sonra ilgili gündem maddesini Elektronik Toplantı Sistemi üzerinden oylarlar. Oylama sonucu ve varsa muhalefet beyanları Başkan tarafından toplantı tutanağına ve/veya ilgili karara eklenir.

(4) Kanunun 390 ıncı maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı karar şeklinde yazılmış önerisine üyelerce Elektronik Toplantı Sisteminden de güvenli elektronik imza ile onay verilebilir. Bunun için söz konusu önerinin Elektronik Toplantı Sisteminde erişime açılması şarttır.

Şirketlerin yükümlülükleri

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde hak sahiplerinin toplantılara elektronik ortamda katılıp, haklarını kullanabilmeleri amacıyla şirketler;

a) Elektronik Toplantı Sisteminin bu Tebliğ ve Kanun hükümlerine uygunluğunu bu Tebliğin 14 üncü maddesine uygun olarak tespit ettirip tescil ve ilan ettirmekle,

b) Bu Tebliğ ve Kanun hükümlerine uygun olarak Elektronik Toplantı Sistemine ilişkin kullanım koşullarını internet sitesinde yayımlamakla,

c) Elektronik Toplantı Sisteminde yaşanabilecek sorunlara ilişkin olarak bu Tebliğin 15 inci maddesine uygun önlemler almakla,

ç) Elektronik Toplantı Sistemini kendi kurduğu veya hizmet alımı yaptığı her iki durumda da tescili gerekli olan kararları MERSİS'e aktarmakla,

d) Elektronik Toplantı Sisteminde yapılan tüm işlemlere ilişkin kayıtları, toplantıya elektronik ortamda katılan hak sahiplerinin ve temsilcilerinin kimlik bilgilerini, elektronik ortamda, bunların gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak on yıl süreyle saklamakla, yükümlüdür.

Toplantıyı yönetecek kişinin yükümlülükleri

MADDE 12 – (1) İlgili mevzuat uyarınca toplantıyı yönetecek kişi; Elektronik Toplantı Sisteminin bu Tebliğ hükümlerine uygun olarak işletildiğini gözetmekle yükümlüdür.

Destek hizmeti alımı

MADDE 13 – (1) Şirketler, bu Tebliğ hükümleri uyarınca kurup işleteceği Elektronik Toplantı Sistemine ilişkin üstlenmiş olduğu her türlü işlemi ve yükümlülüğü yerine getirmek amacıyla destek hizmeti alımı yapabilir.

(2) Toplantıyı yapan şirket ve destek hizmeti aldığı şirket, Elektronik Toplantı Sisteminden kaynaklanan nedenlerle hak sahiplerinin uğrayacağı zararlardan kusurları oranında sorumludur.

Elektronik toplantı sisteminin tescil ve ilanı

MADDE 14 – (1) Şirketler, Kanunun 1527 nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre kendilerinin kuracakları Elektronik Toplantı Sisteminin, bu Tebliğ ve Kanun hükümlerine uygunluğunu, bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen kurumlara tespit ettirmek ve söz konusu kurumlar tarafından düzenlenecek teknik raporu ticaret sicili müdürlüğüne tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür.

(2) Elektronik Toplantı Sistemi hizmetini sağlayacak olan şirketler ise sistemin bu Tebliğ ve Kanun hükümlerine uygunluğunu, bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen kurumlara teknik bir rapor ile tespit ettirmek zorundadırlar. Hizmet sağlayıcı şirketler bu teknik raporu, Bakanlığın uygun görüşünü aldıktan sonra kayıtlı buldukları ticaret sicili müdürlüğüne tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür. Yükümlülük yerine getirilmeden şirketler destek hizmeti veremez.

(3) Teknik rapor; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu veya bünyesinde asgari CISA sertifikası bulunan personele sahip ve bu alanda denetim yapmaya yetkilendirilmiş şirketlerden alınabilir. Bu raporun iki yılda bir yenilenerek, birinci ve ikinci fıkrada öngörülen işlemlerin tekrarlanması zorunludur. Ancak Bakanlık gerekli gördüğü hallerde bu teknik raporun daha kısa bir sürede de alınmasını isteyebilir.

(4) Yukarıdaki fıkrada belirtilen Kurumların düzenleyecekleri teknik raporda, Elektronik Toplantı Sisteminin asgari olarak;

a) ISO 27001'e uygun bir bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunması alt yapısına sahip olduğu,

b) Güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama uygulamalarının, 5070 sayılı Kanuna ve ikincil düzenlemelerle belirlenen standartlara uygun olduğu,

c) 5070 sayılı Kanun ve ikincil düzenlemelerle belirlenen standart ve kriterlere uygun olarak verilerin uzun dönemli arşivlenmesine imkân tanıdığı,

ç) Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından ve diğer destek hizmeti veren şirketler tarafından oluşturulan platform veya bilişim sisteminin MERSİS'e ve ilgili diğer veri tabanlarına entegrasyonu sağlayacak yeterlikte olduğu, şirketlerin kendilerinin kurdukları bilişim sisteminin ise tescili gerekli belgeleri bu veri tabanlarına iletebilecek nitelikte olduğu, gibi hususların tespitini içerir.

Elektronik toplantı sisteminin güvenlik kriterleri ve teknik özellikleri

MADDE 15 – (1) Elektronik Toplantı Sisteminin, asgari olarak bu Tebliğde belirtilen tüm işlemlerin yapılabilmesini sağlayan tasarım ve kapasiteye, yedekleme ve felaketten kurtarma planlarına, yetkisiz erişimlere ve saldırılara karşı gerekli ağ ve sistem güvenliğine sahip olmalıdır.

(2) Elektronik Toplantı Sistemi, toplantı yerinden elektronik ortamda ses ve görüntü aktarımını sağlayacak, mesajlaşma gerçekleştirecek, birden çok güvenli elektronik imzanın seri ve paralel olarak atılabilmesini destekleyecek, sisteme erişim taleplerine mümkün olan en kısa sürede cevap iletebilecek ve bu Tebliğ hükümlerinde belirtilen güvenli elektronik imzayla imzalanacak işlemleri destekleyecek alt yapıya sahip olmalıdır.

Sorumluluk

MADDE 16 – (1) Elektronik Toplantı Sisteminden kaynaklanan nedenlerle hak sahiplerinin uğrayacağı zararlardan doğacak sorumluluk genel hükümlere göre belirlenir.

Yürürlük

MADDE 17 – (1) Bu Tebliğ 1/10/2012 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

EK-2

RESMÎ GAZETE

25 Ağustos 2011 PERŞEMBE

Sayı : 28036

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan:

KAYITLI ELEKTRONİK POSTA SİSTEMİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar ile İlkeler

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; kayıtlı elektronik posta sisteminin hukukî ve teknik yönleri ile işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; kayıtlı elektronik posta sistemine, bu sistemle yapılacak işlemler ile bu işlemlerin sonuçlarına, kayıtlı elektronik posta adresine sahip gerçek ve tüzel kişilere, kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcılarının hak ve yükümlülüklerine, yetkilendirilmelerine ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1525 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Alıcı: Orijinal iletinin alıcısı durumundaki hesap sahibini veya işlem yetkilisini,

b) Arşiv: 16 ncı maddenin birinci fıkrasının (1) bendinde belirtilen ve kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısının saklamakla yükümlü olduğu bilgi, belge ve elektronik verileri,

c) Elektronik imza: Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi,

ç) Elektronik sertifika: İmza sahibinin imza doğrulama verisini ve kimlik bilgilerini birbirine bağlayan elektronik kaydı,

d) Elektronik veri: Elektronik, optik veya benzeri yollarla üretilen, taşınan veya saklanan ya da elektronik, optik veya benzeri ortamlara aktarılan kayıtları,

e) ESHS: Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısını,

f) Gönderici: Orijinal iletinin göndericisi durumundaki hesap sahibini veya işlem yetkilisini,

g) Güvenli elektronik imza: 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde tanımlanan elektronik imzayı,

ğ) Hesap sahibi: Adına KEP hesabı tahsis edilen gerçek kişiyi veya kamu veya özel hukuk tüzel kişisini,

h) İşlem sertifikası: Kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısının hizmetlerine ilişkin işlem verilerini imzalamak için kullandığı elektronik sertifikayı,

ı) İşlem yetkilisi: Hesap sahibinin tüzel kişi olduğu durumlarda ilgili KEP

hesabına ilişkin işlemleri tüzel kişi nam ve hesabına yapan gerçek kişi veya kişileri,

i) Kayıtlı elektronik posta (KEP): Elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukukî delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini,

j) Kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısı (KEPHS): 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki yetkilendirme çerçevesinde KEP sistemi kurmak ve işletmek için kurulan anonim şirket ile başvuru yapması ve gerekli koşulları sağlaması hâlinde 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun hükümlerine göre elektronik ortamda tebligat yapmaya yetkili kılınmış idareyi,

k) KEP delili: Belirli bir işlemin belirli bir zamanda meydana geldiğini gösteren, KEP sisteminde üretilen ve KEPHS'nin işlem sertifikası ile imzalanmış veriyi,

l) KEP hesabı: Orijinal ileti gönderme ve alma ile KEP iletisi alma yeteneğine sahip KEP sisteminde oluşturulan elektronik posta hesabını,

m) KEP iletisi: KEP sistemi içerisinde KEPHS tarafından üretilen KEP delilini içeren ve KEPHS'nin işlem sertifikası ile imzalanmış iletiyi,

n) KEP rehberi: KEP hesabı bilgilerinin doğruluğunun ve güncelliğinin sorgulanabilmesi amacıyla işletilen bilgi ve sorgu sistemini,

o) KEP sistemi: Elektronik iletişim platformları aracılığıyla gerçekleşen, gönderildi ve alındı onayları da dâhil olmak üzere KEP iletilerinin tüm süreçlerine ilişkin olarak KEP delili oluşturulması, güvenli bir şekilde kimlik tespiti yapılması, KEP hesabı, KEP rehberi ve arşiv hizmetleri verilmesi gibi işlemlere sahip sistemi,

ö) Kurul: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunu,

p) Kurum: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,

r) MERSİS: Ticaret sicili kayıtlarını da içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

tarafından oluşturulan ve yönetilen Merkezi Sicil Kayıt Sistemini,

s) MERSİS No: MERSİS tarafından Ticaret Siciline kayıtlı tüzel kişilere verilen tekil numarayı,

ş) Orijinal ileti: Gönderici tarafından üretilen ve göndericinin güvenli elektronik imzasını taşıyan iletiyi,

t) Tebliğ: Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliği,

u) Sakla-ilet: KEP iletilerinin, alıcının veya göndericinin KEP hesaplarına doğrudan ulaştırıldığı KEP çalışma modelini,

ü) Sakla-bildir: KEP iletilerinin KEPHS'nin sistemlerinde tutulduğu ve alıcının ya da göndericinin söz konusu iletilere erişebilmesini temînen KEP hesaplarına bir bağlantı adresinin ulaştırıldığı KEP çalışma modelini,

v) Zaman damgası: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan zaman damgasını, ifade eder.

İlkeler

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında aşağıdaki ilkeler göz önüne alınır;

a) Niceliksel ve niteliksel devamlılık, güvenilirlik, ayrımcı olmama, düzenlilik, verimlilik, açıklık, şeffaflık ve kaynakların etkin kullanılması,

b) Alıcı ve göndericinin haklarının korunması,

c) Hizmet kalitesinin sağlanması,

ç) Birlikte çalışabilirlik ilkelerine riayet edilmesi,

- d) Etkin ve sürdürülebilir rekabet ortamının sağlanması,
- e) Uluslararası standartların dikkate alınması,
- f) Bilgi güvenliğinin sağlanması,
- g) Kişisel verilerin korunması için gerekli tedbirlerin alınması.

İKİNCİ BÖLÜM

Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcıların Yetkilendirilmesi

Başvurunun yapılması

MADDE 6 – (1) KEPHS olmak isteyenler, yapacağı başvuruda KEPHS olma talebini içeren dilekçeyi ve bu Yönetmelik Ek’inde yer alan bilgi ve belgeleri eksiksiz olarak Kuruma sunar.

(2) Sunulan bilgi ve belgelerde Kurum tarafından eksiklik tespit edilmesi hâlinde, eksikliğin giderilmesi için başvuru sahibine en fazla on beş gün süre verilir. Tespit edilen eksikliklerin giderilmesi hâlinde başvuru Kurum tarafından kabul edilir.

(3) Kurum tarafından verilmiş olan sürenin sonuna kadar söz konusu eksiklikleri gidermeyen başvuru sahibinin başvurusu işlemde kaldırılır.

(4) ESHS olarak veya 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında işletmeci olarak faaliyet gösterenler KEPHS olmak için başvuruda bulunamaz.

Başvurunun incelenmesi ve yetkilendirme

MADDE 7 – (1) Kurum tarafından kabul edilen başvuru incelemeye alınır ve inceleme iki ay içinde sonuçlandırılır.

(2) Başvuruda istenen bilgi ve belgelerde yer alan hususları eksiksiz olarak yerine

getirdiği tespit edilen başvuru sahipleri Kurum tarafından KEPHS olarak yetkilendirilir ve faaliyete başlar.

(3) Kurum tarafından yapılan inceleme sonucunda, başvuruda istenen bilgi ve belgelerde yer alan hususlarından bir veya birkaçının eksikliği veya yerine getirilmediği tespit edilirse, durum gerekçeleriyle birlikte yazılı olarak başvuru sahibine bildirilir ve bu eksikliklerin giderilmesi için en fazla bir ay süre verilir.

(4) Kurum tarafından verilen sürenin sonuna kadar başvuruda istenen bilgi ve belgelerde yer alan hususlardaki eksiklikleri gidermeyen başvuru sahibinin başvurusu işlemden kaldırılır.

Başvuru bilgilerinde değişiklik

MADDE 8 – (1) KEPHS, faaliyete başladıktan sonra, yapmış olduğu başvuruda verdiği bilgi ve belgelerde herhangi bir değişiklik meydana gelmesi hâlinde, bu değişiklikleri yedi gün içinde Kuruma bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi İşlemleri ve Sonuçları

Kayıtlı elektronik posta hesabı başvurusu

MADDE 9 – (1) KEP hesabı almak isteyen gerçek veya tüzel kişiler KEPHS’ye başvuruda bulunur.

(2) KEPHS başvuru sahibinin kimliğini aşığıdaki şekilde tespit eder:

a) Gerçek kişiler için nüfus cüzdanı, pasaport, sürücü belgesi gibi fotoğraflı ve kimlik yerine geçen geçerli resmî belgelerle veya güvenli elektronik imza ile,

b) Tüzel kişiler tarafından sunulan bilgi ve belgeler için MERSİS vasıtasıyla MERSİS No ile.

(3) Tüzel kişiler, işlem yetkilisi olarak belirledikleri kişilerin kimlik bilgilerini ve yetkili olduklarını gösteren bilgi ve belgeleri başvuru sırasında KEPHS'ye bildirir.

(4) KEPHS gerekli kontrollerden geçen KEP hesabı başvurusunu kabul eder ve KEP hesabını oluşturur.

(5) KEPHS, oluşturulan KEP hesabına ilişkin bilgileri başvuru sahibine güvenli bir şekilde teslim eder.

(6) KEP hesabı adreslerine ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

Kayıtlı elektronik posta hesabının kullanıma açılması

MADDE 10 – (1) KEPHS, başvuru sahibi ile sözleşme veya taahhütname imzalar.

(2) KEPHS, başvuru sahibinin;

a) Gerçek kişi olduğu durumda, başvuru sahibinin onayını,

b) Tüzel kişi olduğu durumda, KEPHS başvuru formunda belirtilen işlem yetkilisinin onayını, güvenli elektronik imza ile aldıktan sonra ilgili KEP hesabını kullanıma açar.

(3) Gerçek kişinin, KEP hesabını sadece ileti almak amacıyla kullanacağını belirtmesi hâlinde KEP hesabı açılışı için gerekli olan onay güvenli elektronik imzalı veya ıslak imzalı olarak alınabilir.

Kayıtlı elektronik posta sisteminin kullanımı

MADDE 11 – (1) KEP sistemi, bir elektronik iletinin tarafları veya muhatapları arasında KEP hesabı vasıtasıyla hukukî ve teknik güvenliğe sahip bir şekilde gönderilip alınmasını sağlamak ve güvenli iletişimde bulunmak gibi amaçlarla kullanılır.

(2) KEP hesabının, hesap sahibi tarafından kendi nam ve hesabına kullanılması

esastır. Hesap sahibinin tüzel kişi olduğu durumlarda; KEP hesabı, bu Yönetmelik hükümlerinde belirtilen şekilde yetki verilmiş olan işlem yetkilisi tarafından hesap sahibinin nam ve hesabına kullanılır.

(3) KEP hesabı kullanılarak yapılabilecek işlemler ve sonuçları KEPHS ile hesap sahibi arasında imzalanan sözleşme veya taahhütname ile belirlenir.

(4) Hesap sahibi olan tüzel kişi istediği zaman işlem yetkilisini değiştirebilir.

Kayıtlı elektronik posta hesabının kontrol edilmesi

MADDE 12 – (1) Hesap sahibinin ya da işlem yetkilisinin, KEP hesabına erişerek gelen iletileri kontrol etmesi esastır.

(2) Mücbir sebep hâlleri dışında KEP hesabına erişilmemesi durumunda o işgünü içinde gelen iletinin ertesi işgünü hesap sahibine ulaştığı ve okunduğu kabul edilir.

Kayıtlı elektronik posta hesabının kullanıma kapatılması

MADDE 13 – (1) KEP hesabı, hesap sahibinin talebi veya ölümü, sözleşme veya taahhütname ile belirlenen kullanıma kapatma durumlarının gerçekleşmesi veya KEPHS'nin faaliyetine son vermesi veya verilmesi hâllerinde kullanıma kapatılır.

(2) KEP hesabının kullanıma kapatılmasına ilişkin talepler hesap sahibi veya sözleşme ya da taahhütname ile belirlenen kişiler tarafından yapılır.

(3) KEPHS, kullanıma kapatılma talebini hesap sahibinin, işlem yetkilisinin veya sözleşme veya taahhütname ile kapatma talebinde bulunma yetkisi verilenlerin kimlik bilgilerini doğrulayarak alır ve ilgili KEP hesabının kullanıma kapatılma işlemini gerçekleştirir.

(4) Kullanıma kapatılan KEP hesabından ileti gönderimi ve alımı engellenir. Ancak KEP hesabı en az üç ay erişime açık tutulur. Bu sürenin sonunda KEPHS ilgili

KEP hesabını tamamen kullanıma kapatır.

(5) KEPHS, kullanıma kapatmaya ilişkin taleplerin alınmasını yedi gün yirmi dört saat kesintisiz olarak sağlar.

(6) Kullanıma kapatılan KEP hesabına ilişkin tüm bilgi, belge ve KEP delilleri 16 ncı maddenin birinci fıkrasının (1) bendinde belirtilen arşiv süresi boyunca güvenliği ve veri bütünlüğü sağlanarak saklanır.

(7) KEP hesabı geçmişe yönelik olarak hiçbir şekilde kullanıma kapatılamaz veya silinemez.

(8) Kullanıma kapatılan bir KEP hesabı yeniden tahsis edilemez. Kullanıma kapatılan KEP hesabı, ancak hesap sahibinin talep etmesi ve kimlik tespitine ilişkin gerekli işlemleri yaptırması hâlinde yeniden kullanıma açılabilir.

Kayıtlı elektronik posta sisteminde yapılabilecek diğer işlemler

MADDE 14 –(1) KEPHS, KEP sistemi içerisinde bir elektronik iletinin gönderilmesi ve alınması dışında elektronik belgelerin saklanması, güvenli iletişim ve elektronik ortamda güvenilir üçüncü taraf hizmetleri gibi katma değerli hizmetler sunabilir.

Hukukî sonuçlar

MADDE 15 – (1) KEPHS'nin KEP sistemi üzerinden sunduğu hizmetlere ilişkin olarak oluşturduğu kayıtlar ile KEP delilleri senet hükmündedir ve aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılır.

(2) KEP hesabı kullanılarak gerçekleştirilen tüm işlemlere ilişkin hukukî sonuçlar hesap sahibi üzerinde doğar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yükümlülükler

KEPHS'nin yükümlülükleri

MADDE 16 – (1) KEPHS;

a) Sakla-ilet ve sakla-bildir çalışma modellerinin biri veya her ikisi ile hizmet vermekle,

b) Sunmakta olduğu hizmetler için, bu Yönetmelikte belirlenen kriterlere uygun olarak bu hizmetlerin gerektirdiği güvenlik seviyelerine uygun ve güvenilir bir kimlik doğrulama mekanizması tesis etmekle,

c) KEP hesabının kullanıma kapatılmasına ilişkin taleplerin alınması ve derhâl gerçekleştirilebilmesi için yedi gün yirmi dört saat erişilebilir bir hizmeti sunmakla,

ç) KEP hesabının ve bu hesap üzerinden verilen hizmetlerin güvenliğini, gizliliğini ve bütünlüğünü sağlamakla,

d) Kişisel verilerin korunması için gerekli tedbirleri almakla,

e) KEP sisteminin tüm süreçlerine ilişkin günlük kayıtlarını güvenliğini, gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayarak kayıt altına almakla,

f) KEP sisteminin tüm süreçlerinde oluşturulan KEP iletilerini ve KEP delillerini ilgili KEP hesabına anlaşılabilir ve okunabilir bir şekilde iletmekle, hesap sahibinin talebi hâlinde, KEP hesabına gelen iletilerin teslim alınmasına ilişkin bilgileri, alternatif iletişim kanalları üzerinden bildirmekle,

g) KEP hesabına bir web ara yüzü veya elektronik posta istemci programları üzerinden güvenli bir şekilde erişilebilmesini, iletilerin okunabilmesini ve gönderilebilmesini sağlamakla,

ğ) Hesap sahibinin önceden onayını almak kaydıyla kendisine ait bilgiler ile KEP hesabı bilgilerinden oluşan KEP rehberini tüm hesap sahipleri ve işlem yetkililerinin erişimine yedi gün yirmi dört saat kesintisiz olarak açık tutmakla, kendi sistemleri üzerinde bulunan KEP hesaplarına ilişkin değişiklikleri ilgili KEP rehberine gerçek zamanlı olarak işleyerek güncellemekle ve diğer KEPHS'lerle birlikte KEP rehberini gerçek zamanlı olarak güncel tutmak için gerekli teknik altyapıyı kurmak ve işletmekle,

h) KEP hesabının kullanılmasını sağlayan ara yüzleri engelli kişilerin de erişimlerini sağlayacak şekilde Tebliğ'de belirtilen standartlara uygun olarak hazırlamakla,

ı) KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine ilişkin bilgi, belge ve elektronik veriler ile, işlemlerin yapıldığı zamana ve işlemleri yapan kişiye veya kişilere ait bilgileri içeren kayıtları gizliliğini, bütünlüğünü ve erişilebilirliğini koruyarak en az yirmi yıl süreyle saklamakla,

i) KEP hesabının ilk kullanımından önce hesap sahibini ve varsa işlem yetkilisini KEP sistemine ilişkin tüm süreçler hakkında bilgilendirmekle,

j) Sözleşmenin veya taahhütnamenin yenilenmemesi durumunda KEP hesabının kullanıma kapatılacağına ilişkin hesap sahibini ve işlem yetkilisini sözleşme veya taahhütname süresinin sona ermesinden üç ay önce uygun iletişim kanallarından en az birisi ile bilgilendirmekle,

k) KEP hesabının kapatılması sürecinde, herhangi bir mağduriyetin yaşanmamasını teminen gerekli tedbirleri almakla,

l) KEP sistemine ilişkin ana ve yedek sistemlerini Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bulundurmamakla,

m) KEP sistemindeki tüm imzalama süreçlerinde ESHS'ler tarafından KEPHS için oluşturulan işlem sertifikasını kullanmakla,

n) Hesap sahibinin veya işlem yetkilisinin talep etmesi hâlinde KEP delillerinin gerçek zamanlı olarak doğrulanması hizmetini sunmakla, yükümlüdür.

Hesap sahibinin yükümlülükleri

MADDE 17 – (1) Hesap sahibi;

a) KEP hesabı başvurusu için gerekli olan bilgi ve belgeleri tam ve doğru olarak KEPHS'ye vermekle,

b) Başvurusunda KEP hesabını sadece alıcı veya hem alıcı hem gönderici olarak kullanacağını KEPHS'ye açıkça belirtmekle,

c) Başvurusunda sakla-ilet ve sakla-bildir çalışma modellerinden hangisi ile hizmet alacağını açıkça KEPHS'ye belirtmekle,

ç) KEP hesabı bilgilerinde olan değişiklikleri, KEPHS'ye derhâl bildirmekle,

d) KEPHS ile imzaladığı sözleşmede veya taahhütnamede belirtilen hüküm ve koşullara uygun hareket etmekle,

e) Kimlik doğrulama amacıyla kendisine verilen bilgileri korumakla, üçüncü kişilerle paylaşmamakla ve başkasına kullandırmamakla, yükümlüdür.

Kurumun yükümlülükleri

MADDE 18 – (1) Kurum;

a) KEPHS'lerin Kuruma başvuru sürecine ve faaliyet durumuna ilişkin bilgileri,

b) KEP sistemine ilişkin yaptığı çalışmalarla ve sektörün durumuyla ilgili hazırlayacağı yıllık durum raporunu, internet sayfasında yayımlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Malî Hususlar

Kayıtlı elektronik posta sistemi ile ilgili ücretler

MADDE 19 – (1) KEPHS, sunduğu hizmetlere ilişkin ücretleri belirlemekte serbesttir. Ancak Kurum rekabetçi ortam gerekleri veya tüketici haklarının korunması amacıyla KEP sistemi ile ilgili hizmetlere ait tarifeler için ilgili Kurum mevzuatı çerçevesinde onaylama süreci işletebilir, ücretlere alt ve üst sınır getirebilir.

İdari ücret

MADDE 20 – (1) Kurum, KEPHS’den bir önceki yıla ait net satışlarının binde dördü (% 0,4) kadar idarî ücret alır. KEPHS bu ücretin tespit edilebilmesini temînen, sunmuş olduğu hizmetler ile bu hizmetlere ilişkin hesapları ayırır.

(2) İdari ücretin tamamı her takvim yılı Nisan ayının sonuna kadar Kuruma ödenir.

ALTINCI BÖLÜM

Faaliyetin Sona Ermesi

Kurum tarafından kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısının faaliyetine son verilmesi

MADDE 21 – (1) KEPHS’nin faaliyetinin devamı sırasında başvuruda istenen bilgi ve belgelerde yer alan hususlardan birini veya birkaçını kaybettiğinin tespit edilmesi hâlinde KEPHS’ye bu eksikliğin giderilmesi için Kurum tarafından bir aya kadar süre verilir ve KEP sisteminin güvenliğinin tehlikeye düşmesi, alıcı ve gönderici haklarının yaygın ihlali, birlikte çalışabilirlik ilkelerine riayet edilmemesi gibi durumlarda bu süre içinde KEPHS’nin faaliyeti durdurulur. Verilen sürenin sonunda eksikliğin giderilmemesi hâlinde KEPHS’nin faaliyetine Kurum tarafından son verilir ve

yetkilendirilmesi iptal edilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen faaliyete son verme hâllerinden birinin gerçekleşmesiyle faaliyetine son verilen KEPHS, faaliyete son verme kararının tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde faaliyette bulunan herhangi bir KEPHS ile KEP hesaplarının, ilgili KEP delillerinin ve KEP sistemi kayıtlarının devri konusunda anlaşabilir. Kurum, taraflar arasında anlaşma sağlanması durumunda, faaliyetine son verilen KEPHS'nin oluşturduğu KEP hesaplarının, ilgili KEP delillerinin ve KEP sistemi kayıtlarının anlaşma sağlanan KEPHS'ye devredilmesine karar verir. Faaliyetine son verilen KEPHS ile faaliyette bulunan herhangi bir KEPHS arasında on beş gün içinde anlaşma sağlanamaması durumunda Kurum, devir işleminin faaliyette olan herhangi bir KEPHS'ye yapılmasına re'sen karar verir. KEP hesaplarını, ilgili KEP delillerini ve KEP sistemi kayıtlarını devralan KEPHS gerekli işlemleri başlatır ve bir ay içinde bu işlemleri tamamlar. Kurum, uygun görmesi hâlinde, bir ayı geçmemek üzere ek süre verebilir.

(3) KEPHS, Kurumun faaliyete son verme kararının tebliğinden itibaren KEP hizmeti sunamaz.

(4) Faaliyetine son verilen KEPHS, KEP sistemine ilişkin tüm bilgi ve belgeleri devralan KEPHS'ye devreder ve kendi işlem sertifikasını iptal ettirerek imza oluşturma verisini ve yedeklerini imha eder.

(5) Kurum, devir işleminin re'sen yapılacağı herhangi bir KEPHS'nin bulunmaması durumunda, faaliyetine son verdiği KEPHS'nin oluşturduğu KEP hesaplarının kullanıma kapatılmasına karar verir. Faaliyetine son verilen KEPHS bu işlemleri tamamladıktan sonra kendi işlem sertifikasını iptal ettirerek imza oluşturma verisini ve yedeklerini imha eder ve KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine ilişkin bilgi, belge ve elektronik verileri en az yirmi yıl süreyle saklar.

(6) Kurum, KEP hesaplarının, ilgili KEP delillerinin ve KEP sistemi kayıtlarının devrine ilişkin kararı internet sayfasında yayımlar. Faaliyetine son verilen KEPHS, devir

işlemine ilişkin kararları hesap sahiplerine ve işlem yetkililerine duyurur ve internet sayfasında yayımlar.

Kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısının faaliyetine son vermesi

MADDE 22 – (1) KEPHS faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Kuruma yazılı olarak bildirir. KEPHS, faaliyetine son verme kararının Kuruma bildirilmesinden itibaren KEP hesabı başvurusu kabul edemez.

(2) KEPHS bu maddenin birinci fıkrası uyarınca Kuruma yaptığı yazılı bildirimden sonra faaliyetine son verme kararını internet sayfasından yayımlar, hesap sahiplerine ve işlem yetkililerine bildirir.

(3) KEPHS mevcut KEP hesaplarını, ilgili KEP delillerini ve KEP sistemi kayıtlarını faaliyete son verme tarihinden bir ay öncesine kadar faaliyette bulunan herhangi bir KEPHS'ye devredebilir. Faaliyetine son veren KEPHS devir hususunda Kurumu, hesap sahiplerini ve işlem yetkililerini bilgilendirir. KEP hesaplarını, ilgili KEP delillerini ve KEP sistemi kayıtlarını devralan KEPHS gerekli işlemleri başlatır ve bir ay içinde bu işlemleri tamamlar. Kurum, uygun görmesi hâlinde, bir ayı geçmemek üzere ek süre verebilir.

(4) Faaliyetine son veren KEPHS, KEP sistemine ilişkin tüm bilgi, belge ve elektronik verileri devralan KEPHS'ye devreder ve kendi işlem sertifikasını iptal ettirerek imza oluşturma verisini ve yedeklerini imha eder.

(5) Faaliyetine son verme tarihinden bir ay öncesine kadar devir işleminin gerçekleştirilememesi veya faaliyette bulunan herhangi bir KEPHS tarafından hizmet sağlanamaması durumunda, faaliyetine son vermek isteyen KEPHS, hesap sahiplerini ve işlem yetkililerini bilgilendirerek KEP hesaplarını faaliyete son verme tarihinde kullanıma kapatır. Faaliyetine son veren KEPHS kullanıma kapatma işlemlerini tamamladıktan sonra kendi işlem sertifikasını iptal ettirerek imza oluşturma verisini ve yedeklerini imha eder ve KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine ilişkin bilgi, belge

ve elektronik verileri en az yirmi yıl süreyle saklar.

YEDİNCİ BÖLÜM

Teknik Hususlar ve Güvenlik

Güvenlik kriterleri

MADDE 23 – (1) KEPHS'nin ortakları, yöneticileri ve istihdam ettiği veya ettirdiği personeli; Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası almamış ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından hüküm giymemiş olmalıdır.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen kriterler, KEPHS'nin tüzel kişi ortaklarının yöneticileri için de aranır.

(3) KEPHS; bilgi güvenliği, veri tabanı yönetimi, bilgisayar ağları ve veri koruması gibi alanlarda yeteri kadar teknik personel istihdam eder veya ettirir. Teknik personel, konusunda yeterli meslekî deneyime sahip ya da ilgili alanlarda eğitim almış olmalıdır. KEPHS organizasyon şemasında istihdam ettiği veya ettirdiği tüm personelinin görev tanımını ve dağılımını gösterir.

(4) KEPHS; güvenli sistem ve cihazlar kullanır, bu sistem ve cihazlar ile bunların bulunduğu bina veya alanın korunmasını sağlar.

Kayıtlı elektronik posta rehberi

MADDE 24 – (1) KEP hesaplarına ilişkin bilgiler hesap sahibinin onayının alınması şartıyla KEP rehberinde yayımlanır.

(2) KEPHS'ler KEP rehberini gerçek zamanlı olarak günceller.

(3) KEPHS'ler KEP rehberini tüm KEP sisteminden hizmet alan tüm hesap sahipleri ile işlem yetkililerinin erişimine açık tutar.

(4) KEP rehberine ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

Teknik hususlara ilişkin tebliğ

MADDE 25 – (1) KEP sisteminin tüm süreçlerine ve işleyişine, KEPHS'nin faaliyetleri için kullandığı sistemlere ve cihazlara, fizik güvenliğe ve personeline ilişkin uyulması gereken teknik kriterler Tebliğ ile belirlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Denetim

MADDE 26 – (1) Kurum, KEPHS'lerin bu Yönetmeliğe uygun hizmet verip vermediğini iki yılda en az bir defa re'sen veya şikyet üzerine 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 6 ncı ve 59 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Denetim alışmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca denetleyebilir veya denetletebilir.

İdar para cezaları

MADDE 27 – (1) Bu Yönetmeliğe ve ilgili diğer mevzuata uygun hizmet vermeyen KEPHS'lere verilecek idarî para cezaları 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 9 uncu, 60 ncı ve 61 inci maddelerine göre Kurum tarafından hazırlanan İdari Para Cezaları ve Tedbirler Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirlenir.

Faaliyet raporu

MADDE 28 – (1) KEPHS, her yıl Ocak ayının sonuna kadar bir önceki yıla

ilişkin Kuruma rapor verir. Rapor asgari aşağıdaki unsurları içerir;

- a) Oluşturulan KEP hesabı türleri ve sayıları,
- b) Kullanıma kapatılan KEP hesabı sayısı ve kullanıma kapatma nedenleri,
- c) KEPHS'nin geçmiş yıla ait malî durumunu gösterir bilgi ve belgeler,
- ç) Varsa kendisine devredilen KEP hesaplarına, ilgili KEP delillerine ve KEP sistemi kayıtlarına ilişkin bilgiler,
- d) KEPHS'nin bir sonraki yıla ait pazar öngörülerini,
- e) Kurum tarafından istenecek diğer bilgi ve belgeler.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca başvuru sırasında henüz verileri MERSİS'e aktarılmamış ve işlemlerini uygulama üzerinden gerçekleştirmeyen ticaret sicil memurluklarına bağlı MERSİS No'su olmayan tüzel kişilerin kimlikleri KEPHS tarafından, Ticaret Sicil Memurluklarından alınacak Ticaret Sicil Tasdiknamesi veya Faaliyet Belgesi ile tespit edilir.

Kuruma başvuru

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) KEPHS olmak isteyenler 1/5/2012 tarihinden itibaren Kuruma başvuruda bulunabilir.

Yürürlük

MADDE 29 – (1) Bu Yönetmelik 1/7/2012 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu Başkanı yürütür.

EK

Başvuruda Sunulacak Bilgi ve Belgeler

KEPHS olmak isteyenler yapacakları başvuruda aşağıdaki bilgi ve belgeleri Kuruma sunar:

1) İletişim bilgileri: (Adı veya ünvanı ve tüm birimlerine ait iletişim bilgileri (adres, telefon, faks, elektronik posta adresi, internet adresi).

2) Şirket ile ilgili belgeler: Şirketin kuruluş Ticaret Sicil Gazetesi, vergi levhası, şirketin imza sirküleri, ticaret sicil belgesi ve şirketi temsile yetkili kişi veya kişilerin adli sicil kayıtları ve iletişim bilgileri.

3) Personel: Organizasyon şeması, istihdam ettiği kişilerin KEPHS personeli olduğunu gösterir sosyal güvenlik kuruluşundan alınmış belgeler, istihdam ettiği ve ettirdiği tüm personelin adli sicil kaydı olmadığına dair beyan belgesi ile teknik personelin özgeçmişi ve uzmanlığını ispatlayan belgeleri.

4) ESHS tarafından adına üretilmiş işlem sertifikasının bir örneği.

5) KEP uygulama esasları.

6) Hizmet sözleşmesi: Hizmet alması durumunda, hizmet aldığı taraf ile imzaladığı sözleşmenin bir örneği.

7) Tebliğ ile istenilen bilgi ve belgeler.

8) Sözleşme veya Taahhütname: KEP hesabı almak isteyen başvuru sahibi ile

imzalayacağı sözleşmenin veya taahhütnameinin bir örneği.